

HAFTALIK BİLGİLENDİRME

RAPORU

2021

04 - 10 Ekim Günleri

İçindekiler sayfasındaki konu başlıklarına tıklayarak istediğiniz konu hakkında bilgi alabilirsiniz.

**Medya ve Kurumsal İletişimden Sorumlu
Genel Başkan Başkanlığı**

İçindekiler

KONUŞULMAMASI GEREKENLER-DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN KONULAR	3
04-10 EKİM 2021 HAFTASI ÖZEL GÜNLER	4
YÖNETİLEMİYEN EKONOMİNİN RESMİ VERİLERLE ÇÖKÜŞÜ	4
FAİZ İNDİRİMİ KARARI, EKONOMİK AKIL DIŞI SİYASİ BİR KARARDIR!	9
EKONOMİ DE ERKEN SEÇİM HAZIRLIĞI MI?	10
TARIM ÇIKMAZDA...	11
PARİS İKLİM ANLAŞMASI'NIN ONAYLANMA KARARININ ARKASINDA NE VAR!	11
TABELAYA YAZILAN BÜYÜME SOKAĞA YANSIMIYOR	12
10 MADDEDE FAİZ İNDİRİMİ	13
AÇLIK SINIRI 3.049 LİRAYA YÜKSELDİ	15
EN ZOR KIŞ GELİYOR	15
KUR FARKININ BORÇ STOKUNA YÜKÜ ARTIYOR	18
CEPTE PARA YOK KREDİ KARTI ÇOK	18
FESİH YASAĞI BİTTİ, İŞSİZLİK TIRMANIŞA GEÇTİ	19
ELEKTRİK DEĞİL FATURASI ÇARPACAK	20
SARAY BİR GÜNDE 7 MİLYON TL HARCİYOR	20
15 MİLYON TL'LİK BAĞIŞ KAYIP	21
MİLLETİN PARASI HEBA EDİLİYOR	21
SGK AÇIKLARININ YARATTIĞI KARA DELİK	22
HER SAAT 5 KİŞİYİ KAYBETTİK	24
ELEKTRİK FATURALARINDAN TRT PAYI KALDIRILMALI, KDV DÜŞÜRÜLMELİ	25
DOĞALGAZA YÜZDE 15 ZAM	25
DOĞALGAZ ŞİRKETİNE MİLYONLAR, USÜLSÜZ İHALELER...	25
TÜİK'TEN MASALLAR	27
KAÇAK GEÇENLERİN PARASINA DA GARANTİ VERİLMİŞ	27
2020 YILINDA 1.7 MİLYAR DOLAR VE 35 MİLYON AVRO GARANTİ ÖDEMESİ YAPILMIŞ	27
AKP İLE BÜYÜYEN ÇOCUKLAR MUTSUZ	28
AKP'Lİ BAŞKAN: İSTERSEM OĞLUMU, İSTERSEM KIZIMI ÇALIŞTIRIRIM	29
CEMAATE ÖZEL İMAR DEĞİŞİKLİĞİ	29
TCDD ERDOĞAN'IN DÜNÜRÜNE ÇALIŞTI	30
YARIM BIRAKILAN YOLA TAM ÖDEME	31
BEBEKLERİN DIŞ JELİNDEN TASARRUF!	32
KAMU KURUMLARINDAN BİR YILDA 276 MİLYAR TL ZARAR	33
ŞEHİR HASTANELERİNDEKİ TIBBİ CİHAZLAR KAYIP!	33
SUÇLU ÇİFTÇİ DEĞİL AKP'NİN POLİTİKASI	34
ÜRETİCİLERİ DEĞİL İTHALİ KORUDULAR	35
KÜLTÜR BÜTÇESİ HEP DİBE DOĞRU	36
MUSLUK KESİLİNCE TÜRGEV KÜÇÜLDÜ	37
OKULLARDA HER YIL YÜZLERCE 'KAZA'	38
EĞİTİM BAŞLADI ÖNLEM YOK	38
2021-2022 EĞİTİM ÖĞRETİM YILI SANCILI BAŞLADI	39
DERNEK VE VAKIF YURTLARINDAKİ DURUM...	42
SİYASİ RANT UĞRUNA HALKA HİZMET ENGELLENİYOR!	43
11 YILDA 9 MİLYAR LİRA GÖTÜRMÜŞLER	44
20 MİLYAR LİRALIK İHALE ŞAİBELİ DURUMDA	44
AYNES'E DE ÇÖKECEKLER	45
BAKANLIĞIN 'U' METROSUNDA ŞİRKETE 82 MİLYON TL'LİK KIYAK	46
DSİ'DE İTHAL ARAÇ SEVDASI	46
İSTANBUL HAVALİMANI'NI İŞLETEN İGA'YA 8 MİLYON EURO'LUK KIYAK	47
LİRA DEĞİL DOLAR SEVİYORLAR	48
NÜKLEER SANTRAL FİRMASI, SİLİFKE'DE YANAN ORMANLARA GÖZ DİKTİ	49
ÜLKEDE YOKSUL HASTA BULAMAMIŞLAR	49
YABANCI DANIŞMANLARA SARAY'DAN MİLYONLAR	50
YANDAŞA SAĞANAK İHALE YAĞMURU!	50
USÜLSÜZCE HARCADI, DENETİMİ ELEŞTİRDİ	53
177 ÖĞRENCİYE HAKSIZ EĞİTİM YARDIMI YAPILDI	54
EĞİTİM SİSTEMİ BAŞTAN KOKMUŞ	54
FAKÜLTELER ATIL LIYAKAT HIÇ YOK	55
HER İKİ OKULDAN BİRİNDE HİZMETLİ YOK	56
ÖĞRENCİLERE PART-TİME HAYAT	56
YURTLAR FACİAYA DAVETİYE ÇIKARIYOR	60
MEB DERS KİTABI ÜZERİNDEN VELİLERE SORDU: 15 TEMMUZ GECESİ NEREDEYDİNİZ?	60
KEÇİÖREN BELEDİYESİ'NE AİT ARAÇTA 3 KİLO ESRAR YAKALANDI	61

HAFTALIK BİLGİLENDİRME RAPORU MEDYA VE KURUMSAL İLETİŞİMDEN SORUMLU GENEL BAŞKAN BAŞDANIŞMANLIĞI

AKP'Lİ BELEDİYEDE SKANDAL TORPİL	62
155 ARAZİ ARACINI BİLE HİBE ETMİŞLERİ	62
BAKANLIK TALANA GÖZ YUMMUŞ	63
SALGIN PEŞKEŞ VE YAĞMAYA YARADI	64
PANDEMİ HASTANESİNDE ÇAMAŞIRLAR YIKANAMIYOR	65
ZEKERİYAKÖY'DEKİ TALAN İÇİN ÇED GEREKLİ DEĞİLMİŞ	65
MÜTEAHHİDE KIYAK ÇİFTÇİLERE İŞE BORÇ	66
MUHALİFLE UĞRAŞAN AMA İŞİNİ YAPMAYAN RTÜK	66
SORUNLARIN ÇÖZÜM ADRESİ MİLLET İRADESİNİN YANSIMASI MECLİSTİR	67
İKTİDARIN REFORM SÖYLEMLERİ CİDDİYE ALINMIYOR	68
SOSYAL MEDYAYI YALAN TERÖRÜ GÖREN ZİHNİYETİN VARACAĞI NOKTA TALİBANLAŞMAKTIR!	69
EKSENSİZ VE STRATEJİ YOKSUNU DIŞ POLİTİKAMIZ	70
BÜYÜK BİR BUHRANIN İÇİNDEYİZ	72

KONUŞULMAMASI GEREKENLER-DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN KONULAR

*Kutlama mesajlarının dışında dini konulara girilmemeli. Röportaj ve Televizyon programlarında konu ile ilgili gelen ısrarlı sorulara, laiklik vurgusu ile dini konuların siyasilerin değil konu ile ilgili çalışan İlahiyat kökenli akademisyenler ile din alimlerinin vermesi gerektiğine vurgu yapılmalı. Siyasilerin din konuşmasının dini siyasete alet etmek olduğu vurgusu yapılabilir. Camiye, kışlaya ve okullara siyaset sokulmamalı.

*Ak Parti'nin kendi içerisinde yaşadığı tartışmalara girilmemeli, konu ile ilgili sorular cevaplanmamalıdır. Bu konudaki en önemli yaklaşım "Biz de izlemekteyiz, demokrasimiz açısından gözlemekteyiz." yanıtıdır.

*Türk Ordusu ve Genel Kurmay Başkanlığı ile ilgili eleştirel söylemlerde bulunulmamalı. AKP'nin millet(Milliyetçilik) ve ümmet(Din) siyaseti üzerinden rant elde etmeye çalıştığı, bu ideal doğrultusunda duyguları sömürerek oyunu arttırma çabasında olduğu doğrudan olsa söylenecek tek bir cümle dahi rakibin eline çok önemli bir fırsat verebilir.

*Türkiye'nin etnik ve mezhepsel, cinsiyet ve sınıfsal yapılanmalarına yönelik daima birleştirici bir söylemde bulunulmalı. Söylemlerimiz Türkiye Cumhuriyeti Vatandaşlığı ortak paydasından hareket etmeli. Kurtuluş savaşındaki birliktelik ruhundan dem vurulmalı hak arayışlarımızı ve adalet söylemlerimizi belirli zümreler ve olaylar için değil kavramlar ve olgular için kullanmaya dikkat edilmeli.

*Parti'nin iç organlarında konuşulması gereken hususlar medya önünde konuşulmamalı. Ülkenin menfaati için ilkemiz daima 'Kol kırılır yen içinde kalır' olmalıdır. Parti için sorunların çözüm noktası medya ve kamuoyu değil parti içi organlardır. Parti sorunlarını kamuoyunda konuşmak 'Bunlar daha kendi sorunlarını çözemezken ülkeyi nasıl yönetecekler' algısı oluşturup, CHP'ye ve ülkenin geleceğine zarar vermektedir.

*Söylem oluştururken unutulmaması gereken yegane husus; doğru, güncel ve ilkelerini kapsar olmasıdır. Söylemleriniz tamamen doğru olabilir fakat onun yeri, zamanı ve kime söylendiği son derece önemlidir. Püf noktası, kimin, ne zaman ve nerede söylediğidir.

*Sosyal medya hesaplarından yapılacak paylaşımlarda bireysel görüşler yerine parti politikasına uygun söylemler tercih edilmeli. Zamanlamanın önemini unutmamalıyız.

*Diğer önemli bir husus, bir şeyi sizin kaç kere söylediğiniz değil karşındakinin duyup duymadığıdır. Doğruları defalarca söylemekten çekinmeyin. Sizin tekrar dediğiniz karşınızdakinin ilk kez duyduğu olabilir. Tekrarın gücüne inanın.

*Eleştirel söylemlerimizi, projelerimizle desteklemeliyiz. Yanlışı gösterip, doğruyu anlatmalı, bunun adresinin de CHP iktidarı olduğu vurgusunu yapmalıyız.

*Her açıklamaya, herkese ve her soruya cevap verilmemeli. Düşük seviyeli söylemlerle ilgili sorulara muhatap almayarak cevap verilmeli. Muhatap almamak çoğu zaman en güzel cevaptır. Muhatap almadığımız ya da o seviyeye inmeyeceğimiz dile getirilmeli. Zira o tarz söylemlerde bulunan insanların amaçları bizleri o polemige sokmaktır, amaçlarına ulaştırmamak için verilecek tek cevap 'muhatap almıyoruz' olmalıdır.

04-10 EKİM 2021 HAFTASI ÖZEL GÜNLER

*4 Ekim Dünya Hayvanları Koruma Günü

*4 Ekim 1922'de Himaye-i Hayvanat Cemiyeti adıyla Türkiye'deki hayvanları koruma amacı güden ilk dernek kuruldu.

*4 Ekim 1926'da Türk Medeni Kanunu yürürlüğe girdi.

*5 Ekim Dünya Öğretmenler Günü

*6 Ekim 1990'da SHP Parti Meclisi Üyesi ilahiyatçı, tarihçi ve siyaset bilimci **Bahriye Üçok**, kargoyla gönderilen bombalı bir paketin patlaması sonucu 71 yaşında hayatını yitirdi.

*7 Ekim 2015'de **Prof. Dr. Aziz Sancar**, Nobel Kimya Ödülünü kazanan ilk Türk oldu.

*9 Ekim Dünya Posta Günü

*10 Ekim 680 **Kerbela Olayı**: Muhammed'in torunu İmam Hüseyin, Kerbela'da başı kesilerek öldürüldü.

*10 Ekim 2015 **Ankara saldırısı**: Ankara'da düzenlenen "Emek, Barış, Demokrasi Mitingi"nde, Ankara Garı önündeki 2 ayrı patlamada, 109 kişi öldü, 500'den fazla kişi yaralandı.

*10 Ekim 2005'de Türk şair, romancı, gazeteci, senarist ve eleştirmen **Attilâ İlhan** hayatını kaybetti.

*10 Ekim Dünya Ruh Sağlığı Günü

YÖNETİLEMİYEN EKONOMİNİN RESMİ VERİLERLE ÇÖKÜŞÜ

-Kapasite Kullanımı Artmaya Devam Ediyor

- İmalat sanayi sektörünün kapasite kullanımındaki artış eylül ayında de devam etti. Geçen yıl eylülde yüzde 74,6, bu yıl ağustos ayında da yüzde 77,1 olan imalat sanayi sektörünün kapasite kullanım oranı bu yıl eylül ayında yüzde 78,1 olarak gerçekleşti.
- Ocak-eylül döneminde sektör ortalama yüzde 76,1 oranında kapasite kullanım oranıyla üretim yaptı. Geçen yıl salgına karşı alınan önlemler kapsamında kapasite kullanım oranları önemli ölçüde azalmış yılın ilk dokuz aylık döneminde yüzde 70,6'da kalmıştı.

-Uluslararası Yatırım Açığı 290 Milyar Dolar

- Türkiye'nin uluslararası yatırım açığı Temmuzda 290 milyar dolar olarak hesaplandı.
- Merkez Bankasının hesaplamalarına göre temmuzda Türkiye'nin uluslararası yükümlülükleri önceki aya göre 1,4 milyar dolar artarak 572 milyar dolara yükselirken, döviz ve altın rezervleri de dahil toplam dış varlıkları ise 6,6 milyar dolarlık artışla 282 milyar dolara yükseldi.
- Ülkenin dünyanın geri kalanından olan alacaklarını ifade eden dış varlıkları ile, dünyanın geri kalanına olan yükümlülüklerini gösteren dış yükümlülükleri arasındaki farktan oluşan uluslararası yatırım açığı temmuzda bir önceki aya göre 5 milyar dolar küçüldü.
- Merkez Bankası ağustos ayında yaptığı bir hesaplama değişikliğiyle şimdiye kadar ithalat borçlarının fazla tahmin edildiğini gerekçe göstererek Türkiye'nin dış yükümlülüklerini yaklaşık 26 milyar dolar azaltmıştı. Bu azalış uluslararası yatırım açığını da kağıt üzerinde azalttı.

-Merkez Bankasının Rezervi

- **Brüt Rezerv (Varlık)**: Merkez Bankasının, **brüt rezervi** (altın + döviz); 10 -17 Eylül haftasında 645 milyon dolar artarak 120 milyar 786 milyon dolara yükseldi.
- Geçen hafta brüt **döviz rezervi** 1 milyar 758 milyon dolar artarak **81 milyar 419 milyon** dolara yükselirken, brüt **altın varlıkları** 1 milyar 113 milyon dolar azalarak **39 milyar 367 milyon** dolara geriledi.
- **Borçlar (Yükümlülük)**: Merkez Bankasının bilanço içi döviz ve altın borçları geçen hafta 860 milyon dolar artarak 105 milyar 568 milyon dolara yükselirken, bilançosunda gözükmeyen (bilanço dışı) **döviz ve altın swap borçları** ise 507 milyon dolar artarak 68 milyar 553 milyon dolara yükseldi. Dolayısıyla brüt rezervdeki artışın 507 milyon doları swap borçlanmalarından, 860 milyon doları da bilanço içi borçlardaki artıştan kaynaklandı.

HAFTALIK BİLGİLENDİRME RAPORU MEDYA VE KURUMSAL İLETİŞİMDEN SORUMLU GENEL BAŞKAN BAŞDANIŞMANLIĞI

- Swap dahil toplam **döviz ve altın borçları 1 milyar 367** milyon dolar artarak **174 milyar 121 milyon dolara** çıktı.
- **Net Rezerv:** Böylece Merkez Bankasının (*kamunun Merkez Bankasındaki mevduatı da borç kabul edildiğinde*) swap borçları dahil **net rezervi, 721 milyon dolar daha azalarak (eksi) -51,3 milyar dolar oldu.**
- IMF ile 2002 yılında imzalanan Stand-by anlaşması ile tanımlanan analitik bilançoya göre ise (kamunun döviz mevduatı Merkez Bankası borcu **sayılmadığında**) net rezervi de 984 milyon dolar daha azalarak (eksi) – **40,1 milyar** dolara geriledi.

Merkez Bankasının Brüt Rezervi Nasıl Arttı

-Merkez Bankasının geçen yıl sonunda 93,5 milyar dolara kadar düşen brüt rezervi, 17 Eylül itibarıyla 120,8 milyar dolara kadar yükseldi. 2020 sonunda (eksi) -56,6 milyar dolar olan net rezervi ise 5,3 milyar dolar iyileşerek (eksi) -51,3 milyar dolara çıktı.

Brüt rezervde yaşanan 27,2 milyar dolarlık artışın, 14,2 milyar doları, Merkez Bankasının bilançosunda da gözüken döviz ve altın borçlarındaki artıştan kaynaklandı. 6,6 milyar doları ise bilançoda gözükmeyen swap borçlarındaki artıştan oluştu.

Diğer bir ifadeyle brüt rezervde yaşanan artışın 20,8 milyar dolarının arkasında borçlanmalar bulunuyor. (*IMF'den gelen 6,3 milyar dolarlık SDR tahsisatı, bankaların döviz cinsinden sorunlu karşılıklarının artırılması, Hazinesin dış borçlanması v.s.*)

Rezervdeki artışın 6,4 milyar dolarının ise reeskont kredisi geri dönüşlerinden kaynaklandığı hesaplanıyor.

-Sıcak Para

- Yabancıların Türkiye'deki hisse senedi, iç borçlanma kağıdı, banka mevduatı ve swaptan oluşan **sıcak para stoku** 10 – 17 Eylül haftasında, 1,2 milyar dolar azalarak **75,9 milyar dolara** geriledi. Sıcak para stoku yıl başındaki düzeyinin 13,1 milyar dolar altında bulunuyor.
- Kur ve fiyat hareketlerinden arındırıldığında geçen hafta yabancılar net olarak 89 milyon dolarlık hisse senedi satın aldılar, 13,8 milyon dolarlık (net) devlet iç borçlanma kağıdı sattılar. 1,5 milyon dolarlık da şirket borçlanma kağıdı satın aldılar. Swap alacaklarını da 1 milyar dolara yakın azalttılar.
- Yabancıların mevduatları ise 238 milyon dolar arttı.
- Yabancı yatırımcıların 10 Eylül itibarıyla Türkiye'deki portföylerinin 23 milyar dolarlık kısmı hisse senedi, 9,6 milyar dolarlık kısmı kamu ve özel sektör borçlanma kağıdı ve repo, 30,7 milyar dolarlık kısmı döviz ve TL mevduatlarından, 12,6 milyar doları da swap alacaklarından oluşuyor.
- Yabancı yatırımcılar kur ve fiyat değişimlerinden arındırıldığında bu yıl 1 Ocak – 17 Eylül günleri arasında hisse senedi ve iç borçlanma kağıtlarında net olarak 985 milyon dolarlık alım yaptılar. Swap alacaklarını net olarak da 8 milyar dolar azalttılar. Dolayısıyla **yıl başından bu yana net sıcak para çıkışı (kur farklarından arındırılmış) 7 milyar** dolar oldu.

-Hazinesin Borçlarında Yeni Rekor

- Hazinesin iç ve dış borçları ağustosta bir önceki aya göre 9 milyar lira daha artarak **2 trilyon 42 milyar liraya** kadar yükseldi. Borçlarda yılın ilk sekiz aylık döneminde ise 229 milyar liralık artış yaşandı.
- Ağustos sonu itibarıyla 2 trilyon 42 milyar lira olan borç stokunun, 1 trilyon 169 milyar liralık kısmını iç borçlar, 872 milyar liralık kısmını ise dış borçlar oluşturuyor.
- Dış borçların tamamı, iç borçların ise yüzde 23,8'ini yabancı para cinsinden alınmış borçlar oluşturuyor. 1 trilyon 151 milyar lira (137,2 milyar dolar) olan yabancı para cinsinden borçlar borç stokunun yüzde 56,4'ünü oluşturuyor. Bir anlamda Türkiye'deki dolarizasyon eğilimine Hazine borçlanmasıyla en düşük katkıyı sağlıyor!
- Bu kadar yüksek bir yabancı para borcu, Hazine'nin çok büyük bir kur riski taşıdığını gösteriyor. Nitekim, Ocak-Ağustos 2021 döneminde Hazine'nin net borçlanmasının 105,5 milyar lira olmasına karşın, borç stokunda 228 milyar liralık bir artış yaşanması, kur artışından kaynaklanıyor.
- (*Borç stokundaki artış Eylül'de çok daha yüksek bir noktaya ulaşacak. Merkez Bankasının, Recep Tayyip Erdoğan'ın talimatıyla faiz indireceğine yönelik sinyalden önce 8,30 TL civarında olan dolar kurunun, 24 Eylül itibarıyla 55 kuruş artarak 8,85'e kadar yükselmesinin döviz cinsinden iç ve dış borçlar nedeniyle 75 milyar liradan fazla artması bekleniyor.*)

-Kredi ve Mevduat Gelişmeleri

Mevduat

- Bankalardaki toplam mevduat, kurda yaşanan artışın da etkisiyle 43,4 milyar lira artarak 4 trilyon 43 milyar liraya yükseldi.
- TL cinsinden mevduatlar 3,3 milyar lira artarak ve 1 trilyon 808 milyar liraya çıktı.
- 1,8 milyar dolar daha artarak 259,4 milyar dolara inen döviz ve altın cinsinden mevduatların TL karşılığı ise kurda yaşanan artışın da etkisiyle 40,1 milyar lira artarak 2 trilyon 235 milyar lira oldu.
- **Dolarizasyon:** Döviz mevduatlarının toplam mevduattaki payı (dolarizasyon oranı) da yüzde 55,3'e yükseldi. Yurt içi ve yurt dışı kaynaklı toplam mevduatın yarısından çoğunu yabancı para cinsinden açılmış mevduatlar oluşturmaya devam etti.
- **Dolarizasyon;** gerçek kişilere ait (vatandaşın tasarruf mevduatı) mevduatlarda ise yüzde 56,2 oldu. Gerçek kişilere ait döviz mevduatları 13 - 20 Eylül günleri arasında 1,3 dolar azalarak 163,9 milyar dolara geriledi.

Krediler

- Bankaların verdiği krediler (*bankaların bankalara verdiği krediler hariç*) 13 - 20 Eylül günleri arasında, 34,3 milyar liralık artışla 3 trilyon 972 milyar liraya yükseldi. Bu artış da büyük ölçüde kur artışından kaynaklandı.
- Bu günler arasında TL krediler 1,7 milyar lira genişlerken, döviz cinsinden kredilerin TL karşılığında ise tümüyle kur artışının etkisiyle 32,7 milyar liralık artış oldu. Döviz kredileri gerçekte ise dolar cinsinden 334 milyon dolar azalarak 164,6 milyar dolara geriledi.
- Yıl başından bu yana Türk lirası kredilerde yüzde 8,5 oranında artış, döviz kredilerinde ise (dolar cinsinden) yüzde 0,6 oranında azalma yaşandı.

-Vatandaşın Toplam Borcu 1 Trilyon

- **Bankalara Ve Finansman Şirketlerine:** Vatandaşların bankalara ve finansman şirketlerine olan borcu (takipteki borçları da dahil) 10 - 17 Eylül günleri arasında 2,8 milyar lira azalarak 947 milyar liraya geriledi. Bu borcun 20,6 milyar lirası vadesinde ödenmediği için takibe alınan kredi ve kredi kartı borçlarından oluşuyor.
- Bankalar ve finansman şirketlerine olan borcun 760,4 milyar lirası bireysel (konut, otomobil, ihtiyaç) kredilerinden, 188 milyar lirası da kredi kartlarından kaynaklanıyor. Son hafta tüketici kredilerinde 440 milyon liralık, kredi kartı borçlarında ise 2,4 milyar liralık azalış yaşandı.
- **Takipteki Borç:** Vatandaşların vadesinde ödeyemediği için bankalar tarafından icraya verilen takipteki borçları da 15,1 milyar lirası tüketici kredilerinden, 5,5 milyar lirası da kredi kartlarından olmak üzere toplam 20,6 milyar lira düzeyinde bulunuyor.
- **Varlık Yönetim Şirketlerine Borç:** Bu arada bankaların vatandaştan zamanında tahsil edemedikleri için takibe aldıkları ancak daha sonra da varlık yönetim şirketlerine sattıkları alacaklarından kaynaklanan vatandaşın borcu da Mart 2021 sonu itibarıyla 30,3 milyar lira olarak açıklandı.
- **TOKİ'ye Olan Borç:** Vatandaşların taksitli konut alımları nedeniyle Toplu Konut İdaresine (TOKİ) olan borçları ise 26,4 milyar lira düzeyinde bulunuyor.
- **Toplam Borç:** Böylece **vatandaşların**, bankalara, finansman şirketlerine, varlık yönetim şirketlerine ve TOKİ'ye olan (tahsili gecikmiş borçlar da dahil) **toplam borcu 1 trilyon 4 milyar liraya ulaştı.**

-Bankaya Borcunu Ödeyemeyenlerin Sayısı 3 Milyon 645 Bine Çıktı

- İktidarın geçen yıl doğrudan yardım yapmak yerine kamu bankalarına borçlandırdığı vatandaşlar şimdi icra kışkacına düştüler.
- Bu yılın ocak-ağustos döneminde 596 bin kişi tüketici kredisi, 267 bin kişi de kredi kartı borcunu zamanında ödeyemediği için bankalar tarafından yasal takibe alındı.
- Tüketici kredisi borcu yüzünden takibe alınanların sayısı geçen yılın aynı dönemine göre 350 bin 530 kişi, kredi kartı borcu yüzünden takibe alınanların sayısı da 31 bin 470 kişi arttı.
- He tüketici kredisi hem de kredi kartı borcu nedeniyle takibe alınanlar tek kişi sayılarak yapılan belirlemeye göre ocak-ağustos döneminde toplam 741 bin 470 vatandaş bankalar tarafından icraya verildi.

HAFTALIK BİLGİLENDİRME RAPORU MEDYA VE KURUMSAL İLETİŞİMDEN SORUMLU GENEL BAŞKAN BAŞDANIŞMANLIĞI

• Bankaların bu yılki de dahil son beş yıl içerisinde borcu nedeniyle icraya verdiği vatandaşlardan borcu hala devam edenlerin sayısı da geçen yılın sonuna göre 173 bin 121 bin kişi artarak ağustos sonu itibariyle 3 milyon 644 bin 615 kişiye yükseldi.

• **34 Milyondan Fazla Borçlu:** Risk Merkezinin verilerine göre Ağustos 2021 sonu itibariyle bankalara tüketici kredisi ve kredi kartı borcu bulunan vatandaş sayısı ise 34 milyon 470 bin kişi oldu. Borçlu vatandaş sayısı geçen yılın aynı dönemine göre 1 milyon 301 bin kişi arttı.

-Faiz Oranları

Merkez Bankası Faiz İndirdi

• Merkez Bankası, Recep Tayyip Erdoğan'ın ağustos ayında verdiği faiz indirim talimatını yerine getirdi ve enflasyonun yükselme eğiliminde olmasına aldırmadan politika faizini (bir hafta vadeli repo faizi-borç verme) 1 puan indirerek yüzde 18'e düşürdü.

• Merkez Bankasının çeşitli yollardan bankalara verdiği paranın (24 Eylül'de 302 milyar lira) ağırlıklı ortalama faizi de 24 Eylül itibariyle yine yüzde 18,73 oldu.

İç Borçlanma Kağıtlarının Faizi

• Merkez Bankasının faiz indirimine rağmen Hazine iç borçlanma kağıtlarının faizi ise arttı. İki yıl vadeli devlet tahvili 24 Eylül günü kapanışta yüzde 17,81 faiz oranıyla (**gösterge faiz**) işlem gördü.

• Beş yıl vadelinin faizi de yüzde 18,71'e 10 yıl vadeli tahvilin faizi ise yüzde 18,44'e kadar çıktı.

• **Faiz oranları iki yıl vadelide 0,13 puan, 5 vadelide yüzde 1,1 puan ve 10 yıl vadelilerde 1,29 puan arttı.**

Risk Primi (CDS)

• Merkez Bankasının temelsiz faiz indirimi yüzünden, Türkiye'nin dış borçlarını geri ödeme (temerrüt) riskini gösteren CDS (*Kredi temerrüt sigortası- 5 yıl vadeli*) ise geçen hafta yüzde 8 oranında artarak 24 Eylül itibariyle **391,7** oldu. Böylece merkez Bankasının talimatla yaptığı faiz indirimi, **Türkiye'nin hem iç hem de dış borçlanma maliyetlerini artırdı.**

• CDS'i Türkiye'den yüksek ülke olarak bir ter Arjantin bulunuyor. Türkiye diğer tüm ülkelerden daha yüksek bir risk primine sahip bulunuyor.

• Risk primi son 5 yılda en düşük noktaya 152,28'le 5 Ocak 2018 tarihinde inmiş, en yüksek noktaya da 643,15 değeriyle 10 Mayıs 2020 tarihinde çıkmıştı.

-Dolar Kurunda Yeni Rekor

• Ucube tek adam rejimi ve kötü ekonomik yönetim, Türkiye'nin uluslararası itibarının yanı sıra Türk lirasının değerini de yok ediyor. Merkez Bankasının faiz indiriminin arkasından dolar kuru geçen haftayı serbest piyasada 9,89 TL düzeyinde kapattı.

• Dolar kuru (24 Eylül 2021 için açıklanan Merkez Bankası kurları üzerinden) yıl başından bu yana yüzde 20,2, euro kuru ise yüzde 14,8 oranında arttı. Diğer bir ifadeyle TL yıl başından bu yana dolara karşı yüzde 16,8, Euro'ya karşı ise yüzde 12,9 oranında değer kaybetti.

• **Tek adam rejimiyle ilgili Anayasa değişikliğinin kabul edilmesi ve sonrasındaki gelişmelerin TL'nin değerinde yarattığı değişimler şöyle:**

HAFTALIK BİLGİLENDİRME RAPORU

MEDYA VE KURUMSAL İLETİŞİMDEN SORUMLU GENEL BAŞKAN BAŞDANIŞMANLIĞI

TL'NİN DEĞERİ		
Tarih	1 Dolar/TL	1 Euro/TL
3 Kasım 2002 AKP'yi iktidara getiren seçim günü	1,6700	1,6612
16 Nisan 2017 Anayasa Referandumu	3,6801	3,9083
17 Nisan 2018 Devlet Bahçeli'nin Erken Seçim Çağrısı Yapması	4,0980	5,0747
19 Haziran 2018 Recep Tayyip Erdoğan'ın "Yetkiyi verin faizle şunla bunla nasıl uğraşılır göreceksiniz" dediği gün.	4,7545	5,4969
31 Aralık 2020 (Bu yıl başı)	7,3405	9,0079
19 Mart 2021 Naci Ağbal'ın görevden alınmasından bir gün önce	7,2670	8,6566
24 Eylül 2021	8,8240	10,3426

(Not: Merkez Bankası döviz alış kurları esas alındı)

0 GÜNDEN BUGÜNE KURDA YAŞANAN ARTIŞ (%)		
Tarih	Dolar	Euro
3 Kasım 2002 AKP'yi iktidara getiren seçim günü	428,4	522,6
16 Nisan 2017 Anayasa Referandumu	139,8	164,6
17 Nisan 2018 Devlet Bahçeli'nin Erken Seçim Çağrısı Yapması	115,3	103,8
19 Haziran 2018 Recep Tayyip Erdoğan'ın "Yetkiyi verin faizle şunla bunla nasıl uğraşılır göreceksiniz" dediği gün.	85,6	88,2
31 Aralık 2020 (bu yıl başına göre)	20,2	14,8
19 Mart 2021 Naci Ağbal'ın görevden alınmasından bir gün önce	21,4	19,5

0 GÜNDEN BUGÜNE TL'NİN DEĞERİNDEKİ AZALIŞ (%)		
Tarih	Dolar	Euro
3 Kasım 2002 AKP'yi iktidara getiren seçim günü	-81,1	-83,9
16 Nisan 2017 Anayasa Referandumu	-58,3	-62,2
17 Nisan 2018 Devlet Bahçeli'nin Erken Seçim Çağrısı Yapması	-53,6	-50,9
19 Haziran 2018 Recep Tayyip Erdoğan'ın "Yetkiyi verin faizle şunla bunla nasıl uğraşılır göreceksiniz" dediği gün.	-46,1	-46,9
31 Aralık 2020 (Bu yıl başına göre)	-16,8	-12,9
19 Mart 2021 Naci Ağbal'ın görevden alınmasından bir gün önce	-17,6	-16,3

-İcra Dairelerindeki Dosya Sayısı 22,9 Milyon

- Ulusal Yargı Ağı (UYAP) üzerinden alınan verilere göre bu yıl 1 Ocak- 25 Eylül günleri arasında icra ve iflas dairelerine toplam 5 milyon 321 bin yeni dosya geldi. Yeni gelen dosya sayısı geçen yılın aynı dönemine göre 1 milyondan fazla arttı.
- Aynı dönemde 4 milyon 561 bin icra dosyası da sonuçlandırıldı.
- İcra dairelerinde derdest bulunan dosya sayısı ise bir yıl öncesine göre (24 Eylül 2020 tarihine göre) 10 bin artarak 22 milyon 944 bin oldu.

-Açlık ve Yoksulluk Sınırı

- Birleşik Kamu-İş Konfederasyonunun yaptığı araştırmaya göre dört kişilik bir ailenin açlık sınırı eylülde bir önceki aya göre 39 lira daha artarak 3 bin 628 liraya yükseldi.
- Aynı ailenin yoksulluk sınırı ise 72 lira artarak 12 bin 469 lira olarak gerçekleşti.

-Sektörel Güven Endeksleri

- Merkez Bankasının faiz indiriminden önceki haftalarda yapılan anketlerle ölçülen sektörel güven endeksleri, inşaat sektörü dışındaki diğer sektörlerde arttı.
- Eylülde tüketici güven endeksi bir önceki aya göre yüzde 1,9 artarak 79,7'ye çıktı. Tüketici güveni bu artışa rağmen güvensizlik düzeyinde kalmaya devam etti.
- Merkez Bankasının hesapladığı reel kesim güven endeksi ise yüzde 1 oranında artarak 113,3'e yükselirken, TÜİK'in hesapladığı hizmet sektörü güven endeksi yüzde 1,5 artarak 117,8'e, perakende sektörü güven endeksi yüzde 4,8 artarak 115,6'ya yükseldi.
- İnşaat sektörü güven endeksi ise yüzde 0,6 oranında azalarak 91,8'e geriledi.

-Tarımda Girdi Fiyatları Yüzde 29,4 Arttı

- TÜİK'in belirlemelerine göre tarım sektörünün girdi maliyetleri bu yıl temmuz ayında bir önceki aya göre yüzde 2 oranında artarken, son bir yıllık artış ise yüzde 29,4 olarak gerçekleşti.

HAFTALIK BİLGİLENDİRME RAPORU MEDYA VE KURUMSAL İLETİŞİMDEN SORUMLU GENEL BAŞKAN BAŞDANIŞMANLIĞI

- Son bir yıllık dönemde tarımsal girdiler içerisinde en yüksek fiyat artışı yüzde 62,34'le gübrede yaşandı, Hayvan yemi fiyatları yüzde 31,7, tarımsal makinelerin bakım ve onarımı yüzde 32 oranında zamlandı. Tarımda kullanılan enerji fiyatlarında yüzde 23, veteriner harcamalarında yüzde 20 artış yaşandı.
- **Tarımsal girdi fiyatlarında yaşanan bu yükseliş, iktidarın gıda fiyatlarındaki artışı “raflardaki fahiş fiyatlara” bağlamasını da boşa çıkarıyor. Gıda fiyatlarında yaşanan yüzde 30 oranındaki artışın altında da tarım sektörünün maliyetlerinin artması yatıyor.**

FAİZ İNDİRİMİ KARARI, EKONOMİK AKIL DIŞI SİYASİ BİR KARARDIR!

Merkez Bankası (MB) Para Politikası Kurulu'nun (PPK) faiz indirimi kararı, ekonomik akıl dışı siyasi bir karardır. Türkiye ekonomisi, dünyanın tersine; gevşek para politikası, yüksek enflasyon, yüksek dolarizasyon ve ağır ekonomik istikrarsızlık sürecine sokuldu. Peş peşe gelecek zamlar sonrası iktidar, fahiş fiyat söyleminden 'Etiket Terörü' söylemine geçiş yapmaya hazırlanıyor!

Önceki değerlendirmelerimde vurguladığım gibi Merkez Bankası-PPK 23 Eylül'deki toplantısında siyasi baskı ve talimatlara daha fazla direnç gösteremeyerek ekonomik akıl ve gerçeklerle hiçbir şekilde bağdaşmayan faiz indirimi kararını uygulamaya koydu. Geçtiğimiz ay bundan böyle manşet enflasyona (TÜFE) değil, çekirdek enflasyona odaklanacaklarını ifade eden Merkez Bankası Başkanının ağır siyasi baskı altında olduğunu, azledilmesinin söz konusu olabileceğini belirterek, kendisine faiz indirimi için alan açmaya ve gerekçe üretmeye çalıştığını vurgulamıştım. Böyle bir kararın; enflasyon artışını ve döviz kurlarında yükselişi tetikleyeceği, Merkez Bankası'nın itibarını sıfırlayacağı, Türkiye'nin ülke risk puanını (CDS) hızla tırmandıracağı öngörülerimi daha önce dile getirdim.

- Merkez Bankası-PPK, bu öngörülerimin hepsinin teyidi anlamına gelen kararıyla, çekirdek enflasyon C Endeksi'ni (Ağustos ayı itibarıyla yüzde 16,67) baz alarak, politika faizini 1 puanlık indirimle yüzde 19'dan yüzde 18'e düşürdü.

Kararın açıklanmasından hemen sonra döviz kurlarında olağanüstü bir hareketlilik ve yükseliş gündeme geldi. TL'deki değer kaybının daha yukarılara çıkması, yaklaşık 1 milyar dolarlık döviz satışı ile kısmen frenlendi. Bu satışın Merkez Bankası müdahalesi mi yoksa kur artışını fırsat görüp elindeki döviz satan şirket ve kişilerden mi geldiği belirsiz. Bu nedenle 128 milyar doların buharlaşmasındaki gibi kamu bankaları üzerinden arka kapı satışlarıyla da müdahale edilmesi olasılığı tartışılıyor.

- Kanımca, 260 milyar doları aşan döviz mevduatlarında, olağanüstü kur artışından kâr elde etme düşüncesiyle vatandaşlardan ve borçlarını kapatmak isteyen özel sektör şirketlerinden önümüzdeki günlerde bir miktar daha kısmi satış gelebilir.

Manşet enflasyonun (Ağustos itibarıyla yüzde 19,25) politika faizinin üzerinde olduğu bir noktada para politikasının direksiyonunu çekirdek enflasyona kırarak faiz indirimine gitmek, en basit deyimle 'ekonomik intihar' anlamına gelmektedir.

Üstelik TÜİK'in açıkladığı altı çekirdek enflasyon göstergesi içinde sadece C endeksi yüzde 18'in altında. Yüzde 16,67 oranındaki C endeksi gıda, enerji, alkollü ve alkolsüz içecekler, tütün mamulleri, ulaşım, altın, işlenmiş gıda ürünleri vs. fiyat artışlarını kapsamadığı için, daha düşük görünmesine karşılık, kur artışlarından ise negatif etkilenmektedir.

PPK açıklamasında, zorlama gerekçelere dayandırılan faiz indirimi kararına ilişkin değerlendirmeler inandırıcı olmadığı gibi, 6 aydan bu yana PPK karar metinlerinde ısrarla vurgulanan 'sıkı parasal duruş' ve 'enflasyonun üzerinde politika faizi' taahhütleri de metinden çıkartılmış. Merkez Bankası-PPK açıklama metninin çalakalem, adet yerini bulsun diye yazıldığını, çok önceden verilmiş bir siyasi talimatın yerine getirilebilmesi için bir metin hazırlandığını gösteriyor. Daha da vahimi, Merkez Bankası'nın OVP hedeflerinden bile 'bihaber' olduğunu sergiliyor.

Merkez Bankası'nın faiz indirimi kararından sonra kurlardaki ortaya çıkan yükselişe müdahale edebileceği döviz rezervi de yok! Faiz kararıyla aynı gün yayınlanan verilerde, **Merkez Bankası Rezervleri Swaplar Hariç Eksi 40 Milyar Dolar!** Ekonomik aklın ve bilimin dışında alınan bu kararla birlikte ülke ekonomisi;

- Dünyadaki gidişin aksine, parasal genişleme ve gevşek para politikası,
- Daha yüksek dolarizasyon ve yüksek döviz kurları,
- Daha yüksek enflasyon ve fiyat istikrarsızlığının yaygınlaştığı,
- Kısa süre sonra faizlerin çok daha yüksek oranlara yükseltmek zorunda kalınacağı, bir sürece sokuldu.

HAFTALIK BİLGİLENDİRME RAPORU

MEDYA VE KURUMSAL İLETİŞİMDEN SORUMLU GENEL BAŞKAN BAŞDANIŞMANLIĞI

Yanlış ve zamansız, uluslararası piyasaların tam tersine giden bu karar sonrası tetiklenen kur artışları, akaryakıttan elektriğe, ulaşımdan doğalgaza, gıdaya, iğneden ipliğe her şeye zincirleme zamları beraberinde getirecek, enflasyonu çok yukarılara çekerek TL'deki değer kaybını, yoksullaşmayı, geçim sıkıntısını, işsizliği artıracaktır. Kararın bir diğer etkisi kendisini Türkiye'nin uluslararası kredi risk puanında (CDS) gösterdi ve ülke risk puanı 393'e yükseldi. Risk puanındaki yükselişin devam etmesi şaşırtıcı olmayacaktır.

Tümüyle yok olan mevcut ekonomik güvensizlik ve belirsizlik ortamında, ticari ve yatırım kredisi talebinde umulan artış ve bunun ekonomide canlanma yaratması beklentisinin gerçekleşmesi zor görünmektedir. Kaldı ki, indirim kararına rağmen piyasa faizleri yükselmiş durumdadır. Bankalar mevduata verdikleri faizi 1 puan indirirken, ticari kredi faizlerinde ise değişikliğe gitmediler. Dolayısıyla artık **'çifte faiz ve çifte enflasyon'** sürecine girilmiştir.

EKONOMİ DE ERKEN SEÇİM HAZIRLIĞI MI?

Faiz indirimiyle risk alarak, parasal genişleme ve ekonomik büyüme hedefleyen iktidarın bu adımı, erken seçim hazırlığının ciddi bir işareti. Bu görevin yine kamu bankalarına verileceğini gösteriyor. Kamu bankaları, 2021 Haziran sonu verileriyle, yüzde 50-90 arasında kâr kaybı ve ağır zararda. İktidarın kamu bankalarına taze kaynak aktaracağını ve düşük faizli kredi dağıtmaya yöneleceğini öngörmekle beraber, kamu bankalarının ağır zarar yükü, bu politikanın kısa süreli olacağını göstermektedir!

Merkez Bankası'nın politika faizini yüzde 19'dan 18'e düşürmesi sonrasında bankacılık sektörünün de kredi faizlerinde indirim gitmesi söz konusu. Ancak 1 puanlık indirimin kredi faizlerine çok anlamlı bir yansıması söz konusu olmayacak.

Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu (BDDK) verileri uzun süredir ticari kredi talebinin adeta donmuş vaziyette olduğunu ortaya koyuyor. Konut ve otomobil kredilerinde de tablo aynı.

Bankaların verdiği kredilerde en aktif olan bireysel ihtiyaç ve tüketici kredilerinde ise BDDK tarafından frene basıldı. Alınan kararlar 50 bin TL ve üzerindeki ihtiyaç kredilerinde vade süresi 24 aya düşürüldü. Dolayısıyla milyonlarca kişi mevcut ekonomik şartlarda bu kredileri zaten ağırlaşan sıkıntılarını ertelemek, ödemelerini, harcamalarını yapabilmek için alıyordu. Okulların açılmasıyla ihtiyaç kredisi ve kredi kartı harcamalarındaki artış bunu doğruluyor. BDDK'nın vadeyi kısaltma kararı sonrasında ise adeta bireysel ihtiyaç kredisi başvuruları bıçak gibi kesilmiş görünüyor.

- Merkez Bankası'nın bu çerçevede ekim-kasım-aralık aylarında da TÜFE artışı ne olursa olsun, çekirdek enflasyon odaklı para-faiz politikasıyla 50-100 puanlık faiz indirimlerini sürdürmesi, **yılbaşına kadar politika faizinin yüzde 15-16 düzeyine çekmesi** beklenebilir.

Kasım ayında ise yüksek enflasyona rağmen, politika faizini siyasi baskılarla yüzde 8,25'e kadar düşüren, döviz kurlarının yükselişini bastırmak için de Merkez Bankası'nın 128 milyar dolarını satan ekonomi yönetiminde değişiklik, Merkez Bankası başkanının azledilmesi ve ardından da Hazine ve Maliye Bakanının istifası gündeme geldi. Şimdi kasım ayı yaklaşırken aynı politikalara tekrar dönüleceğinin ilk sinyali Merkez Bankası'na zorla faiz indirtilerek verildi. Bunun devamı kamu bankalarının tekrar devreye sokulmasıyla, düşük faizli kredi kampanyalarının devreye sokulması olacaktır.

BDDK'nın bankacılık sektörünün 2021 yılı ilk yarı bilançoları, kâr-zarar verileri, kamu bankalarının ağır zarar ve kâr kayıplarıyla karşı karşıya olduğunu, böyle bir kampanyaya takatlerinin ancak kısa süre için yetebileceğini gösteriyor. Bunun için de iktidarın hazine borçlanmasına hız vererek kamu bankalarına taze kaynak aktaracağını öngörmekteyim. Geçtiğimiz hafta hazinenin 2 günde 18,1 milyar TL yeni borçlanmaya gitmesi, Cumhurbaşkanı rezervlerin 119 milyar dolara çıktığını öne sürerken hazinenin dışarıdan da 2 milyar doların üzerinde borçlanması kanımca bu hazırlığın işaretleri.

- Madem iktidar Merkez Bankası rezervlerinin arttığı iddiasında, üstelik IMF'den sıfır faizli 6,4 milyar dolar gelmiş iken, Merkez Bankası'nın bu kaynağı hazineye takviye için kullanmak yerine, niçin yüzde 5,5-6,5 dolar-euro faiziyle dışarıdan borç alınıp, hazine ağır yükü altına sokuluyor?

BDDK'nın son açıklanan 2021 Haziran sonu verileriyle, kamu bankalarının ilk yarı yıldaki kâr kaybı yüzde 90'lara varacak şekilde kayıp olağanüstü boyutlarda.

Özel bankaların ortalama kârları yüzde 30, yabancı sermayeli özel bankalarinki yüzde 50'nin üzerinde iken kamu bankalarının böylesine ağır zarar ve kâr kaybı içine düşürülmesi, iktidarın bu bankaları ve kaynaklarını ciddi biçimde istismar ettiğinin de somut göstergesi.

HAFTALIK BİLGİLENDİRME RAPORU MEDYA VE KURUMSAL İLETİŞİMDEN SORUMLU GENEL BAŞKAN BAŞDANIŞMANLIĞI

- **Halkbank** 2020 Ocak-Haziran döneminde 1 milyar 775 milyon kâr açıklamışken, bu yılın aynı döneminde 1 milyar 652 milyon TL düşerek yüzde 95'e varan düzeyde azalan 6 aylık kârı, sadece 123 MİLYON TL!
- **Ziraat Bankası'nın** 2020 ilk yarısında 4 milyar 509 milyon TL olan kârı 2 milyar 770 milyon azalarak, yüzde 61,4 düşmüş ve bu yılın haziran sonu itibarıyla 1 milyar 739 milyon TL'ye gerilemiş!
- Nispeten daha iyi durumda görünen **Vakıfbank** ise 2020 ilk yarısında 3 milyar 241 milyon TL olan kârı, 1 milyar 831 milyon TL azalışla yüzde 56,5 düşerek, bu yılın ilk yarısında 1 milyar 410 milyon TL'ye inmiş.

İktidarın faizleri indirip, kamu bankalarını devreye sokarak nispi bir ekonomik rahatlama sağlama planının tek amacının bu sanal ekonomik rahatlama bir erken seçimle fırsata dönüştürmek, seçimi kazanmak için bunu kullanmak olduğunu söylemek yanlış olmaz. Bu adımı en kısa sürede atmadıkları takdirde sanal rahatlama ardından açığa çıkacak çok daha ağır ekonomik-sosyal-toplumsal bedelleri iktidarın göğüsleyebilmesi çok daha zorlaşacaktır!

TARIM ÇIKMAZDA...

Tarımsal Girdi Fiyatları Endeksi (Tarım-GFE) temmuz ayında yüzde 30'a varan artışla, 67 ayın en yüksek düzeyine ulaştı. Tarımsal girdilerden sadece gübredeki artış yüzde 62 oldu. Cumhurbaşkanı Erdoğan, bu kez 5 market zincirini hedef tahtasına koydu!

Tarımsal Girdi Fiyatları Endeksi-(Tarım-GFE) geçen hafta açıklanan Temmuz 2021 verileriyle 67 ayın en yüksek düzeyine yükselerek yüzde 29,38 oldu!

- Tarım-GFE temmuzda bir önceki aya kıyasla yüzde 1,98, geçen yılın aralık ayına göre yüzde 14,44, geçen yılın aynı ayına göre yüzde 29,38 ve 12 aylık ortalamalara göre yüzde 19,05 yükseliş sergilerken haziran ayında da yüzde 27,65 olmuştu.

Tarım-GFE verileri, ana gruplarda bir önceki aya göre tarımsal yatırıma katkı sağlayan mal ve hizmet endeksinde yüzde 0,68, tarımda kullanılan mal ve hizmet endeksinde yüzde 2,2 artış gerçekleştiğini gösteriyor.

Geçen yılın aynı ayına göre ise tarımsal yatırıma katkı sağlayan mal ve hizmet endeksindeki artış yıllık yüzde 27,01 olurken, tarımda kullanılan mal ve hizmet endeksinde yüzde 29,78 artış gerçekleşti.

Gübre ve yem sanayiine acilen en ileri düzeyde yatırım teşviklerinin verilmesi, gıda sanayiinin teşviklerle desteklenmesi, üretici kooperatiflerinin ayağa kaldırılarak üreticinin zincir marketler ve tüccar karşısında güçlendirilmesi, Köy Hizmetleri, Toprak-Su, TZDK vb. kurumların yeniden hayata geçirilmesi elzem hale geldi.

- Tarım ve hayvancılığa, tarımsal girdi üretimine dönük olarak kamu yatırımları devreye sokulmalı, gübre, yem, tarımsal ilaç fabrikaları devlet tarafından yeniden yatırım programına alınmalıdır.

- Döviz garantili projelere akıtılan kaynaklar yerine, Kamu-Özel İş birliği (KÖİ) projeleri ve yatırımları desteklenip, teşvik edilmelidir.

Tarım-GFE artışlarında gözlenen tablo, ülke tarım ve hayvancılığındaki büyük çöküşün süreceğini, üretimin gerilemeye devam edeceğini, Çiftçi Kayıt Sistemi'nden çıkan 800 bini aşan üreticilere yenilerinin ekleneceğini, boş kalan-ekilmeyen tarlaların, bahçelerin artmasının önüne geçilemeyeceğini gösteriyor!

PARİS İKLİM ANLAŞMASI'NIN ONAYLANMA KARARININ ARKASINDA NE VAR!

Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın BM konuşmasında, Paris İklim Anlaşması'nı TBMM'den geçireceklerini ilan etmesinin ardında, bir dönemin ünlü reklamında olduğu tamamen 'duygusal' nedenler yatıyor. Dünya Bankası, Almanya ve Fransa'nın 3 milyar dolarlık kredi vadinin, bu kararın alınmasında etkili olduğu anlaşılıyor. İktidar, nihayet konunun uluslararası ilişkiler ve ticarete öneminin farkına vardı.

Türkiye'nin 2015'te imzaladığı ancak parlamento onayından geçmediği için uygulamaya girmeyen iklim anlaşması karbon salınımlarının düşürülmesini, çevre kirliliği, doğanın korunması, doğal yaşamın koruma altına alınması ve daha birçok alanda imzacı ülkelere önemli yükümlülükler getiriyor.

Paris Anlaşması ile kurulan 100 milyar dolarlık iklim fonu, anlaşma koşullarına uygun adımlar atılması, önlemler alınması için yapılacak çalışmaları, hayata geçirilecek projeleri finanse etmek, ekonomik kayba uğrayacak ya da bu alandaki önlemler için kaynağı olmayan ülkeleri desteklemek amaçlı bir hibe fonu. Fondan gelişmekte olan ülkeler yararlanacak. Anlaşmada Türkiye 'gelişmiş ülkeler' arasında sıralanıyor. İktidar, fondan yararlanabilmek için Türkiye'nin 'gelişmekte olan ülkeler' arasına alınmasında ısrar ediyordu. Bu yüzden anlaşma onaylanmıyor, bazı pazarlıklar yürütülüyordu.

HAFTALIK BİLGİLENDİRME RAPORU MEDYA VE KURUMSAL İLETİŞİMDEN SORUMLU GENEL BAŞKAN BAŞDANIŞMANLIĞI

AB tarafından onaylanan 'Yeşil Mutabakat' ise gerek üye ülkeler gerekse AB ile ekonomik ve ticari ilişkide bulunan ülkeler açısından 2030 yılına kadar hayata geçirilmesi zorunlu bir dizi kriter içeriyor. 2055 yılından itibaren ise AB'ye ihraç edilecek, AB içinde dolaşıma girecek mal ve ürünlerde 'karbon nötr' sertifikası zorunlu hale getiriliyor.

Bu çerçevede Dünya Bankası'nın yanı sıra Almanya ve Fransa ile de görüşmeler yapıldığı, Avrupa Kalkınma ve Yatırım Bankası'ndan, Fransa ve Almanya finans kuruluşlarından Türkiye'ye bir bölümü hibe olmak üzere anlaşma kapsamındaki uyum adımları ve yatırımların finansmanına katkı için 3 milyar dolarlık bir kredi sağlanmasında mutabakata varıldığı kaydediliyor.

- İktidar, bu kredi karşılığında anlaşmayı TBMM'ye getirerek onaylayacak!

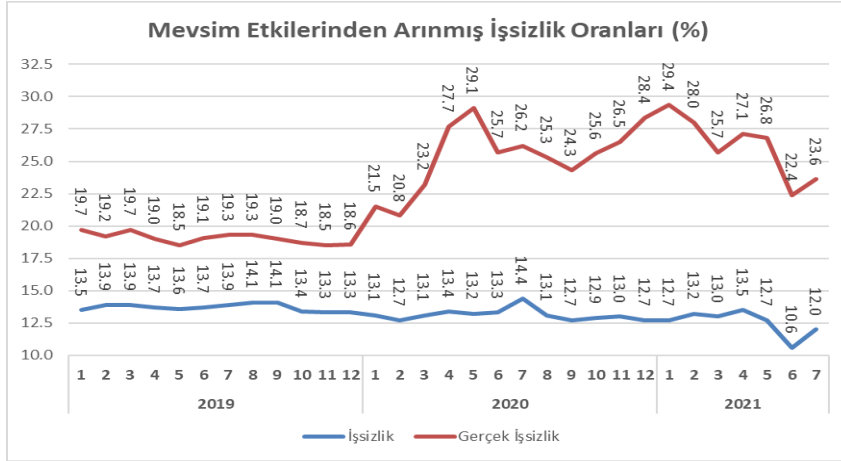
Mevcut koşullarda bu alanda çok ciddi bir kaynak ihtiyacı söz konusu ancak 2022-2024 dönemi ve bu yıllara ait bütçelerle ilgili olarak Orta Vadeli Plan'da (OVP) yer alan hedeflere, büyüklüklere, ayrılan ödeneklere bakıldığında ortada hemen hemen doğru düzgün hiçbir şey yok!

TABELAYA YAZILAN BÜYÜME SOKAĞA YANSIMİYOR

Ülkede gerçek işsiz sayısı TÜİK'in açıkladığı resmi rakamın iki katından fazla .2021'de baz etkisiyle kaydedilen yüksek büyüme hızları işsizliği anlamlı şekilde azaltmıyor, rakamlardaki büyüme sokağa yansımıyor.

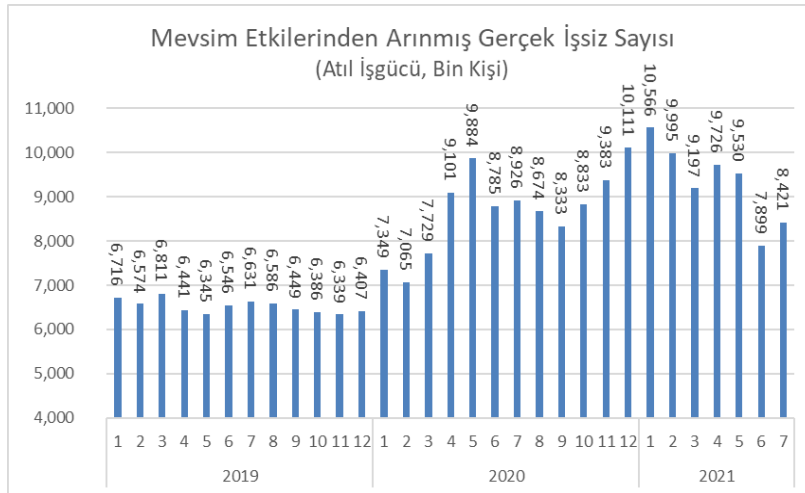
İşten Çıkarma Yasağı Kalktı, İşsizlik Artmaya Başladı

Temmuz ayında resmi işsizlik, önceki aya göre 1,4 puan artarak yüzde 12'ye, gerçek işsizlik ise 1,2 puan artarak yüzde 23,6'ya çıktı. Son iki aydır gerileyen işsizlik, işten çıkarma yasağının kalkmasıyla artmaya başladı.

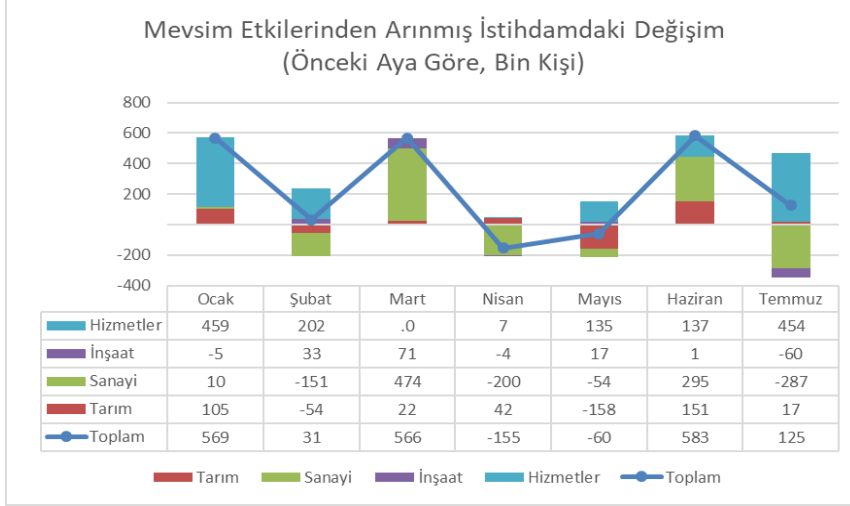
Büyüme Sokağa Yansımıyor

Temmuz'da resmi işsizlerin sayısı 506 bin kişi artarak 3,9 milyona; gerçek işsizlerin sayısı ise 522 bin kişi artarak 8,4 milyon oldu. Geçtiğimiz Temmuz'da da gerçek işsiz sayısı, 8 milyonlu seviyelerdeydi. 2021'de baz etkisiyle kaydedilen yüksek büyüme hızları işsizliği anlamlı şekilde azaltmıyor, rakamlardaki büyüme sokağa yansımıyor.

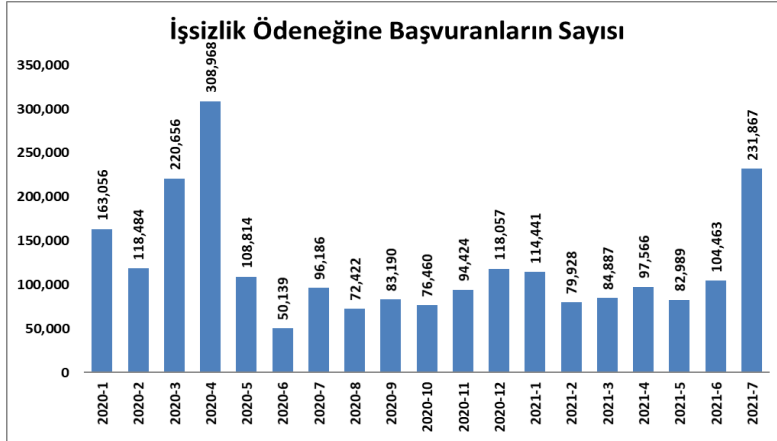
Sanayi İstihdamında Büyük Düşüş

Geçtiğimiz yıl 16 Nisan’da başlayan “işten çıkarma yasağı” bu yıl 1 Temmuz’da sonlandı. Temmuz’da sanayide işten çıkarmalar başladı. Bu ayda sanayide çalışan sayısı 287 bin kişi gerilemiş, inşaat sektöründe de 60 bin kişilik düşüş var. Hizmet sektöründe çalışan sayısı ise 454 bin kişi artmış. Temmuz’da işsizlik ödeneğine başvuruların sayısı yaklaşık 232 bin kişi. Bu son 15 ay içerisinde gerçekleşen en yüksek işsizlik ödeneği başvuru sayısı.

Hükümet Bir Türü Anlamıyor

Tutarlı, güven veren bir ekonomik program olmadan, işsizlik azalmaz, milletin işi çoğalmaz. Erdoğan Şahsım Hükümeti bunu bir türü anlamıyor. Açıkladıkları Orta Vadeli Program, ortalama yüzde 5,3 büyümeye üç yıl üst üste 1 milyonun üzerinde ilave iş imkânı sağlamayı öngörüyor. Bu büyümeye bu iş artışı olmaz. Bu OVP ile bu büyüme de sağlanmaz. Kalıcı, sürdürülebilir, kapsayıcı büyümeye iş artışı sağlamak için “3 Yeni”ye ihtiyaç var.

Yeni Kurallar, Yeni Kurumlar, Yeni Kadrolar.

Millet Hükümete Tasdiknameyi Vermek İçin Sandığı Bekliyor

Bu ise seçim sandığının ivedilikle milletin önüne getirilmesiyle olabilir. Milletimiz Erdoğan Şahsım Hükümetinin ne yaptığını gördü. Notunu verdi. Tasdiknamesini vermek için de sandığın önüne gelmesini dört gözle bekliyor.

10 MADDEDE FAİZ İNDİRİMİ

Dövizin yükselmesiyle enflasyonda artış görülecek. Kışa doğru giderken gıda ve yakıt fiyatları el yakacak. 1 puanlık faiz indirimi borcu olan yurttaşa yaramayacak.

Merkez Bankası’nın politika faizini yüzde 19’dan 100 baz puanlık indirimle yüzde 18’e çekişini, “fazla tartışmaya gerek yok, Saray’dan öyle bir talimat gelmiştir” diyerek geçmek mümkün. Açıkçası bu fazla yanlış bir tutum da olmaz. Ancak sürecin böyle işlemesi, faiz kararının hepimizin yaşamına yansımaları engellemiyor ve hepimizi ilgilendiriyor.

Öyleyse, Merkez Bankası faiz kararının olası sonuçlarını 10 maddede ele alabiliriz:

1 Kamucu sosyal bilimcilerin, yatırımcılar mutlaka pozitif reel faiz kazanmalıdır gibi saplantısı yoktur. Aksine gelir dağılımının bozuk olduğu, üst gelir gruplarının tasarruf oranlarının yüksek seyrettiği bir ekonomide negatif reel faizle hem tasarrufları yatırımlara dönüştürebilir, hem de gelir adaletsizliklerini törpüleyici bir sonuç elde edebilirsiniz. Nitekim yakın zamana kadar Çin, Güney Kore kalkınma başarıları bu olguya örnektir. Ne var ki kambiyo rejiminiz sıcak paranın elini kolunu sallaya sallaya ülkeye girip çıkmasına izin veriyorsa, aynı şekilde yerleşikler anında yerel paradan dövize geçebiliyorsa bunu yapamazsınız. Çünkü getiriye beğenmeyen aktörler anında dövize yönelir, kurlar fırlar. Zaten doların geçen haftayı 8.89 liradan kapatması da bu konuda fazla yoruma gerek bırakmıyor.

2 Amerikan Merkez Bankası FED, 22 Eylül toplantısında politika faizini değiştirmese de, 2022 ortasına kadar varlık alımlarını sonlandıracağı, belki de öngörülenden önce faiz artırımına gideceği yolunda mesajlar verdi. Bunlar Türkiye gibi kırılgan ekonomiler için tehlike çanlarının çaldığının sinyalleriydi. Çünkü finansallaşmış küresel ekonomide, likiditenin kısılması, rezerv paraların faizlerinin artış olasılığı Türkiye benzeri ülkelerden çıkışı hızlandırabilir. O nedenle faizleri artırarak buna karşı önlem alınması beklenir. Gerçekten de Brezilya, Güney Kore, hatta petrol zengini Norveç bu faizleri yukarı çekmekte tereddüt etmediler.

3 Aslında perşembenin gelişi MB Başkanı Şahap Kavcıoğlu'nun "çekirdek enflasyonu" diline dolayısından belliydi. Çünkü enflasyonun üzerinde bir politika faizi belirleme sözü vermişti. İşin ilginç yanı A'dan F'ye altı farklı fiyat endeksi bulunuyor. Bunlardan sadece bir tanesi, C endeksi yüzde 16.76 ile yüzde 18'in altındaydı. C endeksinin özelliği gıda ve enerjiyi içermemesi. Oysa dar gelirli yurttaş, hele kış aylarında, bütçesinin çoğunu bu iki kaleme, yani beslenme ve ısınmaya ayırıyor. Üstelik dünyada da son 1 yılda gıda fiyatları yüzde 30 civarında artmış, doğal gaz fiyatları ise rekorlara yelken açmıştı. Kısaca, halkın yaşamına değmeyen bir göstergeyle ekonomiye yön verilmeye çalışılıyordu. Eylül başında açıklanan Orta Vadeli Program'da da çekirdek enflasyondan bahis açılmıyor, TÜFE referans veriliyordu.

4 Kavcıoğlu, YeniŞafak gazetesinde "faiz sebep, enflasyon netice" malum tezini destekleyen yazılar kaleme almıştı. Bu nedenle Mart 2021'de göreve atanmasıyla birlikte bir faiz indirimi yapacağı kanısı egemendi. Bekledi, bekledi nihayet faizi yüzde 1 aşağı çekti. Bir geriye dönüp bakınca 6 aylık görev süresi boyunca dolar 7.30 liradan, 8.89 liraya yüzde 21.7 yükseldi. 8 Eylül'de "çekirdek enflasyonu" ilk telaffuz etmesinden sonraki 2 haftada dolar yüzde 7.4 değer kazanarak 8.28 düzeyinden 8.89'a fırladı.

'Dolarkoliklerin' Yüzü Güldü

5 Faiz kararının ardından kısa sürede ekonomik göstergeler "Değer miydi?" dedirtircesine hızla bozuldu. Kredi riski ölçütü CDS 365'ten 410'a sıçradı. Türkiye'nin 10 yıllık tahvillerinin faizi yüzde 18.48'i, 5 yıllık euro tahvillerinin faizi yüzde 5.77'yi gördü. Bunların anlamı, yeniden bir borçlanma söz konusu olduğunda maliyetlerin keskince artacağıydı.

6 Ekonomide "refah etkisi" denilen bir kavram vardır. Özellikle ABD, İngiltere gibi finansallaşmanın derinleştiği ülkelerde daha belirgin hissedilir. Borsa portföylerinin değerlendirildiği, emlak fiyatlarının yükseldiği dönemde rantiyeye kesimler "zenginleşiyorum" psikolojisiyle mal ve hizmetlere taleplerini artırırlar. Türkiye'de ise döviz mevduatları refah etkisi yaratıyor. Sırf bireylerin 128 milyar dolar döviz mevduatları bulunuyor. Bu kesimlerin serveti, dövizin 10 kuruş artışıyla 12.8 milyar lira artıyor. Yani son 2 haftada 78 milyar lira zenginleştiler. Faizlerin düşürülmesi dolarkoliklerin yüzünü güldürdü.

7 Buna karşın Türkiye'nin dış borçları 2021 1. Çeyrek sonu itibarıyla 448.4 milyar dolar. Bunun 195.8 milyar doları MB dahil kamunun dış borçları. Ayrıca Hazine'nin bir de 33.5 milyar dolar döviz cinsi iç borcu var. Demek ki toplam 229.3 milyar dolar döviz borcunun maliyeti "çekirdek enflasyon" lafının edilmesiyle başlayan, faizin 100 baz puan indirilmesine uzanan 2 haftada 140 milyar lira arttı. Yani yanlış söylem, yanlış hamle kamuya, dolayısıyla biz vergi mükelleflerine 140 milyar liraya mal oldu. Neyse ki yabancılar Türkiye'yi zaten terk etmişti. En son borsada 23 milyar dolar, devlet iç borçlanma senetlerinde 7.4 milyar dolar olmak üzere toplam 30.4 milyar dolarlık sınırlı bir portföyleri vardı. Yoksa aniden satışa geçmeleri halinde döviz zıplatabilir, maliyeti daha da ağırlaştırabilirlerdi.

Tek Mutlu Anadolu Sermayesi

8 Göz göre göre ekonominin makro dengelerini bozan hamleler yapılmasının, döviz biraz düşüp sakinleyince Erdoğan'ın hemen ağzını açmasının farklı sermaye fraksiyonları arasında bir tercihe dayandığı iddiaları var. Büyük ölçüde gıda, tekstil, mobilya gibi emek yoğun sektörlerde yoğunlaşan, ucuz işgücü istihdam eden MÜSİAD'da örgütlü Anadolu sermayesinin döviz kurlarının sıçramasından rahatsız olmadıkları, aksine ihracatta rekabet güçlerinin artmasından medet umdukları öne sürülüyor. Hatırlanırsa, "rekabetçi kur" söylemi Berat

Albayrak tarafından bu kesimin telkinleriyle dolaşıma sokulmuştu. Bu kesim ağırlıkla TL kredi kullanıyor ve ısrarla faizlerin düşmesini talep ediyor. TÜSİAD çatısı altındaki İstanbul sermayesi ise, daha fazla ithal girdisi gerektiren, döviz kredileriyle gerçekleşen teknoloji yoğun üretim yapıyor ve TL'nin değer yitirmesinden tedirgin oluyor. Haliyle de sıkı para politikası uygulanmasını salık veriyor.

Tüketici Borçları Artıyor

9 MB'nin Para Politikası Kurulu kararına yansıyan bir konu da bireysel kredilerin tırmanmasından duyulan tedirginlik. 2020 Nisan-Ağustos aralığında ticari kredi faiz oranları tek hanelere inmişken iştiyakla borçlanan şirketler ise, aksine yüksek faiz ortamında kredi taleplerini kesmiş durumdalar. 2020 sonundan bugüne ticari kredilerin sadece 5 milyar lira, yüzde 1 arttığı görülüyor. Buna karşın aynı dönemde ihracat kredileri 46.5 milyar lira yüzde 12.3 ve kredi kartı borçları 55 milyar lira yüzde 27.2 artış göstermiş. 2020 Ocak-Haziran döneminde tüketici kredilerinde 205 bin olan borcunun ödememiş gerçek kişi sayısı yüzde 131 artışla 474 bine yükselmiş. Çünkü pandemi ortamında devletin desteğinden uzak kalan insanlar, yüksek faize rağmen sıkışınca çareyi borca dayanmakta bulmuşlar. Bu nedenle faizleri düşürüp şirketler kesimini hoşnut ederken, BDDK önlemleriyle bireylerin bu fırsattan mahrum edilmesi amaçlanıyor. Ancak bu hatalı tutum, gelirleri düştüğü için borçtan medet uman dar gelirli insanların alım güçlerinin iyice düşmesine, yoksulluklarının derinleşmesine, tepkilerinin artmasına neden olabilecek. Mal ve hizmetlere talebi de olumsuz etkileyip, büyümeye fren koyabilecek.

10 Peki, bu gelişmeler sade yurttaşın yaşamına nasıl yansımaya değer? Öncelikle yükselen döviz kurlarının geçişkenlik etkisiyle enflasyonda artış görülecek. Özellikle kısa doğru giderken gıda ve yakıt fiyatları el yakacak. Ne yazık ki 1 puanlık faiz indirimini ihtiyaç kredisi veya kredi kartı borcu olan kişilere uygulanan faizleri aşağı çekmeyecek. Döviz borcu bulunan şirketler daha da güç duruma düşebilecek. Bu işyerlerinde işten çıkarmalar, ücretlerin geç veya eksik ödeme uygulamaları yaygınlaşacak. Hele bir de mevduat faizlerine uygulanan stopaj oranlarını düşürme kararı 30 Eylül ötesine uzatılmazsa, bu fiili olarak faizlerin yüzde 2 daha düşmesi anlamına gelecek. Vadesi dolan tasarruf sahibi soluğu dövizde alacak. Döviz tutmak daha da zorlaşacak.

AÇLIK SINIRI 3.049 LİRAYA YÜKSELDİ

Türk-İş, eylül ayında açlık sınırının 3.049 liraya yükseldiğini açıkladı. Eylül ayı gıda fiyatlarının da aylık yüzde 4,18, yıllık yüzde 24,56 arttığı hesaplandı.

Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu (TÜRK-İŞ), açlık sınırının 3.049 TL'ye, yoksulluk sınırının ise 9.831 TL'ye yükseldiğini açıkladı.

'Açlık ve Yoksulluk Sınırı Araştırması'nın eylül ayı sonuçlarına göre dört kişilik bir ailenin sağlıklı, dengeli ve yeterli beslenebilmesi için yapması gereken aylık gıda harcaması tutarı yani açlık sınırı 3.049 TL oldu.

Gıda harcaması ile birlikte giyim, konut (kira, elektrik, su, yakıt), ulaşım, eğitim, sağlık ve benzeri ihtiyaçlar için yapılması zorunlu diğer aylık harcamalarının toplam tutarı yani yoksulluk sınırı 9.831 TL olarak hesaplandı.

Bekâr bir çalışanın 'yaşama maliyeti' ise aylık 3.709 TL'ye çıktı.

Mutfak enflasyonundaki değişim ise araştırmaya şöyle yansıdı:

Dört kişilik bir ailenin gıda için yapması gereken asgari harcama tutarı bir önceki aya göre yüzde 4,18 oranında artış gösterdi.

Yılın ilk dokuz ayı itibariyle fiyatlardaki artış yüzde 17,72 oranında gerçekleşti.

Gıda enflasyonunda son on iki ay itibariyle artış oranı yüzde 24,56 oldu.

Yıllık ortalama artış oranı ise yüzde 19,58 olarak hesaplandı

EN ZOR KIŞ GELİYOR

Vanaları kışın, kar değil zam yağacak. Mevsim yüzünü kışa çevirirken doğalgazdan elektrığe, gıdadan konut kiralalarına her şey zam yağmuru altında. Artan fiyatlar karşısında geliri sabit kalan milyonlar "Bu yoklukta kış nasıl geçecek?" diye düşünüyor.

Kış mevsimi geliyor. Ülkenin birçok noktasında yüksek kesimlere ilk kar düştü bile. Meteoroloji uzmanlarına göre bu kış özellikle İstanbul için yoğun kar yağışlı geçecek. Kuraklık, yangın, sel ve sıcaklıklarla geçen bir yazın ardından "Bu kış nasıl geçecek?" sorusu yurttaşların da gündemine girdi. Ancak bu soruda mevsim şartlarından ziyade "Bu yoklukta kış nasıl geçecek?" kaygısı ön planda yer alıyor.

HAFTALIK BİLGİLENDİRME RAPORU MEDYA VE KURUMSAL İLETİŞİMDEN SORUMLU GENEL BAŞKAN BAŞDANIŞMANLIĞI

Ekonomistlere göre bu kış adeta zam yağmuru yaşanacak. Yılbaşında 2 bin 825 lira olarak belirlenen asgari ücret, bugüne kadar yapılan zamlar karşısında çoktan eridi. Açlık sınırı ise asgari ücretin üzerinde, 2 bin 926 lira olarak hesaplanıyor.

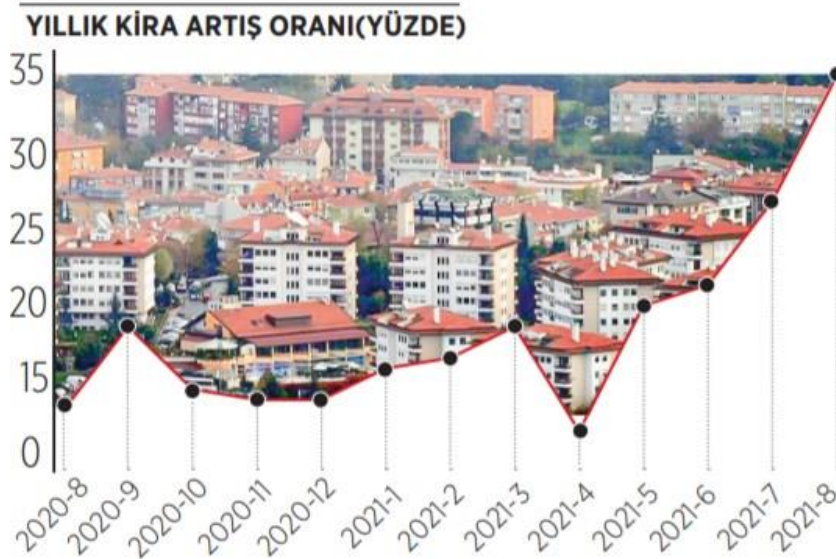
Doğalgazdan elektriğe, gıda fiyatlarından konut kiralalarına hemen her tüketim harcamasında yüksek zamlar söz konusu. Yaklaşan kışın çetin geçeceği ise şimdiden ortada...

1 -Maaşlar Ev Kirasına Gidecek

Ülke genelinde ciddi ucuz konut sıkıntısı yaşanıyor. 16 milyonluk nüfusuyla ülkenin en kalabalık şehri olan İstanbul'da, hem satış hem kiralama bedellerinde fahiş artışlar dikkat çekiyor. Pandemi öncesinde 400 bin TL civarındaki evlerin fiyatı, bugünlerde neredeyse 750 bin TL'ye kadar çıkmış durumda. Konut sahibi olmak giderek hayal olmaya başladı ancak yalnız satılık değil kiralık daire fiyatları da dudak uçuklatıyor. Yüksek fiyatlar nedeniyle, 100 bin ailenin kiralık ev bulma sorunu yaşadığı belirtiliyor.

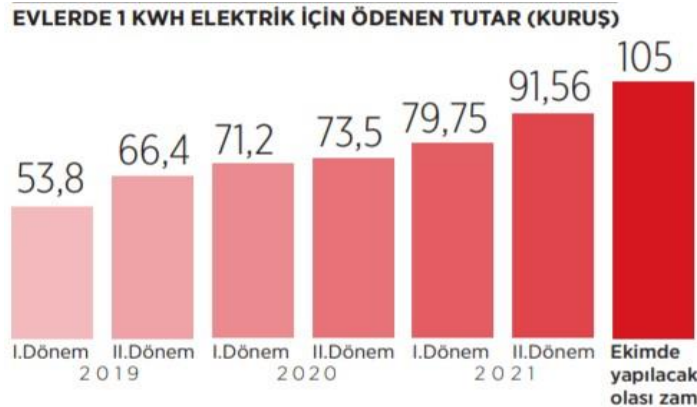
Bahçeşehir Üniversitesi Ekonomik ve Toplumsal Araştırmalar Merkezi'nin (BETAM) Eylül raporuna göre son bir yılda ortalama kiralık konut ilan m2 fiyatındaki artış oranı ağustosta yüzde 34,6 oldu. Ortalama kiralık konut ilan m2 fiyatı ise 20,9 TL'ye yükseldi. Yıllık kira artış oranı İstanbul'da yüzde 50,7, Ankara'da yüzde 31,8 ve İzmir'de yüzde 30,9 olarak gerçekleşti. Bu gelişmelerin sonucunda ortalama kiralık konut ilan m2 fiyatları İstanbul'da 31,8 TL, Ankara'da 15,4 TL, İzmir'de ise 21,8 TL oldu. Enflasyondan arındırılmış kira fiyatları da hem ülke genelinde hem de üç büyük ilde arttı.

BETAM'ın hesaplamasına göre İstanbul'da 100 m2'lik bir evin kirası 3 bin 180 lira civarında.

2- Elektrik Faturası En Az 30 Lira Artacak

Elektrik ve doğalgaz fiyatlarında, artan uluslararası fiyatlar ve yurtiçinde azalan hidroelektrik üretimini ikame eden doğalgaz kullanımından dolayı gelecek ay yüzde 15'e varan oranlarda artış yapılması bekleniyor. Reuters'ın 4 kaynağa dayanarak aktardığı bilgilere göre Türkiye'de gelecek ay doğalgaza yüzde 15, elektriğe ise yüzde 8-15 arasında zam yapılacak.

HAFTALIK BİLGİLENDİRME RAPORU

MEDYA VE KURUMSAL İLETİŞİMDEN SORUMLU GENEL BAŞKAN BAŞDANIŞMANLIĞI

Elektrik en son temmuz ayında yüzde 15 zlandı. Bu zmla ayda 230 kilovatsaat elektrik tüketen bir ailenin elektrik faturası 210,96 lira olarak hesaplanıyor. Ekimde yapılacak olası yüzde 15'lik bir zmla 91,56 kuruş olan elektrik birim fiyatının 1lira 5 kuruşa çıkması bekleniyor. Bu durumda 230 kilovatsaat elektrik tüketen bir ailenin faturası 210 liradan 241 liraya çıkacak.

3- Zam Sofraları Kurulacak

Ekonomistlere göre özellikle gıda fiyatlarındaki artış nedeniyle bu yıl 'en zor kış' olacak. Zira marketten, pazardan alınan bir ürünü bir daha aynı fiyata almak giderek zorlaşıyor. Tüketici fiyatlarındaki yıllık artış yüzde 20'ye dayanmış durumda. Tarımsal üretimin en fazla olduğu yaz aylarında dahi yükselen gıda fiyatlarındaki yıllık artış yüzde 29. Üretici ve tüketici fiyatındaki makas ise her ay rekor kırıyor.

Tüm dünyada kuraklık ve Covid-19 salgınının yarattığı tahribat nedeniyle artan gıda fiyatları, Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü (FAO) küresel gıda fiyat endeksine göre ağustosta yıllık yüzde 32,9 yükseldi.

Bir zamanlar tarım ülkesi olarak nitelendirilen Türkiye'de ise bu artış çok daha fazla hissediliyor. Giderek ithalata bağımlı bir konuma gelen ülkede kurlarda ve dışarıda yaşanan en ufak bir hareket zam olarak sofralara yansıyor. Bu nedenle Merkez Bankası'nın yüzde 1'lik faiz indiriminin ardından dolar kurunun rekor kırmasının etkileri önümüzdeki günlerde enflasyonun artmasına ve sofraların daha da pahalalanmasına neden olacak.

4- İcra Dosyaları Kapının Önünde

Salgının başında dağıtılan ucuz kredilerde geri ödeme sorunu başladı. Bireysel kredi veya bireysel kredi kartı borcundan dolayı yasal takibe intikal etmiş kişi sayısı 2021 yılının ocak-temmuz döneminde, önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 82 artarak 741 bin kişiye yükseldi. Temmuz sonu itibarıyla toplamda 3 milyon 644 bin yurttaş yasal takipte bulunuyor.

GELİR DURUMUNA GÖRE KREDİ ÇEKEN KİŞİ SAYISI (NİSAN-HAZİRAN)	
0-1000 TL	766.569
1001-2000 TL	73.090
2001-3000 TL	164.724
3001-5000TL	404.757
5001- + TL	1.424.488

Ulusal Yargı Ağı (UYAP) üzerinden alınan verilere göre bu yıl 1 Ocak- 25 Eylül günleri arasında icra ve iflas dairelerine toplam 5 milyon 321 bin yeni dosya geldi. Yeni gelen dosya sayısı geçen yılın aynı dönemine göre 1 milyondan fazla arttı.

Yurttaşların, bankalara, finansman şirketlerine, varlık yönetim şirketlerine ve TOKİ'ye olan toplam borcu ise 1 trilyon 4 milyar liraya ulaştı.

Öte yandan düşük gelirli borcunu borçla kapatmaya devam ediyor. Türkiye Bankalar Birliği'nin verilerine göre nisan ve haziran aylarını kapsayan üç aylık dönemde kredi kullananların yüzde 29'unu asgari ücret ve civarında maaş alan yurttaşlar oluşturuyor. Aynı dönemde tüketici ve konut kredisi borçlusu 1 milyon 4 bin 383 kişinin geliri 3 bin liranın altında.

AKP'liler de Kiralardan Rahatsız

Aksoy Araştırma tarafından yayımlanan Türkiye Monitörü araştırmasının 38'inci hafta sonuçlarına göre yurttaşların tamamına yakınının kira fiyatlarını yüksek bulduğu açıklandı. Araştırmaya katılan yurttaşların yüzde 96,5'i ev kiralarnın yüksek olduğunu düşünüyor.

Araştırmaya seçmen bazında bakıldığında ise Cumhuriyet İttifakının iki bileşeni olan AKP ve MHP seçmeni arasında da ev kira ücretlerinin "çok yüksek" veya "yüksek" olduğu görüşüm hâkim.

AKP seçmeninin yüzde 93,8'i kira fiyatlarının "çok yüksek" veya "yüksek" olduğunu belirtirken; yüzde 5,6'sı kira ücretleri "olması gerektiği gibi" yanıtını verdi.

HAFTALIK BİLGİLENDİRME RAPORU MEDYA VE KURUMSAL İLETİŞİMDEN SORUMLU GENEL BAŞKAN BAŞDANIŞMANLIĞI

MHP seçmenin de yüzde 97'si kira ücretlerinin “çok yüksek” veya “yüksek” olduğunu belirtti. Kira ücretlerinin “olması gerektiği gibi” olduğu görüşünü paylaşan MHP seçmenin oranı ise yüzde 3 seviyesinde.

KUR FARKININ BORÇ STOKUNA YÜKÜ ARTIYOR

Döviz kurundaki artış, enflasyon artışının yanısıra merkezi yönetim borç stokunu da etkiliyor. Her geçen ay borç stokundaki kur farkı daha büyük bir yüke neden oluyor.

Hazine ve Maliye Bakanlığı 2021 yılının ikinci Kamu Maliyesi Raporu'nu açıkladı. Rapor, döviz kurundaki artışın merkezi yönetim borç stokuna etkisini gözler önüne serdi.

Raporda yer alan bilgilere göre, 2020 yılı sonunda merkezi yönetim borç stoku bir önceki yıla göre 483,8 milyar TL arttı. 2020 yılındaki stok artışının 279,1 milyar TL tutarındaki kısmı net borçlanmadan, 204,7 milyar TL'si ise kur farkından kaynaklandı.

2021 yılı ilk çeyreği sonunda merkezi yönetim borç stoku bir önceki çeyreğe göre 137,2 milyar TL tutarında arttı. 2021 yılı ilk çeyreğindeki stok artışının 24,1 milyar TL'sini net borçlanma ve 113,1 milyar TL'sini ise kur farkı oluşturdu.

2021 yılı ikinci çeyreği sonunda ise merkezi yönetim borç stoku bir önceki çeyreğe göre 93,8 milyar TL tutarında artış gösterdi. 2021 yılı ikinci çeyreğindeki stok artışının 35,6 milyar TL tutarındaki kısmına net borçlanma, bundan daha yüksek olan 58,2 milyar TL tutarındaki kısmına ise dövizdeki değişim neden oldu.

100 TL'nin 74 TL'si Dövizden

Buna göre, 2019'da merkezi yönetim borç stokundaki her 100 TL'lik artışın 26 TL'si kur farkından kaynaklanırken bu rakam 2020'de 42 TL'ye çıktı.

2021 yılının ilk çeyreğinde borçtaki her 100 TL'lik artışın 82 TL'sini, 2021 ikinci çeyrekte ise 62 TL'sini kur farkı oluşturdu. 2021 yılının ilk altı ayındaki her 100 TL'lik artışın ortalama 74 TL'sini dövizde yaşanan değişim yarattı.

Döviz Cinsi Stokun TL Karşılığı Arttı

2020 yılında döviz cinsi borç stokunun ABD doları karşılığı 138,5 milyar dolar iken 2021 yılı Haziran ayı itibarıyla 135,5 milyar dolara geriledi. Raporda, 2021 yılında döviz cinsi borç stokunun ABD doları karşılığı 2020 yıl sonuna göre azalış göstermesine karşın kur etkisi nedeniyle döviz cinsi stokun TL karşılığının arttığı belirtildi.

CEPTE PARA YOK KREDİ KARTI ÇOK

Kart kullanımı nüfusun 3 katına ulaştı. 276 milyon kartla yapılan 100 liralık harcamanın 81'i kredi kartı ile ödendi. Harcama yapılan kartlarda ise ödeme zorluğu çekiliyor. Kredi kartı borcu olan 2,5 milyon kişi var.

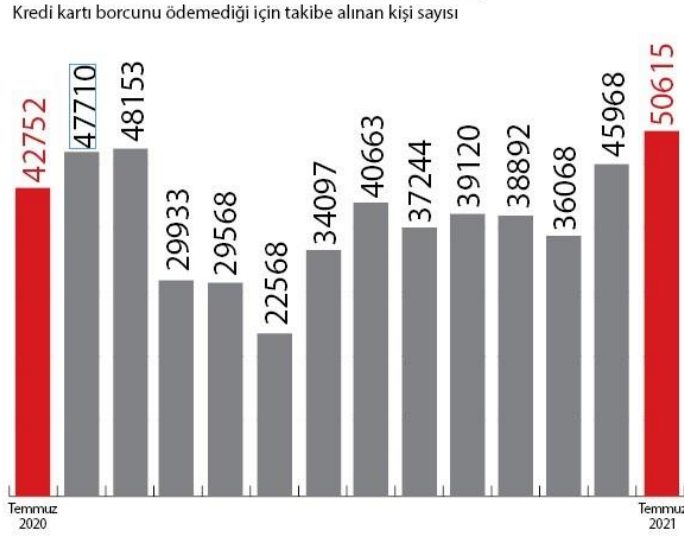
Yükselen fiyatlar karşısında geliri sabit kalan yurttaşlar kredi kartlarına ve ihtiyaç kredilerine akın ediyor. Sayıları milyonlarla ifade edilen borçlulara her gün bir yenisi ekleniyor. Ülke genelinde nüfusun 3 katı kadar kart kullanılıyor. Bankalararası Kart Merkezi'nin (BKM) ağustos ayı verilerine göre toplam kart sayısı geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 11 oranında artış göstererek 276,8 milyon adede ulaştı. Bu kartların 81,1 milyon tanesi ise kredi kartı. Geriye kalan 143,7 milyon adedi banka kartı, 52 milyon adedi de ön ödemeli kartlardan oluşuyor.

Kredi Kartı Sayısı Yüzde 12 Arttı

BKM verilerine göre 2020 yılının ağustos ayı ile kıyaslandığında kredi kartı adedinde yüzde 12'lik, banka kartı adedinde yüzde 3'lük, ön ödemeli kart adedinde ise yüzde 43'lük artış yaşandı.

Ağustos ayında kredi kartları, banka kartları ve ön ödemeli kartlar ile yapılan toplam ödeme tutarı bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 51 artarak 153,6 milyar TL oldu. Ağustos ayında toplam ödemelerin yüzde 81'i kredi kartları ile yapıldı. Başka bir ifadeyle her 100 liralık kartlı ödemenin 81'i kredi kartlarıyla yapıldığı anlamına geliyor. Ağustosta kartlı ödeme tutarının 125 milyar TL'si kredi kartları ile yapılırken, 26,3 milyar TL'sinde banka kartları, 2,3 milyar TL'sinde ise ön ödemeli kartlar kullanıldı. Kredi kartı ile ödemelerde önceki yılın aynı dönemine göre büyüme oranı yüzde 49, banka kartı ile ödemelerde yüzde 55 oldu. Son yıllarda önemi hızla artan ve ticari hayatta çek-senet gibi geleneksel ödeme araçlarının yerini alan ticari kredi kartları ile ödemeler hızlı büyümesini sürdürüyor. Ticari kredi kartı adedi ağustos ayı itibarıyla 7,3 milyona ulaştı. Ticari kredi kartları ile yapılan ödemelerin toplam kredi kartı ödemeleri içindeki payı da geçen yıla göre artarak yüzde 30'a ulaştı ve her 3 TL kredi kartı ödemesinin 1 TL'si ticari kredi kartlarıyla gerçekleşti.

Kart Borçlarının Sayısı Yükseliyor

Bireysel kredi veya bireysel kredi kartı borcundan dolayı yasal takibe intikal etmiş kişi sayısı 2021 yılının Ocak-Temmuz döneminde, önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 82 artarak 741 bin kişi oldu. Türkiye Bankalar Birliği Risk Merkezi 'nin verilerine göre bireysel kredi kartı borcundan dolayı yasal takibe intikal etmiş kişi sayısı 2021 yılı Ocak - Temmuz döneminde bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 13 oranında artarak 267 bin kişi oldu.

Temmuz ayı itibarıyla kredi kartı borcunu ödemiş gerçek kişilerden borcu devam etmekte olan kişi sayısı 2 milyon 521 bin 543.

FESİH YASAĞI BİTTİ, İŞSİZLİK TIRMANIŞA GEÇTİ

Fesih yasağının bitmesi ile işsizlik tırmanışa geçti. **Sadece resmi işsiz sayısında bir ayda yarım milyondan fazla artış oldu.**

Günde ortalama 17 bin kişi, her saat başına 708 kişi işsiz kaldı

İktidara daha önce defalarca uyarıda bulunduk. Türkiye'de Haziran ayında normalleşme dönemi başladı ama salgının ekonomide yarattığı etkiler bitmedi dedik. En azından yılsonuna kadar kısa çalışma ödeneğinin ve fesih yasağının devam etmesini söyledik. **Deyim yerindeyse perşembenin gelişi çarşambadan belliydi.**

Bugün temmuz ayı iş gücü verilerine baktığımızda bu uyarımızda ne kadar haklı olduğumuzu ne yazık ki anladık. Sadece temmuz ayında resmi verilere göre en az 506 bin kişinin işsiz kaldığını görmüş olduk. Bir başka deyişle temmuz ayında her gün ortalama 17 bine yakın kişi, her saat başı ise 708 kişi işsiz kalmış oldu.

İşsiz sayısı Temmuz ayında 506 bin kişi artarken, iktidar sadece 125 bin kişilik istihdam yaratabildi.

İşsizlik İŞKUR verilerinde geliyor demmişti.

İŞKUR verilerinde de işsizliğin arttığına dair benzer bir tablo söz konusu. Haziran- Ağustos ayları arasında İŞKUR'a kayıtlı resmi işsiz sayısı 244 bin kişi artarak 3,2 milyon kişiye yükselmişti.

Ayrıca belirtmemiz gerekir ki Türkiye'de işsiz olup iş arayan herkes İŞKUR'a kayıt yaptırmamaktadır.

Yine bir diğer çarpıcı veri ise işsizlik ödeneği başvuru sayılarında gördük. Son bir ayda işsizlik ödeneğine başvuran işsiz sayısı ise 232 bin kişi artmış oldu.

Fesih yasağının kalkmasının ardından artan işsizlik sayısı ne yazık ki ilerleyen aylarda da tırmanışa geçme ihtimali oldukça yüksektir.

Daha önce taleplerimize kulak tıkayan iktidar eğer ki acil önlem almazsa bugün işi olan yüz binlerce çalışan, yarın işsiz kalma tehlikesi ile baş başa kalmaya devam edecektir.

ELEKTRİK DEĞİL FATURASI ÇARPACAK

Doğalgazdaki artışlar nedeniyle elektrikte yüzde 20 zam gündemde

Temmuzdaki yüzde 11'lik elektrik ve doğalgaz zammının ardından geçen hafta sanayideki doğalgaza yapılan yüzde 15'lik zam elektrik üretim maliyetlerini artırdı.

Doğalgazda bir yıl içinde yapılan 7 zammın ardından son yüzde 15'lik artış, elektrik üretiminde maliyetleri arttıracığı için yeni zamların öncüsü oldu.

Elektrikte en son Temmuz ayında yüzde 11'lik bir artış gelmişti piyasalarda önümüzdeki aylarda yüzde 20'ye yakın artış bekleniyor. Elektrik Mühendisleri Odası Yönetim Kurulu Üyesi Mehmet Özdağ, "Dövizle geri alım garantisi ve dövizdeki artış da düşünüldüğünde zam kaçınılmaz oldu" dedi.

Ekim'de Zam Şart Oldu

Enerji Bakanlığı'nın raporlarına bakıldığında ithal girdilerin yüzde 49'a yükseldiğini söyleyen Elektrik Mühendisleri Odası Yönetim Kurulu Üyesi Mehmet Özdağ, ithal girdideki bu artış ile dağıtım şirketlerinin iki aydır elektriği pahalı aldığını dile getirdi. Şu anda 21 dağıtım bölgesindeki dağıtım şirketlerinin 2 milyar TL civarında kayıplarının olduğunu ekleyen Özdağ, "Aslında tabii ki kardan zarar ettiler. Ama bu zararı devam ettiremezler, ekim ayında bir zam olması büyük ihtimal" dedi.

İktidarın tepki çekmemek için bu zammı tüketiciye yansıtması halinde ise sübvanses etmesi gerekeceğini dile getiren Özdağ, şöyle devam etti: "O zaman da bu zammı nasıl sübvanses ettiklerini açıklamaları gerekir. Yani şirketler karlarından daha fazla düşürmezler. Bu da kamu zararı demek. Bu da yine vatandaşa yük olarak yansır."

Özdağ, elektrik fiyatlarındaki sürekli artışın Elektrik Piyasası Kanunu ile YEKDEM projelerinin desteklenmesi ile başladığını da belirterek kamunun özel şirketlerin girişimlerini desteklemek uğruna yanlış adımlar attığını hatırlattı.

Özdağ şöyle konuştu: "AKP ve MHP'li milletvekillerinin oylarıyla 25 Kasım 2020 de TBMM'de değiştirilen Elektrik Piyasası kanununun amacı 'Özel sektör yatırımcılarının faaliyetlerini daha sağlıklı ve hızlı bir şekilde gerçekleştirmesini temin etmek' olarak ifade edilmişti. Dolayısıyla AKP önce mevzuatı hazırlıyor, geriden de zamları yapıyor. Çünkü bu mevzuatla, bu politikalarla zam kaçınılmaz oluyor. EMO olarak bizim savunduğumuz politikalar yapılırsa bugün elektrikte yüzde 20 indirim olurdu."

Özdağ, 25 Kasım 2020 tarihinde TBMM'de değiştirilen Elektrik Piyasası Kanunu ile elektrik üretim ve dağıtım sektöründeki özel şirket çıkarlarının gözetildiğini ve bu nedenle elektrik fiyatlarındaki artışın sürekli hale geldiğini ifade etti.

Bu Tahmin Değil Bir Zorunluluk

Elektrik Tedarikçisi Karşılaştırma platformu encazip.com'un kurucusu Çağada Kırım da "Elektriğin yarıya yakını doğalgazdan üretiliyor" dedi. Kamunun YEKDEM sisteminde üretim yapan elektrik şirketlerine alım garantisi verdiğini ve elektriği bu şirketlerden piyasadan daha pahalı fiyata aldığını söyleyen Kırım, "Doğalgazdaki son artış elektrik fiyatlarına yüzde 20 yansıyacak. Bu tahmin değil bir zorunluluk" dedi.

Kırım şöyle konuştu: "Geçtiğimiz yıl YEKDEM alım garantilerine 46 milyar 335 milyon TL ödendi. Bu fiyat da Türkiye'de üretilen bütün elektriğe bölünür ve tedarikçinin fiyatına YEKDEM bedeli olarak eklenir. Yani faturamızda gördüğümüz aktif enerji bedelinin içinde YEKDEM bedeli de var. piyasa fiyatlarını ön görebiliyoruz ama YEKDEM fiyatlarını ön göremiyoruz."

3.7 Milyon Hane Borçlu

Doğalgaz ve elektrik fiyatları 2021 yılında yaklaşık yüzde 40 arttı. Hatay CHP Milletvekili Mehmet Güzelmansur'un önermesine Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı'nın verdiği yanıtta 2020 yılında 3.7 milyon hanenin elektriği borcundan dolayı kesilmişti. Kış dönemine girerken gelecek yeni bir zammın bu rakamı artırmamasından korkuluyor.

SARAY BİR GÜNDE 7 MİLYON TL HARCİYOR

Sayıştay'ın Cumhurbaşkanlığı Denetim Raporu'na göre, 2020 yılında AKP'li Cumhurbaşkanı, tek başına 2 milyar 896 milyon 174 bin 350 TL harcadı. Saray'ın bir günde harcadığı tutar, 7.9 milyon TL'yi geride bıraktı.

HAFTALIK BİLGİLENDİRME RAPORU

MEDYA VE KURUMSAL İLETİŞİMDEN SORUMLU GENEL BAŞKAN BAŞDANIŞMANLIĞI

Koronavirüs salgınının derinden hissedildiği, yurttaşların haftalarca evlerinde tutulduğu ve gelir kaybı yaşadığı 2020 yılında iktidarın israf harcamaları ise son bulmadı. Cumhurbaşkanlığı'nın bir yıllık harcamalarını inceleyen Sayıştay, Saray'ın günlük 7.9 milyon TL harcadığını ortaya koydu.

Sayıştay 2020 Yılı Cumhurbaşkanlığı Mali Raporları'na göre, 2020 yılında Cumhurbaşkanlığı'nın geliri, 95 milyon 632 bin 368 TL oldu. Buna karşılık AKP'li Cumhurbaşkanı Tayyip Erdoğan'ın imza attığı harcamaların toplamı, 2 milyar 896 milyon 174 bin 350 TL oldu. Böylece Saray'ın 2020 yılı kamu zararı 2 milyar 800 milyon 541 bin 982 TL oldu.

Bir Yılda 96 Milyar TL'lik "Yedek Ödenek" Harcaması

Sayıştay raporuna göre, Cumhurbaşkanlığı'nın en yüksek harcaması, 1 milyar 201 milyon 97 bin TL ile "göre gideri" oldu. 14 milyon TL'yi kar amacı gütmeyen kuruluşlara transfer eden Cumhurbaşkanlığı, personel giderleri için de 314 milyon 560 bin TL harcadı. Saray, geçen yıl 51 milyon TL de tıbbi ve laboratuvar malzemelerine harcadı. Saray'ın sadece bakım onarım ve üretim malzemeleri için bir yılda harcadığı tutar da 32 milyon TL olarak belirlendi.

15 MİLYON TL'LİK BAĞIŞ KAYIP

Bakan Yanık'ın 15 Temmuz Darbe Girişimi'nde yaşamını yitirenlerin aileleri için "84 milyon TL ödeme yapıldı" dediğini hatırlatan CHP'li Emir, "Toplam ödemenin 69 milyon TL olması gerekiyor. 15 milyon TL nerede?" dedi.

15 Temmuz 2016'da yaşanan darbe girişiminde yaşamını yitiren ve yaralananlar için toplanan yardım paralarında 15 milyon TL'lik açık olduğu öne sürüldü. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanı Derya Yanık, toplam 84 milyon 27 bin TL yardım yapıldığını açıklarken CHP'li Murat Emir, ödemelerin 17 aydır yapıldığına dikkati çekerek, "Vakfın kasasından toplamda 69 milyon 251 bin TL çıkmış olması gerek. 15 milyon TL nerede?" diye sordu.

CHP Milletvekili Murat Emir, 15 Temmuz darbe girişiminin ardından yaşamını yitiren 251 yurttaş ile 2 bin 734 yaralıya verilmek üzere toplanan ancak yıllardır dağıtılmayan yardım paralarını TBMM gündemine taşıdı. Emir, yardım paralarından yapılan ödemeleri Aile ve Sosyal Politikalar Bakanı Derya Yanık'a sordu.

Parada Açık Var

Emir'in sorularını yanıtlayan Yanık, 13 Ağustos 2021 tarihi itibarıyla vakıf hesaplarından şehit yakını, gazi ve gazi yakınlarına 84 milyon 27 bin 443 TL ödeme yapıldığını açıkladı. Yanık, anaparadan ne kadar faiz geliri elde edildiğine yönelik soruyu ise yanıtlamadı. Bakan Yanık'ın verdiği yanıtta göre, vakıf hesaplarında yaklaşık 15 milyon TL'lik açık ortaya çıktığını iddia eden CHP'li Emir ise şunları kaydetti:

"İktidar, 15 Temmuz darbe girişiminin ardından şehit yakını ve gazilere verilmek üzere halktan yardım topladı. Toplanan bu yardım 310 milyon TL'yi buldu ancak bir türlü hak sahiplerine verilmedi. Yıllar süren ısrar ve takibimiz sonucunda 310 milyon TL'nin 16 Ocak 2020'de Türkiye Şehit Yakınları ve Gaziler Dayanışma Vakfı hesabına aktarıldığını açıkladılar. Nihayet 22 Nisan 2020'de de aylık biner TL olmak üzere şehit yakını ve gazilere nakdi destek ödemesine başladılar. Bir yıl boyunca aylık ödeme bin TL oldu. Bu yılın Nisan ayında da yine bizim zorlamamız sonucunda bu bin TL'yi bin 500 TL'ye çıkardılar. Bu ödemeler 17 aydır yapılıyor. İki bayram ikramiyesini de kattığımızda 2 bin 985 hak sahibine bugüne kadar yapılan ödemenin toplamda 69 milyon 251 bin 500 TL'yi bulması gerekiyor. Oysa Bakan, 84 milyon TL ödeme yaptıklarını söylüyor. O zaman aradaki 15 milyon TL'lik fark nereden kaynaklanıyor?"

Vakıf Başkanı Bilge Gürs'ün 15 Temmuz anma programı için ABD'ye gittiğini ve günlerce orada kaldığını anımsatan Emir, "Bu gezilerin paraları vakıf hesabından mı harcanıyor? Bunun dışında vakıf kasasından nerelere, ne paralar harcanıyor?" diye sordu.

MİLLETİN PARASI HEBA EDİLİYOR

27 yıldır tamamlanamadı! Milletin parası işte böyle heba ediliyor

Çorum'da 1994 yılında 130 dönüm araziye 5 blok halinde yapımına başlanan Polis Meslek Yüksek Okulu aradan geçen 27 yılda atıl hale geldi. Yaklaşık yüzde 80'i tamamlanan binanın 1994 yılındaki maliyetinin 8 milyon lira olduğunu belirten CHP İl Başkanı Mehmet Tahtasız, inşaatın çürümeye terk edildiğini söyledi.

Çorum'da yapımına 27 yıl önce başlanan Polis Meslek Yüksek Okulu inşaatın yüzde 80'i yapılmasına rağmen aradan geçen zaman içerisinde bir türlü bitmedi.

Atıl durumda kalan okulun binasında inceleme yapan CHP Çorum İl Başkanı Mehmet Tahtasız, inşaat alanının hayvanlara otlak, binanın da ağır gibi kullanıldığını ileri sürerek, “O zamanın parasıyla 8 milyon lira harcanan yapı atıl durumda kalmış. Milletin parası işte böyle heba ediliyor” dedi.

Hayvanlar Otluyor Bina Ağır Olarak Kullanılıyor

Başkan Tahtasız, 1994 yılında yapımına başlanan ve daha sonra çeşitli sebeplerden dolayı yarım kalan Polis Meslek Yüksek Okulu inşaatının, 2013 yılında proje ihalesinin yapıldığını ve Emniyet Genel Müdürlüğü'ne tahsis edilerek yatırım programına alındığını vurguladı.

Okul inşaatına giden Tahtasız, 130 dönümlük arazide vatandaşların hayvanlarını otlattığını dile getirerek, “130 dönüm alana inşa edilen proje 5 bloktan oluşmakta ve o yılların parasıyla 8 milyon lira harcanarak % 80'i tamamlanmasına rağmen kaderine terkedildi. Yüzde 80'i tamamlanan bu binalar 7 Ekim 2013 tarihinde Emniyet Genel Müdürlüğü'ne tahsis edilmesine rağmen bu projeden bir sonuç alınmadı. Tarihin tozlu raflarına kaldırıldı. Atıl vaziyette bulunan okulun binasının etrafında vatandaşlar hayvan otlatıyor. Ayrıca binanın içerisinde koyun keçi pislikleri görülüyor. Bu durum binanın ahır olarak kullanıldığının bir göstergesi” diye konuştu.

Okulu Yapmadan Moral Merkezi Müjdesi Verdiler

Çorum Meslek Yüksek Okulu'nun akıbetinin vatandaşlar tarafından merak edildiğini söyleyen Mehmet Tahtasız, AKP'li siyasetçilerin okulu tamamlamadan Polis Moral Merkezi yapılacağı konusunda açıklamalar yaptıklarını belirtti.

Moral Merkezi için AKP'li siyasetçilerin 3 kez müjde vermelerine rağmen ortada bir şey olmadığını anlatan Tahtasız, “Bu projede gelinen son durum nedir? Çorum Polis Moral Eğitim Merkezi'nin kaderi de, çürümeye terkedilen Polis Okulu gibi olmasın” ifadelerini kullandı.

SGK AÇIKLARININ YARATTIĞI KARA DELİK

SGK açıklarının yarattığı kara delik, insanca emeklilik hakkının ortadan kalkabileceği bir gelecek riski yaratıyor

sosyal güvenlik sisteminde sürdürülemezlik riski yaratan ciddi sorunlar özellikle emeklilik sistemi üzerindeki olumsuz etkiler yaratıyor. Temel bir insan hakkı olan emeklilik sisteminin fiilen ortadan kalkmasıyla, gücü olanın emekliliği bir lüks olarak yaşayacağı, güçsüzlerin ömür boyu çalışmaya veya sosyal yardımlara mahkûm olacakları bir gelecek riski ortaya çıkıyor.

Son dönemde kayıtlı çalışan sayısındaki artışın yavaşlaması, emekli sayısındaki yükseliş, Covid-19 pandemisi sırasında sağlık harcamalarında yaşanan fazladan artış gibi etkenler, Sosyal Güvenlik Kurumu açıklarının endişe verici düzeylere ulaşmasına neden oldu.

Kapımızda duran bu krizin nedenini Covid-19 pandemisine bağlamak yanıltıcı olur. Kriz çok daha yapısal ve derin. İstihdam odaklı üretimin yükseltilememesi, bu krizin en temel nedenidir.

Kriz yapısal çünkü ülkemizde çalışabilir nüfus 63,5 milyona ulaşmış olmasına rağmen işgücüne dahil olmayan nüfus 31,5 milyona yaklaşıyor. Bir başka ifadeyle işgücüne katılım yüzde 50,5'lerde tıkanmış durumda. Genç işsizliğinin yüzde 25'lerde seyretmesi de içerisine düştüğümüz kısır döngünün en çarpıcı göstergesi.

Son beş yılda SGK primi ödeyenlerin sayısı sadece 1,2 milyon kişi artarken emekli maaşı alanların sayısının 1,9 milyon artmış olması, bahsettiğimiz yapısal dengesizliğin göstergesi.

Maalesef bahsettiğimiz konu ülkemizin en yakıcı meselelerinden birisi. Bu nedenle çözümlerimizin ne olduğunu ortaya koyacak serinkanlı, sahici tartışmalara ihtiyacımız var. Ne yazık ki ülkemizi çoraklaştıran kutuplaştırıcı siyaset, tam da bu meselelerimizi konuşmayalım diye var. Bu yakıcı meseleyi gelecek seçimlerin en önemli tartışmalarından birisi haline getirmemiz gerekiyor. Önce toplumun dikkatini bu konuya çekmeli ve çözüm önerilerimizi de paylaşmalıyız.

Bugün itibarıyla aldıkları maaş 150 Euro'yu aşamayan emeklilerimiz var. Bu olumsuz durumu bile mumla arayabileceğimiz günlerimiz olabilir. Gençlerin kayıtlı işgücüne dahil olamadıkları, kayıt dışı istihdamın “herkesin bildiği bir sır” olarak kamu otoriteleri tarafından bile kabullenildiği, asgari ücretin ortalama ücret haline geldiği bir ülkede gelecekte emekli olmak bir hayal haline gelebilir. Mevcut koşullar devam ederse bugünün gençleri, emeklilik hakkını geçmiş güzel günlere ait bir lüks olarak anımsamak zorunda kalabilirler.

Aktif-Pasif Oranı Yapısal Krize İşaret Ediyor

Kayıtlı çalışarak prim ödeyenlerin sayısı neden önemli? Sosyal Güvenlik Kurumu, çalışanlardan elde ettiği primlerle emeklilerin maaş giderlerini ve vatandaşların sağlık giderlerini karşılamaktadır. Sağlıklı bir sosyal güvenlik sistemi bir üçgene benzetilebilir: En altta aktif çalışanlar, en üstte de pasif çalışanların (emekliler) olduğu bir yapıda taban ne kadar genişse sistem de o kadar güvenli ve sağlıklıdır.

Bu nedenle sosyal güvenlik sisteminde sürdürülebilirlik açısından önemli bir gösterge, aktif-pasif oranıdır. Aktif-pasif oranı da kaç aktif çalışanın, kaç pasif çalışanı finanse ettiğini gösterir. İdeal durumda aktif-pasif oranının 4 olması, yani dört aktif çalışanın bir pasif çalışanı finanse etmesi gerekmektedir. 2'nin altına inilmesi ciddi bir kriz işaretidir.

SGK'nın, açıkladığı 2020 verilerine göre, aktif/pasif oranı 1.87. Geçen yıl 1.87 çalışan, bir emekliyi finanse edebilmiş. Aktif sigortalılar içerisinde sayıları 1.7 milyonu aşan çırak ve stajyerleri çıkardığınızda aktif-pasif oranı 1.72'lere düşüyor. Durumun neden endişe verici olduğunu anlamak bakımından 1980'li yıllarda 3.3 çalışanın bir emekliyi finanse edebildiğini anımsamamız yeterlidir. Eğer koşulları değiştiremezsek yakın gelecekte bu sayı 1.50'ye düşebilir. Bu durumda prim gelirleriyle, emekli maaşlarını ve sağlık harcamalarını karşılamaktan daha da uzaklaşacağız ve bütçeden yapılan transferler giderek büyüyen kara deliği kapatmaya yetmeyecek.

Hazine'den Bütçe Transferlerinin Artması Sistemin İşlemediğini Gösterir

1995 yılında ülkede toplanan vergi gelirlerinin yüzde 10'u sosyal güvenlik açığına giderken, bu oran 1996 yılında yüzde 14,9'a, 1997 yılında yüzde 16,0'ya, 1999 yılında yüzde 18,6'ya yükseldi. İstikrarlı artış sonucunda son yıllarda bu oran yüzde 25'lerin üzerine çıkmış durumda.

Bütçeden sosyal güvenlik kurumlarına yapılan transferin GSYH oranı da 1995 yılında yüzde 1,01 seviyesindeyken 2020 yılında yüzde 4.93'e ulaştı.

SGK açıklarının boyutunun tam olarak anlaşılabilmesi için bir anımsatmaya ihtiyaç var: 2008 yılında gerçekleştirilen sosyal güvenlik reformu kapsamında, devlet SGK'ya yatırılan primlerin 4'te 1'ini bütçeden karşılıyor. Devlet katkısı 2009 yılından beri kurumun doğal gelirleri arasında sayıldığı için SGK açıkları daha az görünüyor. 2019'da 71.2 milyar lira olan devlet katkısı tutarı 2020'de 85.1 milyar liraya yükseldi.

Aşağıdaki tabloya bakıldığında 2019 yılında 40 milyar bulan açığın 2020'de 67.4 milyara çıktığını görüyoruz. 2021 yılı için öngörülen açık 69.5 milyar lira. Yine bütçeden yapılan transferler de 2019'da 196.7 milyarken 2020'de bu oran 248.8 milyara yükselmiş. 2021 yılının Haziran ayı itibarıyla Hazine'den bütçe transferlerinin 118,8 milyara ulaşmış olması da bu yılın sonunda tablonun değişmeyeceğini gösteriyor.

Tablo I: SGK istatistiklerinden derlenmiştir

	2017	2018	2019	2020
Gelir (Milyar TL)	288.5	369.2	424.2	472.6
Prim Gelirleri	203.1	246.1	290.1	320.5
Devlet Katkısı	51.767	57.560	71.222	85.070
Gider	312.7	384.9	464.1	540
Açık	24.1	15.7	39.9	67.4
Prim gelirleri	203.1	246.1	290.1	320.5
Bütçe Transferleri	128.1	150.5	196.7	248.8
Emekli Aylıkları	209.5	245.1	298.6	343
SGK açığı/GSYH (%)	4.12	4.04	4.56	4.93
Prim gelirlerinin emekli aylığı ve sağlık harcamalarını karşılama oranı (%)	72.5	75.9	71.8	67.5

Kendi kendine yeterli bir sosyal güvenlik sistemi bakımından en kritik gösterge "Prim gelirlerinin emekli aylığı ve sağlık harcamalarını karşılama oranıdır." Bu oran aslında aktif çalışanlarımızın prim gelirleriyle veya asıl kaynağınızla sistemi ne kadar finanse edebildiğinizi gösterir. Bu açıdan bakıldığında karşılama yüzdesi 2017'de yüzde 72.5, 2018'de yüzde 75.9, 2019'de yüzde 71.8 ve 2020 yılında yüzde 67.5 olarak gerçekleşmiştir. Bu yüzde düştükçe Hazine'den transfer zorunluluğu artar.

Sadece prim gelirlerinin emekli aylıklarını ne kadar karşılayabildiklerine baktığımızda da durum parlak değildir: 2020 yılında 320.5 milyar liralık prim gelirlerine karşılık sadece emeklilere ödenen miktar 343 milyardır.

HAFTALIK BİLGİLENDİRME RAPORU MEDYA VE KURUMSAL İLETİŞİMDEN SORUMLU GENEL BAŞKAN BAŞDANIŞMANLIĞI

Görüldüğü gibi açığı kapatmak için prim gelirleri dışında SGK'ya yüzde 30'lar civarında katkı yapılması gerekmektedir. Devletin prim yüklerinin dörtte birini zaten üstlendiğini anımsadığımızda (2020'de primlere devlet katkısı 85 milyar TL'ydi) durum çok daha kritik ve sürdürülemez bir boyuta ulaşmaktadır. Bu oranın yüzde 30'ların üzerine çıkması, emeklilik hakkımızı yutabilecek kara deliğin giderek büyüdüğünü göstermektedir.

Sosyal güvenlik sistemimizin neden devasa açıklar verdiği sorusunu yanıtlamak için bir dizi etken sıralanabilir. Bunların içerisinde en önemlisi şüphesiz yapısal bir soruna işaret eden istihdam odaklı üretimde ciddi sığrama gerçekleştiremememizdir. Kayıt dışı istihdam da mevcut sorunların en önemlilerindedir. Resmi verilere göre Haziran 2021'de kayıt dışı olarak çalışanların sayısı 8.4 milyondur. Bugün aktif çalışan sayımız 20 milyon civarında değil de, çalışabilir işgücümüz olan 63 milyonun yarısı bile olabilseydi, aktif-pasif çalışan oranımız daha sağlıklı olacak, emeklilerimiz biraz daha insanca maaşlar alabilecekti. Oysa çalışabilir işgücünün sadece üçte birinin prim ödediği bir ülkede emeklilik sistemi temel bir hak olmaktan çıkar, gücü olan emekli olabilirken güçsüzler ömür boyu ağır koşullarda çalışmak zorunda kalırlar.

CHP olarak tehlikenin farkındayız. İstihdam odaklı üretimin arttırılması için mevcut çözüm önerilerimizi yeni koşullara göre güncelliyoruz. Ekonomi Masamız sadece çözüm önerilerimizi anlatmıyor, üretici tüm sektör bileşenlerinden de öneriler derliyor, bunları uygulanabilir politikalara dönüştürüyor.

Sosyal Politikalar Başkan Yardımcılığı olarak on bir farklı sektörde istihdam sorunları ve çözüm önerileri konulu çalıştaylar düzenliyoruz. Tarım, turizm, sanayi, gençlik, kadınlar, bilişim, engelliler gibi toplam on bir sektör ve alanın bileşenlerini dinleyerek istihdam odaklı üretimin arttırılmasını amaçlayan somut önerilerimizi raporlaştıracağız.

Elbette farkındayız ki istihdam odaklı üretimi arttırmadan, ciddi bir emeklilik ve vergi reformu gerçekleştirilmeden etkin ve kapsayıcı bir sosyal devleti inşa etmek de mümkün değildir.

Ülkemizin gerçek sorunlarına uygulanabilir çözümler geliştirme çabamızdan asla vazgeçmeyeceğiz. Çünkü siyasetin asli görevi budur...

HER SAAT 5 KİŞİYİ KAYBETTİK

Eylül'ün ilk 6 günü vefat sayısı tüm Temmuz'u geçti

Cumhuriyet Halk Partisi Genel Başkan Yardımcısı ve İstanbul Milletvekili Gamze Akkuş İlgezdi, Eylül ayının ilk 6 günü Covid-19'dan vefat eden sayısının bin 667 olduğunu ortaya koyarak, "Tam açılmanın ilan edildiği Temmuz ayı boyunca bin 600 kişi hayatını kaybederken, Eylül'ün ilk 6 günü Temmuz ayı ölüm sayısını geçti. Bu rakamlar ekonomi çarkını döndüremeyen hükümetin insan hayatını hiçe sayarak hiçbir önlem almadan karar verdiği tam açılım politikasının can yakan sonucudur. Önlem almadan, aşılama programını hızlandırmadan süreci sadece yurttaşların bireysel tedbirlerine bırakmak cinayete teşebbüstür" dedi.

CHP Halkla İlişkiler, Sağlık, Kültür ve Sanattan sorumlu Genel Başkan Yardımcısı Gamze Akkuş İlgezdi eylül ayı ile birlikte vakaların ve ölüm oranlarının ciddi şekilde arttığını vurgulayarak, "1 Temmuz'da 5 bin 288 olan günlük vaka sayısı 6 Eylül 2021 itibarıyla 4 kat (%296) artarak 20 bin 962 oldu. Ülke gibi pandemi de yönetilemiyor" diye konuştu.

CHP'li Akkuş İlgezdi, tam açılmanın ilan edildiği Temmuz ayı boyunca bin 600 kişi hayatını kaybettiğini hatırlatarak, "Eylül ayının ilk 6 gününde hayatını kaybeden kişi sayısı şimdiden bin 667'ye ulaştı. Bu da eylül'ün ilk 6 günü temmuz ayında kayıt altına alınan bütün covid-19 ölümlerinden daha çok vefatın yaşandığı anlamına geliyor" açıklamasında bulundu.

Tam Açılmadan Bugüne Her Saat 5 Kişiyi Kaybettik

Genel Başkan Yardımcısı Gamze Akkuş İlgezdi tam açılmanın ilan edildiği 1 Temmuz'dan 6 Eylül'e toplam 8 bin 645 kişinin hayatını kaybettiğini vurgulayarak, "Bu her saat 5 kişiyi yitirdiğimiz anlamına geliyor. Pandemi ile etkin mücadele etmeyen iktidar bu ölümlerin sebebidir" diye konuştu.

Aşı Karşıtlığının Sebebi Bakanlık

Akkuş İlgezdi, aşı konusunda gerilemenin de devam ettiğini, bu hafta yapılan aşı sayısının, bir önceki haftaya göre (22-28 Ağustos) göre yüzde 6 azaldığını ifade ederek, "İktidar cephesinden yapılan açıklamalar, sağlık bürokrasisinin çelişkili söylemleri bugüne kadar Türkiye'de aşı tereddüdünü yaratmıştı. Üzülerek görüyoruz bugün aşı tereddüdü yerini aşı karşıtlığına bırakmıştır.

HAFTALIK BİLGİLENDİRME RAPORU MEDYA VE KURUMSAL İLETİŞİMDEN SORUMLU GENEL BAŞKAN BAŞDANIŞMANLIĞI

Sırası geldiği halde aşı olmayan 15 yaş üstü 16 milyon 612 bin 224 kişinin sorumluluğu bu propagandaya izin veren, önlemeyen, dahası önlem almayı düşünmeyen bakanlık bürokrasisidir. Şuanda hedeflenen toplumsal bağışıklığın çok uzağındayız. Toplumsal bağışıklığa yaklaşamadığımız sürece yapılan aşilar etkisini kaybediyor. Bu da aşı karşıtlarının “aşilar yetersiz” propagandasının daha yüksek sesle dinlendirmelerine olanak sağlıyor” dedi.

ELEKTRİK FATURALARINDAN TRT PAYI KALDIRILMALI, KDV DÜŞÜRÜLMELİ

Beş zincir markete yönelik fahiş fiyat denetimi yerine fahiş faturalara denetim yapılmalı. Tek adam sisteminin hayata geçtiği son 3 yılda elektrik ve doğalgaz faturaları ikiye katlandı. Vatandaşlar artık faturalarını ödeyemiyor. Her ay 100 binlerce hanenin elektrik ve doğalgazı kesiliyor. Bu durumda asıl fahiş oranda artan enerji faturaları için denetim yapılması gerekmiyor mu?

Enerjiye Zam Gıda Fiyatlarını da Artırır

İktidar artan hayat pahalılığı üzerine beş zincir markete yönelik fahiş fiyat denetimi başlattı. Fiyat artışlarının yanlış ekonomi politikası nedeniyle yaşandığı geçen hafta Merkez Bankası'nın aldığı faiz kararları bir kez daha anlaşılmalıdır. Enerjiye yapılacak zam bütün sektörlerin maliyetlerini artıracığı için temel gıda ürünlerinin fiyatlarına da yükseltecektir. Enerjiye yapılacak zammın yaratacağı domino etkisi enflasyonu daha da yükseltecektir.

Fahiş Enerji Faturaları Denetlenmeli

Fahiş fiyatlar üzerine Ticaret Bakanlığı tarafından yapılan denetimlerde marketlerde denetim yapılırken; fahiş faturalar üzerine iktidar uyarılarımıza karşın şirketlerle faturaların düşürülmesi konusunda somut bir adım atmamıştır. Tam tersine iktidarın şirketlerin zam taleplerini değerlendirdiği kamuoyuna yansımıştır. Genel Başkanımız Sayın Kemal Kılıçdaroğlu'nun “Kış gelmeden saray iktidarı ve elektrik şirketleri oturup bu fatura işini konuşsunlar” uyarısına karşın iktidar vatandaşın değil, şirketlerin yanında yer almayı tercih etmiştir.

KDV Düşürülmeli, Trt Payı Kaldırılmalı

Artık vatandaşlarımız temel bir hak olan enerji faturalarını bile ödemekte ciddi anlamda zorlanmaktadır. Her ay 100 binlerce hanenin elektrik ve doğalgazı kesilirken; iktidar elektrik faturasını ödeyemediği için 2,1 milyon haneye yardım yapıldığını da itiraf etmiştir. Bu kapsamda yeni yasama yılının başlamasıyla birlikte elektrik faturalarına yüzde 2 oranında yansıtılan TRT payının kaldırılması ve KDV oranının düşürülmesi yönünde acilen düzenleme yapılmalıdır. Vatandaşın faturasını düşürmesini sağlayacak bu düzenlemelerle ilgili pek çok kanun tekliflerimiz parlamentoda beklemektedir.

DOĞALGAZA YÜZDE 15 ZAM

Doğalgazda sanayi ve elektrik üretim santralleri için yüzde 15'lik fiyat artışı yaşandı.

Doğalgazda Ekim tarifesinde konut aboneleri için zam çıkmazken, sanayi ve elektrik üretim santralleri için yüzde 15'lik fiyat artışı yaşandı.

BOTAŞ'ın internet sitesinden açıkladığı tarife göre konut tüketicileri için gaz dağıtım şirketlerine uygulanan satış fiyatı bir önceki ayın tarifesine göre değişmedi ve bin metreküp doğalgaz için 1.488 lira olarak belirlendi.

Ekim ayı sanayi aboneleri için geçerli olacak tarife ise önceki tarife göre bin metreküp doğalgaz için yüzde 15 artışla 2 bin 358 lira, elektrik üretim santrallerinin kullandığı bin metreküp doğalgaz için ise yüzde 15 artışla 2 bin 724 lira oldu.

DOĞALGAZ ŞİRKETİNE MİLYONLAR, USÜLSÜZ İHALELER...

Milli Eğitim Bakanlığı'nın bazı ihaleleri ve atamaları usulsüz gerçekleştirdiği ortaya çıktı. Yapılan denetimlerde piyasa fiyatının 3 - 4 kat fazlasına malzeme alımı yapıldığı belirlenirken, doğalgaz dağıtım şirketlerine 'güvence bedeli' adı altında milyonlarca lira ödendiği tespit edildi.

Sayıştay'ın Milli Eğitim Bakanlığı'nda 2020 yılında gerçekleştirdiği denetimlerden çarpıcı sonuçlar ortaya çıktı. Geçtiğimiz günlerde istifa eden Ziya Selçuk'un bakan olduğu dönemde yapılan incelemelerde çok sayıda usulsüz işlem tespit edildi.

İlçe milli eğitim müdürlüğü kadrolarına mevzuatta öngörülen atanma şartlarını taşımayan 49 kişi asaleten atandı. Bakanlık, bu durumun insan kaynağı yetersizliğinin getirdiği zorunluluklardan kaynaklandığını ifade etti. Sayıştay ise bu durumun mevzuatın dışına çıkılmasının gerekçesi olamayacağını belirtti.

HAFTALIK BİLGİLENDİRME RAPORU

MEDYA VE KURUMSAL İLETİŞİMDEN SORUMLU GENEL BAŞKAN BAŞDANIŞMANLIĞI

Sayıştay, eğitim sisteminin etkili, güven duyulan ve yasal çerçevesi ile uyumlu bir şekilde yönetilmesinin güvence altına alınmasını sağlamak amacıyla ilçe milli eğitim müdürlüğü kadrolarına yapılan atamalarda yasal düzenlemelere riayet edilmesini, mevzuata aykırı atamaların iptal edilmesini ve bundan sonra yapılacak atamalarda yasal düzenlemelere uygun olmayan uygulamalara izin verilmemesini istedi.

Şartlar Oluşmadığı Halde Pazarlık

Sayıştay'ın bulgularına göre Milli Eğitim Bakanlığı, 2020 yılında gerekli şartlar oluşmadığı halde bazı yapım işlerinde pazarlık usulü (21/b) ihaleler yaptı. Bu ihalelerde rekabetin yeterince sağlanamaması sebebiyle ihale/sözleşme bedelinin işlerin yaklaşık maliyetine çok yakın gerçekleştiği ve gerekçeleri açıklanamayan bazı uygulamaların yapıldığı tespit edildi.

Bakanlığın Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü tarafından yapılan;

- Hızlandırılmış Eğitim Programı Kırtasiye Setleri Alımı (ihale tarihi 18.03.2020)
- Halk Eğitim Merkezleri Temizlik Malzemesi Alımı (ihale tarihi 23.07.2020)
- Hızlandırılmış Eğitim Programı Kırtasiye Setleri Alımı (ihale tarihi 28.07.2020)

İhalelerinin 21/b kapsamında değerlendirilerek ihale edilmesinin mümkün olmadığını ifade eden Sayıştay denetçileri, temizlik ve kırtasiye malzemeleri üreten ve pazarlayan firmalar yerine, yolcu taşımacılığı, filo kiralama, ilaç ve tıbbi cihaz, bilişim ve yazılım gibi ilgisiz alanlarında faaliyet gösteren firmalardan, hem yaklaşık maliyetin hesaplanmasına esas piyasa araştırması yapıldığını hem de ihaleye davet edilerek alımlar yapıldığını belirledi.

Firmalar İhalelerden Hemen Önce Kurulmuş

İhalelere teklif vermeye davet edilen veya alımın yapıldığı bazı firmaların, ihale tarihinden yaklaşık bir ay önce kurulduğuna dikkat çeken denetçiler, bu firmaların hangi özelliklerinden dolayı ihaleye davet edildiği konusunda her hangi bir gerekçe ileri sürülemediğini raporuna yazdı. Temizlik malzemesi alım ihalesinde ihaleye teklif veren 3 firmadan 2'sinin adreslerinin de aynı olduğu görüldü.

Üç Kat Fiyatla Sattılar

Sayıştay'ın raporunda ihalelerle ilgili şu ifadeler yer aldı:

“Temizlik ve kırtasiye malzemeleri alımlarının yaklaşık maliyet ve ihale fiyatları gerçek piyasa fiyatlarını yansıtmadığı görülmüştür.

Söz konusu alımların ihale tarihlerindeki fiyatlarına ilişkin Ankara Ticaret Odası'ndan resmi yazı ile rayiç fiyat tespiti istenilmiş; gelen cevapta alımların ihale tarihindeki fiyatları (sözleşme fiyatları) toplamı ile Ankara Ticaret Odası rayiç tespit fiyatları toplamı arasında büyük farklar olduğu tespit edilmiştir.

Bu fark temizlik malzemesi alım ihalesinde 3,25 kat olup alımların belirlenen Halk Eğitim Merkezlerine nakliye dahil teslim fiyatı olması da arada bu derece yüksek fiyat farkı olmasını gerektirmemektedir.

Teknik şartnameleri bire bir aynı olan Mart ve Temmuz ayında yapılan kırtasiye setleri alım ihalelerindeki bazı kalemlerde, yaklaşık maliyet ve ihale fiyatlarında yaklaşık 3-4 kat fiyat farkı olup, hem yaklaşık maliyet hem ihale fiyatlarının gerçek piyasa fiyatlarını yansıtmadığı görülmektedir.”

Hibeler Takip Edilmedi

Sayıştay'ın denetimlerine göre Milli Eğitim Bakanlığı, bütçe dışı kaynaklarla finanse edilen projelerle sağlanan eğitim hizmetleri ile yapılan yatırımlar için merkezi bir izleme, raporlama ve takip sistemi kurmadı.

Birleşmiş Milletler, Avrupa Birliği ve UNESCO gibi yapılardan gelen hibelerle 2020 yılında 2 bin 241 proje hayata geçirildi. Burada kullanılan kaynağın büyüklüğü 2 milyar 38 milyon liraydı.

Sayıştay, bakanlığın taşra teşkilatlarında kullanılan fonlara ilişkin tüm süreç ve uygulamaların ortak bir platformda kayıt altına alınmasını ve tüm verilerin ulaşılabilir olmasını, projelerin bölge ve iller arasında dengeli dağıtılmasını istedi.

Doğalgaz Dağıtım Şirketlerine Güvence

Sayıştay incelemelerinde, serbest olmayan tüketici konumunda olan Milli Eğitim Bakanlığı eğitim kurumları ile dağıtım şirketleri arasında imzalanan doğalgaz kullanım sözleşmeleri kapsamında 2018-2020 yılları arasında toplam 94 milyon lira tutarında doğalgaz güvence bedeli ödendiğini tespit etti.

Uygulamanın usulsüz olduğunu belirten Sayıştay denetçileri, doğalgaz kullanım sözleşmelerinin kamu yararı gözetilerek düzenlenmesi ve dağıtım şirketlerine doğalgaz güvence bedeli adı altında ödemede bulunulmaması gerektiğini vurguladı.

TÜİK'TEN MASALLAR

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) verilerine göre; ekonomik güven endeksi eylül ayında bir önceki aya göre yüzde 1,6 oranında artarak 102,4 değerine yükseldi.

TÜİK, eylül ayına ilişkin ekonomik güven endeksini açıkladı. Buna göre, ekonomik güven endeksi ağustos ayında 100,8 iken, eylül ayında yüzde 1,6 oranında artarak 102,4 değerine yükseldi. Ekonomik güven endeksindeki artış, tüketici, reel kesim (imalat sanayi), hizmet ve perakende ticaret sektörü güven endekslerindeki artışlardan kaynaklandı.

İnşaat Sektörü Güven Endeksi Yüzde 0,7 Oranında Azaldı

Tüketici güven endeksi bir önceki aya göre eylül ayında yüzde 1,8 oranında artarak 79,7 değerini, reel kesim güven endeksi yüzde 1,0 oranında artarak 113,3 değerini, hizmet sektörü güven endeksi yüzde 1,5 oranında artarak 117,8 değerini, perakende ticaret sektörü güven endeksi yüzde 4,8 oranında artarak 115,6 değerini aldı. Ancak eylül ayında inşaat sektörü güven endeksindeki düşüş sürdü. İnşaat sektörü güven endeksi eylül ayında bir önceki aya göre yüzde 0,7 oranında azalarak 91,8 değerini aldı.

KAÇAK GEÇENLERİN PARASINA DA GARANTİ VERİLMİŞ

AKP iktidarının, Avrasya Tüneli'nden kaçak geçenlerin parasını ödemeyi de garanti ettiği ortaya çıktı. 2016'dan 2020'ye kadar kaçan 1.1 milyon kişinin ödemediği 26 milyon 804 bin lira milletin cebinden alınarak müteahhidin cebine aktarıldı. Devletin 2020 yılı için şirkete ödediği garanti parası ise tam 494.1 milyon lirayı buldu.

Sayıştay'ın Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı'nın 2020 yılında gerçekleştirdiği denetimlerden çarpıcı sonuçlar ortaya çıktı. Bakanlığın, Yapı Merkezi'ne verdiği Avrasya Tüneli ihalesi sözleşmesinde, kaçak geçişleri ödemeyi de garanti ettiği anlaşıldı.

Bu kapsamda Avrasya Tüneli'nin işletmeye alındığı 2016 yılından itibaren ücreti tahsil edilemeyen kaçak geçişler nedeniyle müteahhit firma Yapı Merkezi'ne 26 milyon 804 bin 423 lira 35 kuruş garanti ödemesi yapıldı. Sayıştay'ın tespitlerine göre 5 yılda, toplam 1 milyon 117 bin 591 kişinin geçişleri tahsil edilemedi.

Bakanlık, "Kaçak Geçenler Alım-Satım Yapamayacak" Sözü Vermiş

Öte yandan, Yap-İşlet-Devret modeliyle gerçekleştirilen Avrasya Tüneli projesine ilişkin olarak

Bakanlıkla, Yapı Merkezi arasında imzalanan işletme protokolü gereği, kaçak geçiş yapan araçların muayenesinin, alım-satımının ve yurtdışına çıkışının önlenmesi için Bakanlığın söz verdiği ortaya çıktı.

Ancak bakanlığın bu kapsamda bir hazırlanan düzenlemeyi TBMM'ye sunduğu ancak 5 yıldır sonuçlandıramadığı tespit edildi.

Yapı Merkezi'ne Özel İmtiyaz

Sayıştay raporunda, Yap-İşlet-Devret modeliyle gerçekleştirilen diğer otoyol, köprü ve tünellerden yapılan kaçak geçişlere ilişkin olarak benzer bir düzenlemeye yer verilmediği de vurgulandı.

2020 İçin 494.1 Milyon Lira Garanti Ödendi

Yap-İşlet-Devret modeliyle yapılan, geçiş garantisi nedeniyle Hazine'nin kasasından milyonlarca lira çıkmasına neden olan Avrasya Tüneli'nde dolar kuru yükseldikçe fatura kabarıyor. Her yıl iki kez güncellenen araç tek yön geçiş ücreti, 4,5 dolar + yüzde 8 KDV + 10 yıl birikimli ABD enflasyon artışı (yüzde 23) olarak hesaplanıyor. Sadece 2020 yılında şirkete ödenen garanti para 494 milyon 160 bin TL oldu.

2020 YILINDA 1.7 MİLYAR DOLAR VE 35 MİLYON AVRO GARANTİ ÖDEMESİ YAPILMIŞ

Sayıştay denetçileri, Karayolları Genel Müdürlüğü'nün 2020 yılında yap-İşlet-Devret projeleri kapsamında altı otoyol projesi için 1 milyar 741 milyon dolar ve 35 milyon 788 bin avroluk garanti ödemesi yaptığını tespit etti. Sayıştay, otoyolları işleten yandaş şirketlere 179 milyar 635 milyon TL daha garanti ödemesi yapılacağını da belirledi.

HAFTALIK BİLGİLENDİRME RAPORU

MEDYA VE KURUMSAL İLETİŞİMDEN SORUMLU GENEL BAŞKAN BAŞDANIŞMANLIĞI

Sayıştay'ın Karayolları Genel Müdürlüğü'nün 2020 Yılı Denetim Raporu'nda, garanti ödemelerinden yapılan devasa ihalelere kadar birçok çarpıcı tespite yer verildi.

Sayıştay denetçileri, Karayolları Genel Müdürlüğü bütçesinden sadece 2020 yılında yap-işlet-devret projeleri kapsamında altı otoyol projesi için 1 milyar 741 milyon dolar ve 35 milyon 788 bin avruluk garanti ödemesi yapıldığını tespit etti. Karayolları Genel Müdürlüğü'nün altı otoyolu işleten yandaş şirketlere 179 milyar 635 milyon TL daha garanti ödemesi yapacağı da belirtildi.

Hafriyatların Nereye Döküldüğü Belli Değil

Sayıştay denetçileri, açık ihale ile yapılması için yeterli süre bulunan işlerin, Kamu İhale Kanunu'nun 21/b maddesi uyarınca pazarlık usulü ile ihale edildiğini de belirledi. Sayıştay raporunda, ihalelerde hafriyat döküm alanları belirlenmediği ve takibinin de yapılmadığını vurgulanarak, "Genel Müdürlük bünyesinde yapılan ihalelerde iş kapsamında ortaya çıkan hafriyat malzemelerinin nakledilmesinde depo yerlerinin idareye sunulmadığı ve takibinin yapılmadığı tespit edilmiştir" ifadelerine yer verildi.

Raporda, "Genel Müdürlük ve Bölge Müdürlükleri bünyesinde çalışan personelin maaşlarından Toplu İş Sözleşmesi kapsamında kesinti yapılarak spor kulübü derneklerine aktarıldığı tespit edilmiştir" de denildi.

AKP İLE BÜYÜYEN ÇOCUKLAR MUTSUZ

OECD araştırması, Türkiye'deki çocukların büyük bölümünün hayatından memnun olmadığını ortaya koydu. 15 yaş grubundaki öğrencilerin yaşam doyumu ortalaması 6,30 puanla son sırada yer aldı.

Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü'nün (OECD), "Sosyal ve Duygusal Beceriler" araştırmasının sonuçları Türkiye'deki çocukların içinde bulunduğu olumsuz durumu gözler önüne serdi. Araştırma kapsamında İstanbul'daki 15 yaş grubundaki öğrenciler, 6,30'luk yaşam doyumu ortalaması ile diğer ülkelerdeki akranlarının ve uluslararası ortalamanın çok altında kaldı.

OECD tarafından ilk kez gerçekleştirilen Sosyal ve Duygusal Beceriler araştırmasının sonuçları açıklandı. Öğrencilerin sosyal ve duygusal becerileri ile gelişim düzeyleri arasındaki ilişkiyi açıklayan araştırma, Türkiye için acı sonuçlar doğurdu.

Çocuklar Hayattan Tatmin Olmuyor

OECD'nin 2019 yılında başlayan ve sosyal, duygusal becerileri odağına alan ilk uluslararası çalışma olma özelliğini taşıyan araştırmanın sonuçları önceki gün yayımlandı. Araştırmanın ilk döngüsüne katılan dokuz ülkeden biri olan Türkiye, öğrencilerin yaşam doyum ortalamasında sınıfta kaldı. Öğrencilerin yaşam doyumu ile ilişkili sosyal ve duygusal becerileri, katılımcı şehirler düzeyinde belirlenirken İstanbul, 15 yaş grubu kategorisinde 6,30'luk yaşam doyumu itibarıyla son sırada yer aldı.

Araştırmada, öğrencilerin doyum oranlarına yönelik bilgiler de paylaşıldı. İstanbul'daki 15 yaş grubu öğrencilerinden, "Yüksek doyum" oranına ulaşanların oranı yüzde 15,08'de kaldı. İstanbul'daki 15 yaş grubu öğrencilerin düşük doyum ve doyumsuzluk oranı ise yüzde 19,38 ile ifade edildi.

Benzer bir tablo 10 yaş grubundaki öğrencilere yönelik verilerde de görüldü. İstanbul'daki 10 yaş grubu öğrencilerin yaşam doyum ortalaması 8,10 ile yüksek gerçekleşse de 8,23 puanlık uluslararası ortalamayı yakalayamadı. Yaşam standartları itibarıyla yüksek doyuma ulaşan öğrencilerin uluslararası ortalaması yüzde 59 olurken İstanbul'da bu ortalama yüzde 56,35 olarak kaydedildi.

Etkinliklere Katılım Başarı Getiriyor

Müfredat dışı sanat ve spor etkinliklerine katılan öğrencilerin sosyal ve duygusal becerilerinin etkinliklere katılmayan akranlara oranla daha yüksek olduğu belirlendi. Etkinliklere katılımın özellikle merak ve yaratıcılık özelliklerine katkı sağladığı tespit edildi. Araştırmanın sonucunda, merak ve yaratıcılığın okul başarısı ve mesleki seçimlerde kilit rolde olması nedeniyle öğrencilerin etkinliklere katılımının teşvik edilmesi önerildi. Araştırmada incelenen diğer bir konu da sosyal ve duygusal becerilerin akademik başarı ile ilişkisi oldu. Sonuçlar, eğitim süreçlerinin öğrencilerin merakını artıracak şekilde ve güven duyacakları bir ortamda gerçekleştirilmesinin başarılarını da artırdığını gösterdi.

Yaşam Doyumu Nedir?

Yaşam doyumu kavramı ilk kez 1961 yılında Neugarten tarafından ortaya atıldı. Yaşam doyumu bir bireyin kendi belirlediği kriterlere uygun bir biçimde bireyin tüm yaşamını pozitif değerlendirmesi olarak tanımlanıyor. Yaşamın bütününe kapsayan yaşam doyumu kişinin nasıl bir ruh sağlığı içerisinde olduğunu gösterir...

Yaşamda meydana gelecek çeşitli engellenmeler, zorlanmalar, çatışmalar ve ani olumsuz değişimler yaşam doyum düzeyinin düşmesine neden olabilir.

AKP'Lİ BAŞKAN: İSTERSEM OĞLUMU, İSTERSEM KIZIMI ÇALIŞTIRIRIM

Mersin'in AKP'li Akdeniz Belediye Başkanı Mustafa Gültak'ın, görevde olduğu 2,5 yıllık süre içinde belediyeye 18 sözleşmeli personel aldığı belirlendi. Meclis toplantısında bu uygulamayı eleştiren müfettiş raporunu hatırlatan CHP'li Meclis Üyesi Mithat Ertaş, "Bu 18 kişi kim?" diye sordu. AKP'li Başkan Gültak ise "Ben istersem oğlumu çalıştırırım, istersem kızımı çalıştırırım. Ben istediğimle çalışırım" diye çıktı.

Mersin'in AKP'li Akdeniz Belediyesi'nin yapılan meclis toplantısında kuruma 2.5 yılda alınan 18 sözleşmeli personel tartışması yaşandı. AKP'li Akdeniz Belediye Başkanı Mustafa Gültak'ın, 18 sözleşmeli personel alımının müfettiş raporlarına yansımaları eleştiren CHP'li Meclis Üyesi Mithat Ertaş'a, "İstersem oğlumu çalıştırırım, istersem kızımı çalıştırırım" şeklindeki cevabı meclise damga vurdu.

Akdeniz Belediye Meclisi toplantısında söz alarak konuşan CHP'li Ertaş, geçtiğimiz günlerde belediyedeki incelemesini tamamlayan mülkiye müfettişinin raporunda yer alan tespit ve eleştirileri meclis üyelerine paylaştı.

Ayda Ortalama 100 Doğrudan Temin Yapılmış

Mülkiye müfettişinin 130 başlıkta bazı eleştiriler sunduğunu kaydeden Ertaş bunları şöyle sıraladı:

"İhtisas komisyonları raporları web sitesinden yayınlanmıyor. Belediye başkanı görevde olduğu sürede 18 sözleşmeli personel almış ve sözleşmeli personel sayısı 35 olmuş. Belediyede şehit yakını ve gazi istihdamında eksiklikler var. 2019 ve 2020 yıllarında personele ikramiye verilmemiş. 2021'de sadece 2 personele ikramiye verilmiş. Ayda ortalama 100 kez doğrudan temin usulüyle ihaleye çıkmış. Doğrudan teminlerin büyük kısmı aynı mallarla ilgilidir."

"Kim Bu Sözleşmeliler?"

CHP'li Ertaş, sözleşmeli personel konusunun özellikle dikkat çektiğini belirterek "Sözleşmeli personelin genelde torpilli kişiler olduğu yönünde bir algı vardır. Biz de bu 18 sözleşmeli personelin kim olduğunun, neden alındığının açıklanmasını istiyoruz. Neden sadece 2 personele ikramiye verildiğini de merak ediyoruz" ifadelerini kullandı.

"İstediyimi Çalıştırırım"

CHP'li Mithat Ertaş'ın eleştirilerini AKP'li Akdeniz Belediye Başkanı Mustafa Gültak yanıtladı. Gültak, ikramiye verilen 2 personelin, valiliğin isteği üzerine ödüllendirildiğini belirterek 2,5 yıl içinde 18 sözleşmeli personel almasını ise şöyle savundu:

"Ne torpili? Sözleşmeli personel idarenin yetkisindedir. Ben istersem oğlumu çalıştırırım, istersem kızımı çalıştırırım, istersem senin yeğenini çalıştırırım. Ben istediğimle çalışırım. Sizin istediklerinizle çalışmak zorunda değilim. Biz hiç olmazsa sözleşmeli personel alıyoruz. Büyükşehir Belediyesi gibi işçi çıkarmıyoruz."

Başkan Gültak, Mersin Büyükşehir Belediyesi'nde Makine İkmal Daire Başkanı olarak görev yaparken görevden alınan Sabahat Aslan'ın niçin alındığının da sorgulanmasını istedi.

CEMAATE ÖZEL İMAR DEĞİŞİKLİĞİ

AKP'li Çatalca Belediyesi, İsmailağa Cemaati'nin yaptığı kaçak inşaatın yıkımını önlemek için imar planlarını değiştirecek. Hazırlanan plan değişikliğiyle tarım alanı, dini tesis alanına dönüştürülecek.

AKP'li İstanbul Çatalca Belediyesi, İsmailağa Cemaati'ne bağlı Rabita Vakfı'nın, ruhsatsız ve imar mevzuatına aykırı şekilde yaptığı mescit inşaatının yıkılmasını engellemek için kolları sıvadı. Belediye, yapımına göz yumduğu kaçak inşaat için imar planlarını değiştirecek.

Çatalca Belediye Meclisi'nin önceki gün gerçekleştirilen toplantısında, İsmailağa Cemaati'ne bağlı Rabita Vakfı'nın Gökçeali Mahallesi'nde, Nesin Vakfı'nın hemen yanına inşa ettiği kaçak yapı gündeme geldi. Kaçak yapının inşa edildiği arazinin imar planlarının değiştirilmesi için Plan ve Proje Müdürlüğü'nün bir teklif hazırladığı belirtildi. Bu teklife göre, mescit inşaatının yapıldığı tarım arazisi statüsündeki alanın dini tesis alanına dönüştürüleceği ifade edildi.

Kaçak İnşaatı Savundu

AKP'li Çatalca Belediye Başkanı Mesut Üner, imar planı değişikliğine ilişkin bir bilgisinin olmadığını iddia etti. Ancak, Üner'in Belediye Meclisi'nde yaptığı konuşmada imar planı değişikliği hakkında bilgisinin olduğu, hatta değişikliği savunduğu ortaya çıktı.

Üner, söz konusu konuşmada, İsmailağa Cemaati'ne bağlı Rabita Vakfı yetkililerinin, kaçak yapının inşa edildiği alanın imar planının değiştirilmesi için belediyeye başvurduğunu söyledi. Üner, "Mescit herkesin faydalanabileceği bir şey. Burası dini tesis alanına alınacak. Vatandaş burası dini tesis alanına alınsın diye belediyeye müracaat etmiş" dedi.

İmar planı değişikliğinin kabul edilmesi için Çatalca Belediye Meclisi'nde oylanması gerekiyor. Mecliste çoğunluğun AKP'li ve MHP'li üyelere oluşması nedeniyle plan değişikliğinin kabul edilmesi bekleniyor.

CHP Çatalca İlçe Başkanı Mehmet Seddar Çoban, BirGün'e yaptığı açıklamada, Çatalca Belediyesi'nin kaçak inşaata ilişkin yıkım kararı almasına rağmen bu yapıyı yıkmadığına dikkat çekti. Çoban, şunları söyledi: "Yıkım kararı alan Çatalca Belediyesi yıkım işini İstanbul Büyükşehir Belediyesi'ne (İBB) havale etmişti. İBB yıkıma geldiğinde cemaat mahkemeye başvurarak hızlı bir şekilde yürütmeyi durdurma kararı aldı ve yıkımı engelledi. Cemaat üyeleri ve Rabita Vakfı'nın yöneticileri de kaçak yapının inşa edildiği alanın dini tesis alanı ilan edilerek yapının yasallaşması için Çatalca Belediyesi'ne başvurmuş. Belediye Meclisi'nde bu alanın ibadet alanı olması için oylama yapılacak ve büyük ihtimalle de bu değişiklik kabul edilecek. Bu kaçak yapı da böylece Çatalca'da bir simge olacak.

TCDD ERDOĞAN'IN DÜNÜRÜNE ÇALIŞTI

Bilal Erdoğan'ın kayınpederi Orhan Uzuner'in yönetim kurulu üyesi olduğu Uzka İnşaat'ın TCDD'den 9 yılda tam 42 milyon TL'lik ihale aldığı ortaya çıktı. Uzuner, AKP'den milletvekili aday adayı da olmuştu

Bilal Erdoğan'ın kayınpederi ve Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın dünürü olan Orhan Uzuner'in yönetim kurulu üyesi olduğu Uzka İnşaat Şirketi'nin Türkiye Cumhuriyeti Devlet Demiryolları'ndan (TCDD) milyonlarca liralık ihaleler aldığı açığa çıktı.

Kamu İhale Bülteni'nde yer alan bilgilere göre, Orhan Uzuner'in yönetim kurulu üyesi olduğu Uzka İnşaat, TCDD Genel Müdürlüğü'nden 2011 ve 2019 yıllarını kapsayan 9 yılda tam 10 ayrı ihale aldı. Şirketin sadece TCDD'den aldığı 9 ayrı ihalenin toplamı ise 42 milyon 363 bin TL'yi buldu.

Şirket milyonlarca liraya aldığı ihalelerle, tren raylarına sinyal kablosu montajı, demiryolları üst yapı işleri, demiryolu hattı iyileştirmesi, bakım ve rehabilitasyon işleri ile yüksek hızlı tren hattın bakım ve tamirat işleri gibi birçok iş yaptı.

Kolin'in de Ortağı

Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı 13 Ağustos 2020 tarihinde "Kayseri, Anafartalar-Şehir Hastanesi-YHT Garı Tramvay Hattı İnşaatı Projesi" için düzenlediği ihale, 376 milyon 493 bin TL'ye Kolin İnşaat ve Uzka İnşaat İş Ortaklığı'na verilmişti. BirGün'ün milyonlarca liralık ihaleyi gündeme getirdiği haberlere ise "Kişilik haklarının ihlal edildiği" gerekçesiyle, İstanbul Anadolu 5. Sulh Ceza Hakimliği tarafından erişim engeli getirildiği açıklanmıştı.

Öte yandan, milyonlarca liralık ihale, Kamu İhale Kanunu'nun "Doğal afetler, salgın hastalıklar, can veya mal kaybı tehlikesi gibi ani ve beklenmeyen olayların" ortaya çıkması durumunda kullanılması gereken tartışmalı 21\B maddesinde düzenlenen pazarlık usulüyle yapıldı.

MHP'li Belediyeden İhale

Şirket, Adana Büyükşehir Belediyesi'nin MHP tarafından yönetildiği 2011 yılında da belediyeden binlerce liralık ihale aldı. Uzka İnşaat, Adana Büyükşehir Belediyesi Ulaşım Daire Başkanlığı'nın "Ulaşım Daire Başkanlığı Raylı Sistem Şube Müdürlüğü Depo Sahası Ve Ana Hattı Balast Ve Ahşap Travers Temin Edilerek Buraj Yapılması" adı altında düzenlediği ihaleyi de 893 bin TL'ye aldı.

Uzunerlerin Aile Şirketi

Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi'nde yer alan bilgilere göre, AKP'li Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın dünürü ve Bilal Erdoğan'ın da kayınpederi Orhan Uzuner Uzka İnşaat'ın yönetim kurulu üyesi. Şirketin ortakları ve yönetim kurulu üyeleri olduğu belirtilen Ahmet Selçuk Uzuner ile Mehmet Seçil Uzuner'in ise Orhan Uzuner'in kuzenleri olduğu öğrenildi.

AKP'den Aday Adayı Oldu

Orhan Uzuner, Recep Tayyip Erdoğan'ın belediye başkanı olduğu 1994 yılında İstanbul Büyükşehir Belediyesi'ne (İBB) bağlı İstanbul Ulaşım AŞ'nin Proje Müdürlüğü'nde Mühendis olarak çalışmaya başladı. 2002 yılında İstanbul 2.Bölgeden AKP milletvekili aday adayı da olan Uzuner aday gösterilmedi.

Orhan Uzuner'in kızı Reyvan Uzuner ile Recep Tayyip Erdoğan'ın oğlu Bilal Erdoğan 2003 yılında evlendi. Reyvan Uzuner 17 yaşında olduğu için, düğün Fatih 3. Sulh Hukuk Mahkemesi'nden alınan izinle gerçekleştirildi. O dönem yapılan haberlerde ise Orhan Uzuner'in Recep Tayyip Erdoğan ile akraba olduğu iddia edildi.

YARIM BIRAKILAN YOLA TAM ÖDEME

Devlet Su İşleri, sadece 2 bin metre yol yapan müteahhide 71 bin 950 metrelik yolun karşılığı ödeme yaptı. Sayıştay, müteahhide yapılan bu haksız ödemenin kamu zararına yol açtığına dikkat çekti.

AKP iktidarları ile sermaye arasındaki ilişki her düzeyde kamuyu zarara uğratarak sürüyor. DSİ, yalnızca 2 bin metre yol inşa eden müteahhide 71 bin 950 metre yol yapmış gibi para ödedi.

Sayıştay Başkanlığı denetçileri, Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü'nde yaptıkları denetimlerde "Bu kadarı da olmaz" dedirtecek bir tespitte bulundu. Hakedişlere giren bir yol ödemesi, yerinde yapılan imalatlarla karşılaştırıldığında, 72 kilometre olarak görülen yolun sadece 2 kilometresinin tamamlandığı belirlendi.

Yolu Bulamadılar

Konusunda uzman mühendislerde oluşan bilirkişi heyeti işletme bakım yolu olarak ifade edilen inşaatla ilgili hazırladıkları raporda, denetim tespitlerini doğrulayan şu ifadelere yer verdi: "Ödemesi yapılan 71 bin 950 metre işletme bakım yolunun onaylı projesinde gösterilen ve birim fiyat tarifinde tariflenen şekli ile uygulamasının sahada tespiti Heyetimiz tarafından sadece sol sahil km: 22+900-24+900 arasındaki kesimde yapılmıştır. Sol sahil km:22+900-24+900 arasındaki kesim hariç olmak üzere yüklenici firmanın taahhüdü altındaki diğer kesimlerde proje, şartname ve birim fiyat tariflerine uygun bakım işletme yolu tespiti yapılmamıştır."

Bilirkişi raporuna göre, hakedişlerde ödemesi yapılan yol miktarı 71 bin 950 metre olmasına karşın yapılan yol miktarının sadece 2 bin metre olduğu ve 69 bin 950 metrelik bir imalata rastlanmadığının altı çizildi. Raporda, yolun yapılmamasına karşın hakediş ödemesinin yapılmasının kamu zararına yol açtığı belirtildi.

İmalat Hatası Savunması

Bu tespit üzerine yapılan hesap yargılamasında sorumlular savunmalarında, fazla ödemenin imalat ve metraj hatasından kaynaklandığını iddia etti. Bürokratlar, fazla ödemelerin, işe ait kesin hakediş yapılmıyaya kadar düzeltilebileceğini ve bu süreçte bu nedenle kamu zararının oluşmadığını da savundu.

Ancak Sayıştay, geçici hakedişlerle bir ödemenin yapılabilmesi için öncelikle bir imalatın yapılması ve o imalatın birim fiyat teklif cetvelinde yazılı olan fiyatı ile imalat miktarı çarpılarak yapılacak ödemenin tespit edilmesi gerektiğini anımsattı. Bu nedenle henüz kamu zararı oluşmadığı iddiasının kabul edilemeyeceği bildirildi.

Sorumlu bölge müdürü de hatalı imalatı, ödeme emri belgesi ve eki belgeler üzerinden tespit etme imkanı bulunmadığından sorumlu tutulamayacağı savunması yaptı. Ancak, bu savunma da "Bölge Müdürünün, Bölge Müdürlüğü kapsamındaki işlerin sözleşmeye uygun bir şekilde yürütülmesinden sorumlu olduğu açıkça görülmektedir" denilerek reddedildi.

Yargılama sonunda zararın tüm sorumlulardan tahsiline oybirliğiyle karar verildi.

Çok Sayıda Fazla Ödeme

Olmayan yola yapılan ödeme gibi çok sayıda DSİ işlemi de Sayıştay'da yargılama konusu yapılarak kamu zararına yol açıldığı kararı verildi.

Bunlardan bazıları özetle şöyle:

- Baraj sulama işinde projeye de uygun olmayan CTP boru imalatları yapıldı ve bunlara mükerrer ödemeler gerçekleştirildi.
- "Çelik Boru ile Karayolunun Zemin Altından Delerek Yatay Geçiş Yapılması"nda 119 metrelik işe 140 metrelik ödeme yapıldı.
- 25 milimetrelilik boruya 32 milimetrelilik boru karşılığı ödeme yapıldı.

- Boru döşenmesi imalatında kullanılan yataklama ve gömlekleme malzemesinin, sözleşmeye esas proje ve birim fiyat tariflerinde belirtilen malzeme kriterine uygun olmadığı tespit edildi.

BEBEKLERİN DIŞ JELİNDEN TASARRUF!

SGK'nin 52 ilacı geri ödeme listesinden çıkarmasına tepki yaşıyor...

SGK'nin 52 ağrı kesici ilacı geri ödeme listesinden çıkarmasına tepki yaşıyor. Bu ilaçların arasında, dış çıkaran bebeklerin ağrıları için kullanılan jeller bile var. Eczacılar, düzenlemenin iptalini istiyor.

Eczacı örgütleri, 52 ilacın Sosyal Güvenlik Kurumu (SGK) geri ödeme listesinden çıkarılmasına ve eşdeğer ilaç taban fiyatının yüzde 10'dan yüzde 5'e düşürülmesine tepkili.

İstanbul Eczacılar Odası Başkanı Cenap Sarıalioğlu, "SGK kendi sırtındaki ekonomik yükü azaltırken bu yükü vatandaşın cebine yıkıyor" dedi. Tüm Eczacı İşverenler Sendikası (TEİS) Başkanı Nurten Saydan da zaten alım gücü düşük olan yurttaşların ilaca erişiminin daha da zorlaştırdığına dikkat çekti.

İlaçların Tümü Ağrı Kesici Özellikte

Resmi Gazete'de önceki gün mükerrer olarak yayımlanan 'Sağlık Uygulama Tebliği'nde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ' ile 52 ilacın, 15 Ekim'de SGK geri ödeme listesinden çıkartılacağı açıklandı. Ağrı kesici özelliği olan bu ilaçlar arasında kas gevşetici kremler, ağrı kesici ve iltihap giderici spreyler, yurttaşların pandemi döneminde sıklıkla kullandığı ağız ve boğaz spreyleri ve hatta bebeklerin dış çıkartırken ağrılarında kullanılan dış jelleri bulunuyor. Tebliğle ayrıca, eşdeğer fiyat referans bandı farkları yüzde 10'dan yüzde 5'e düşürülüyor.

Sosyal Devletle Bağdaşmıyor

İstanbul Eczacılar Odası Başkanı Sarıalioğlu, bu ilaçların çok sık gereksinim duyulan ve yoğun kullanılan ilaçlar olduğuna dikkat çekti. Uygulamanın son derece yanlış olduğunu belirten Sarıalioğlu, "Eskiden emekliler yüzde 10, çalışanlar ise yüzde 20 katılım payı ödeyerek reçeteye bu ilaçları alabiliyordu. Artık SGK bu ilaçların bedelini ödemeyecek. Ağrı kesicilerin bile geri ödeme listesinden çıkarılması sosyal devlet anlayışıyla bağdaşmıyor. SGK kendi sırtındaki ekonomik yükü azaltırken bu yükü vatandaşın cebine yıkıyor" dedi.

Yurttaşların bu ilaçlara katılım payı bile ödemedi, tamamen ücretsiz şekilde ulaşması gerektiğini vurgulayan Sarıalioğlu, eşdeğer ilaç taban fiyatı uygulamasının yüzde 5'e düşürülmesini de eleştirdi. Sarıalioğlu, "Böylece muadil ilaçlarda vatandaşın cebinden iki kat para çıkacak. Bu düzenlemeden vazgeçilmeli" diye konuştu.

Sağlıktan Tasarruf Olmaz

Düzenlemeye bir tepki de Tüm Eczacı İşverenler Sendikası'ndan (TEİS) geldi. Yazılı açıklama yapan TEİS Genel Başkanı Nurten Saydan, "SGK bazı ilaçları geri ödeme listesinden çıkararak zaten alım gücü düşük olan vatandaşlarımızın birçoğunun ilaca ulaşmasını zorlaştırıyor" dedi.

Sağlık harcamalarının bir gider kalemi olmadığını, halk sağlığına yapılan bir yatırım olduğunun altını çizen Saydan, "Unutmayalım ki her şeyden tasarruf edilir ama sağlıktan tasarruf edilmez. Biz bu düzenlemenin bir başlangıç olduğunu, başka ilaç gruplarının da yavaş yavaş ödeme kapsamından çıkacağını düşünüyoruz. Bu şekilde bir kısıtlama asla tasarruf getirmeyecek, aksine sağlık harcamalarında artışa neden olacaktır" ifadelerini kullandı.

Bu tasarruf modelinin önceki yıllarda öksürük şuruplarında denendiğini anımsatan Saydan, bu denemenin sonucunda daha pahalı ilaçların reçetelendiğine ve tasarruf değil, harcamalarda artış görüldüğüne dikkat çekti. Denenmiş bir yöntemin yinelenmesinde kamu yararının bulunmadığını söyleyen Saydan, "Ayrıca eşdeğer fiyat referans bandı farkları yüzde 10'dan yüzde 5'e çekildi. Böylece eşdeğer ilaçlarda vatandaşın cebinden çıkacak fiyat farkı fazlaşmış olacak" dedi.

Bebek İlacı Mı Batırdı Devleti?

Çok sayıda yurttaş, sosyal medyadan yaptıkları paylaşımlarla düzenlemeye tepkilerini dile getirdi. Bir sosyal medya kullanıcısı "Bebeklerin dış eti ağrılarını azaltan kremler mi batırdı devleti? Onu almaya gücü yetmeyecek kaç aile var, lüks konaklarda yaşayan bakanlar bilmez. Yazıklar olsun" ifadelerini kullandı. Eczacı Serdar Türkaydın ise şu paylaşımı yaptı: "Yoğun geçen bir nöbetin sabahındayım. Bir yanda hamile eşinin ilacını ödeyemediği için emanet rica eden hasta ve diğer yandan aynı gün 52 ilacı daha geri ödeme kapsamından çıkararak SGK. Dış çıkaran bebeğin ağrı kesicisinden tasarruf (!) ha?"

Reçetesiz İlaçlar Artacak

Türk Eczacılar Birliği (TEB) de yazılı açıklama yaparak düzenlemenin iptalini talep etti. Açıklamada, şu ifadeler kullanıldı: “Bu karar, hastaların yaptığı cepten ilaç harcamalarının daha fazla artmasına, vatandaşların en az yüzde 5 daha fazla fiyat farkı ödemesine neden olacak. Ayrıca bu karar, uzun zamandır yaşama geçirilmek istenen reçetesiz ilaç kategorisinin genişletilmesinin önünü açabilecek nitelikte. Halkın sağlık-ilaç hakkını önceleyen bir sağlık meslek örgütü olarak böyle bir düzenlemeyi asla kabul etmiyoruz. Sürecin takipçisi olacağız.”

KAMU KURUMLARINDAN BİR YILDA 276 MİLYAR TL ZARAR

Sayıştay 2020 Yılı Faaliyet Raporu’na göre toplam 327 kamu idaresinin içerisinde bulunduğu merkezi yönetim, bir yılda 276 milyar TL zarar etti. Bu tutar, 2019’a göre 32 milyar TL, 2018’e göre ise 134 milyar TL arttı.

Sayıştay; Cumhurbaşkanlığı, TBMM, Diyanet gibi kuruluşlardan mahalli idarelere kadar toplam 327 kamu kurumunun denetim raporunu TBMM Başkanlığı’na sundu. Bu kurumların tamamının gelir ve giderleri ile faaliyetlerinin ele alındığı 2020 Yılı Faaliyet Genel Değerlendirme Raporu’na göre, kamu idareleri bir yılda 276 milyar TL zarar etti.

Kamu idarelerinin faaliyet raporlarını ve icraatlarını denetleyen Sayıştay, bu kurumların yarısından fazlasının yönetmeliklere aykırı faaliyet raporları hazırladığını ortaya koydu. Buna göre, kamu idarelerinden sadece 21’i yönetmeliklere uygun bir şekilde faaliyet raporu hazırladı. 34 kurum, faaliyet raporunu yönetmeliklere uygun şekilde hazırladı ancak öngörülen süreyi aşarak “geç kaldı.” Kamu idarelerinden 147’si, hazırladığı faaliyet raporunda, yönetmelikte öngörülen başlıklara ve bilgilere yer vermedi. 73 kamu kurumuydu faaliyet raporunda kullanılan kaynaklar hakkında bilgi vermedi. Bütçe hedef ve gerçekleştirmeleri arasında meydana gelen sapmaların nedenleri hakkında açıklama yapmayan kamu idaresi sayısı ise 229 olarak belirlendi. Özel ödenek, dış proje kredisi veya bağış ve yardım gibi kaynakları göstermeyen kamu idaresi sayısı 107 oldu.

Zararda da Artış

Kamu idarelerinin gelir ve gider dengesini de inceleyen Sayıştay, 327 kurumun bir yıllık gelirlerinin toplamının 1 trilyon 474 milyar 494 milyon 513 bin TL olduğunu ifade etti. Rapora göre, aynı kurumların bir yıllık gideri ise 1 trilyon 751 milyar 243 milyon 911 bin TL oldu. Kamu kurumlarının zararı, 2019’a göre 32 milyar TL, 2018’e göre ise 134 milyar TL artarak 276 milyar 749 milyon 398 bin TL oldu.

ŞEHİR HASTANELERİNDEKİ TIBBİ CİHAZLAR KAYIP!

Sayıştay, yap- kirala - devret modeli ile yaptırılan ve hasta garantisi verilen şehir hastanelerindeki tıbbi cihazların yetersiz olduğunu tespit etti. Şehir hastanesini işleten şirketin temin etmesi gereken cihazların ise kapatılan hastanelerden taşındığını belirlendi. Sayıştay denetçileri, hastanelerde yaptığı denetimlerde ise tıbbi cihazları bulamadı.

Sayıştay’ın Sağlık Bakanlığı 2020 Yılı Denetim Raporu’nda, yap- kirala - devret modeli ile yaptırılan ve hasta garantisi verilen şehir hastanelerine ilişkin çarpıcı tespitlere yer verildi. Raporda, şehir hastanelerini işleten şirketler tarafından tedarik edilen tıbbi ekipmanların yetersiz kaldığı ve kapatılan hastanelerden tıbbi ekipmanların şehir hastanelerine taşındığı belirtildi.

Raporda, “Tıbbi cihaz sayılarının açılan Şehir Hastanelerinin sağlık hizmet sunumuna ilişkin ihtiyaçları için yeterli olmadığı ve kapatılan hastanelerden tıbbi ekipman getirildiği tespit edilmiştir. Sözleşme kapsamında tıbbi ekipmanların temini görevli şirketin sorumluluğundadır” denildi.

Cihazlar Bulunamadı

Sayıştay denetçileri, bazı şehir hastanelerindeki tıbbi ekipmanların sağlık hizmet sunumuna uygun nitelikte olmamasına rağmen bu ekipmanlarının kabulünün yapıldığını da tespit etti. Denetçiler, Sağlık Bakanlığı ile şehir hastanelerini işleten şirketlerle yapılan sözleşmelerde belirtilen tıbbi cihazların, yerinde yapılan denetimlerle sağlık tesisinde bulunmadığı da rapora ekledi.

Bakanlık Kira da Almamış

Öte yandan Sayıştay Raporu’nda “Bazı şehir hastanelerinde, uygulama projelerinde ticari alan olarak gösterilmeyen alanlarda görevli şirket tarafından ticari faaliyet yapıldığı, Mersin Şehir Hastanesi’nde ticari faaliyetlere ilişkin firma tarafından idare’ye ödeme yapılmadığı ve ticari alanların iklimlendirme bedellerinin idare tarafından ödendiği tespit edilmiştir” denildi.

Sayıştay denetçileri, Mersin Şehir Hastanesi işleten şirketin bin metrekarelik ticari alanı işlettiği ancak Sağlık Bakanlığı'na kira ödemediğini de tespit etti. Konya Şehir Hastanesi'nde ise projesinde Sağlık Bakanlığı tarafından onaylanmış mimari uygulama projesi bulunmamasına hasta kabulüne başlandığı belirlendi.

SUÇLU ÇİFTÇİ DEĞİL AKP'NİN POLİTİKASI

'Tarım ülkesi'nde gıda enflasyonu kronikleşiyor. Üretici artan maliyetlerini fiyatlara yansıtamıyor. Tarımsal girdi maliyetleri, hem üretici fiyatlarının hem gıda fiyatlarındaki artışın hem de enflasyonun üzerinde

Ülkede gıda fiyatları uzun zamandır kontrolsüz şekilde yükseliyor. Herkes durumun farkında pazara, manava, markete, lokantaya gidenler bu durumu deneyimliyor. Gıda enflasyonunun yüksek olması, toplam harcamaları içinde gıdanın ağırlığının daha yüksek olduğu düşük gelirli grupları daha çok etkiliyor. Son günlerin en can alıcı gündemi ise ülkede yaşanan açlık ve yoksulluk dalgasını giderek daha fazla insanın hissetmesi.

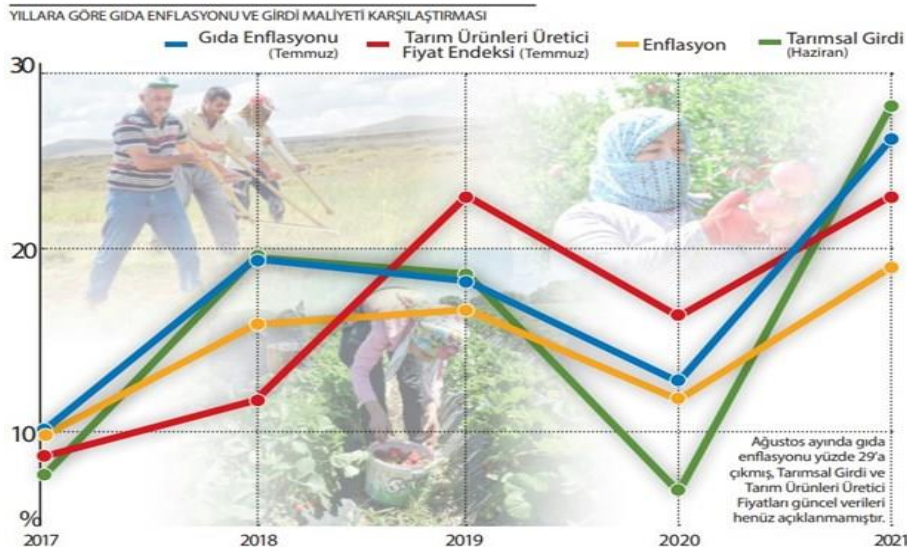
Ağustos ayında gıda fiyatlarındaki artış, yüzde 19,25 olan enflasyonun 9,75 puan üzerine çıkarak yüzde 29'a ulaştı. DİSK-Ar'ın yaptığı araştırmaya göre dar gelirli ve emeklilerin gıda enflasyonu çok daha yüksek. Gelir gruplarına yapılan hesaplama göre emeklilerin gıda enflasyonu yüzde 36,9, en düşük gelirli yüzde 20'lik nüfus diliminin gıda enflasyonu ise yüzde 42,8.

Türkiye İstatistik Kurumu'nun (TÜİK) açıkladığı verilere bakıldığında tarla üretiminin en fazla olduğu ay olan ağustosta fiyatı en çok artan 20 üründen 15'i gıda ve tarım ürünü. Bu ürünler sırasıyla, salatalık, kabak, limon, taze fasulye, karpuz, kuru soğan, yumurta, patlıcan, kıvırcık, sarımsak, kavun, kaşar peyniri, yeşil soğan, ayran, elma.

Gıda fiyatlarının yüksek seyretmenin sebeplerinden biri olarak ürünün üreticiden tüketiciye ulaşana kadar çok fazla el değiştirmesi gösteriliyor. Son yıllarda gıda enflasyonunun kronikleşen bir soruna dönüşmesi 'aracılar'ı adeta bir düşman haline getirdi. Ancak araçılara gelene kadar tarımsal üretimde yaşanan daha ciddi sorunlar var.

Gıda fiyatlarındaki artış gündemdeki yerini korurken bunun üretici tarafına yansımalarına göz atmakta fayda var. Zira alım gücü azalan halk için gıda fiyatlarındaki en ufak bir oynama büyük tepkilere neden olsa da perdenin arkasında üretimden kopan, maliyetin altında zararına ürün satmak zorunda kalan çiftçiler var.

TÜİK'in hesapladığı tarım ürünleri üretici fiyat endeksi, çiftçinin üreterek piyasaya satışını yaptığı ürünlerin ilk el satış fiyatlarındaki zaman içerisinde meydana gelen değişimleri gösteriyor. Tarım ürünleri üretici fiyat endeksi temmuzda bir önceki yıla göre yüzde 22,80 yükseldi. Üretici fiyatlarına bakıldığında çiftçinin maliyetlerinin çok altına ürün sattığı açığa çıkıyor. Çiftçi, ürettiği ürünü ederinden satamazken, masrafları ürün fiyatlarının çok üzerinde. Ancak TÜİK'in son açıkladığı tarımsal girdi maliyetlerine göre üreticinin maliyetleri bir yılda yüzde 27,65 oranında artmış görünüyor. Yıllık en fazla artış yüzde 52,86 ile gübre ve toprak geliştiricilerde yaşandı. Bunun yanında mazot ve elektrik maliyetleri sırasıyla yüzde 27,37 ve yüzde 11,80 oranında arttı. Gübre fiyatlarındaki artışın en önemli nedeni ise döviz kurunda yaşanan artış. İthal girdiler nedeniyle üretim maliyeti sürekli olarak artıyor. Tarım ve Orman Bakanlığı'na göre ise gübre fiyatları cinslerine göre yüzde 86 ile yüzde 148 oranlarında artmış durumda.

Çiftçi Ekimi Bıraktı

Tarımsal girdi maliyetleri üretici fiyatları, gıda fiyatlarındaki artış ve tüketici fiyatlarındaki artışın üzerinde. Bu tablo üreticinin maliyetlerini fiyatlarına yansıtamadığını gösteriyor. Geçtiğimiz hafta açıklanan ağustos enflasyonunda salatalığın zam şampiyonu olması ile ilgili açıklama yapan bir çiftçi şöyle söylüyor: “Salatalık ekimi azaldı. Çiftçilerimiz yıllardan bu yana salatalıktan para kazanamadı. Kazanamadığı için haliyle ekimi de azaldı. Salatalığın düşmanı çok. Beş altı çeşit haşere var. Bir ilaç, bir tanesini öldürüyor. Çiftçi, üretirken zirai tarım ürünleri satanlara kazandırıyor parayı. Haftalık ilaç isteyen, haftalık gübre isteyen bir bitki. İşçi maliyeti yüksek. Bakım maliyeti, ilaç maliyeti yüksek. Gübre vermezsen, ilaç vermezsen ikinci ürünü alamazsın. Çiftçilerimiz, maliyet yüzünden ekimi bıraktı. Bu yıl bu yüzden salatalık zam şampiyonu oldu.”

Ekonomi yönetimi son yıllarda, enflasyon artışını önlemek için tarımsal ürünlerin yurt içinde üretilmesi yerine ithal edilmesi teşvik ediliyor. Maliyetlerin azaltılmasına yönelik politikalar yerine üretimi azalan ürünü ithal etmeye başladı. Kur fiyatlarındaki artış nedeniyle ithalat da artık pahalı bir hal almaya başladı. Öyle ki Toprak Mahsulleri Ofisi (TMO), yerli üreticiden 270 dolara aldığı buğdayın ithaline 330 dolar ödedi.

Birçok tarım üründe durum aynı. TMO tarafından dün yapılan 245 bin ton arpa ithalatı ihalesinde fiyat ton başına ortalama 300,65 dolara çıktı. İhale onaylanırsa bu sezonun en yüksek fiyatına ulaşılacak. Ofis, tonu ortalama 300,65 dolardan yaklaşık 2 bin 500 TL'ye arpa ithalatı yapacak.

ÜRETİCİLERİ DEĞİL İTHALİ KORUDULAR

Buğdaydan mercimeğe çok sayıda tarım ürününün ithalatında gümrük vergisi sıfırlandı. Dışa bağımlılıkla sorunların çözülmeyeceğini söyleyen ZMO Başkanı Suiçmez, çiftçinin desteklenmesi gerektiğini söyledi.

Hükümet artan gıda enflasyonuna karşı ithalat silahını bir kez daha çıkardı. Resmi Gazete’de yayımlanan karara göre bazı hububat ve bakliyat ürünlerinde gümrük vergisi oranları yılbaşına kadar yüzde sıfır olarak uygulanacak. Ticaret Bakanlığı’ndan edinilen bilgilere göre, karar, dünya genelinde görülen Covid-19 salgını nedeniyle hububat ve bakliyat fiyatlarında yaşanan artışın önüne geçilebilmesi, iç piyasa fiyatlarının makul seviyelerde tutulabilmesi ve spekülasyon fiyat hareketlerine meydan verilmemesi amacıyla alındı.

Buna göre, buğday, arpa, mısır, çavdar, yulaf ile kırmızı mercimek, yeşil mercimek ve nohut için uygulanan gümrük vergisi oranları 1 Ocak 2022’ye kadar yüzde sıfır olarak belirlendi.

Öte yandan kavrulmamış kahvenin gümrük vergisi oranı da yüzde 13’ten yüzde 8’e indirildi. Bu oran, en az gelişmiş ülkelerden (EAGÜ) ithalatta ise yüzde 6 olarak belirlendi.

Türkiye’nin buğday ithalatı sürekli artıyor. Çiftçiyi desteklemesi için kurulan Toprak Mahsulleri Ofisi (TMO) tarafından hasat döneminde yapılan ithalatlar büyük tepkilere neden oluyor. Ülkede buğday üretimi ve ekim alanları ise giderek azalıyor. Özellikle bu yıl yaşanan kuraklık nedeniyle ciddi verim kayıpları söz konusu. Ancak resmi verilere göre Türkiye son 5 yılda 32 milyon 67 bin ton buğday ithal etti. Üretim ve ekim alanlarındaki azalma ithalat ile giderilmeye çalışıyor. Çiftçinin girdi maliyetleri ise sürekli artıyor. Tarım ve Orman Bakanlığı’na göre Türkiye’nin 2002’de sadece 150 milyon dolar ödediği buğday ithalatının 2019 yılı faturası 2,3 milyar doları buldu.

İktidarın ithalat politikalarını değerlendiren TMMOB Ziraat Mühendisleri Odası Başkanı Remzi Suiçmez, hasat dönemi yapılan ithalatın geçen yıl da yapıldığını hatırlattı. Suiçmez, “Geçen yıl 9 milyon 750 bin ton buğday ithal ettik. 2 milyar 365 milyon dolar ödedik. Daha kuraklık bu kadar etkisi olmadan böyle bir ithalat yaptık. Geçen yıl da biz hububatta ithalatta sıfır gümrük vergisine geçtik. Gümrük vergisini sıfırlamak bugünün uygulaması değil” ifadelerini kullandı.

Bu yıl hasat döneminde 4 ithalat ihalesi düzenlendi. Toprak Mahsulleri Ofisi’nin eylül başında yaptığı 300 bin ton ekmeçlik buğday ithalat ihalesinde ton başına ortalama 327,72 dolar ile 336 dolar arasında fiyat verildi. TMO’nun yaptığı dördüncü ihalede ekmeçlik buğday fiyatı zirveye ulaştı. 30 Haziran’da yapılan ihalede ton başına ortalama fiyat 260 dolar, 13 Temmuz’daki ihalede 257 dolar, 4 Ağustos’ta açılan ihalede 299 dolar ile buğday ithalatı yapılırken 2 Eylül’de ortalama fiyat 327 ile 336 dolara çıktı. İki ayda yapılan 4 ihalede ithal buğdayın fiyatı ton başına ortalama 67 dolar artmış oldu.

Sadece ithal buğday fiyatı artmıyor, yerli buğdayın fiyatı da artıyor. Toprak Mahsulleri Ofisi sezon başında ekmeçlik buğday alım fiyatını ton başına 2 bin 250 lira, makarnalık buğday alım fiyatını 2 bin 450 lira olarak açıkladı. O dönem serbest piyasada ekmeçlik buğday fiyatı 2 bin 500 lira seviyelerindeydi. Bugünlerde ise makarnalık buğdayın tonu 3 bin liranın üzerinde. Ekmeçlik buğday ise 2 bin 700- 2 bin 800 lira.

Sıfırlamak Çözüm Değil

Türkiye'nin yıllık buğday üretimi 20 milyon ton civarında seyrediyor. 2020'de 20 milyon 500 bin ton üretim yapıldığı tahmin edilirken bu yıl 19 milyon ton üretim yapılacağı tahmin ediliyor. Ancak yaşanan kuraklık nedeniyle rekolte kayıplarının çok daha fazla olacağı tahmin ediliyor.

Sıfır gümrük vergisinin çözüm olmadığını söyleyen Suiçmez de sofrada zam furyası yaşanacağını altını çiziyor: "Buğday, makarna ve ekmeğe zammı olarak bize dönecek. Arkasından zamlar devam edecek. TMO rekolte tahmininde yanıldı. Açıklanan taban fiyatını düşük tutarak yerli üreticinin ürünü alıp stoklarının bir kısmını dolduramadı. Yurtdışından daha düşük fiyatla alması gereken ürünleri daha yüksekte alır duruma geldi. Sıfır vergisi çözüm değil. Geçen yılda bu uygulama yapıldı ama çözüm olmadı."

ABD Tarım Bakanlığı bu sezon Türkiye için rekolte tahmini 16,5 milyon ton oldu. Nisan ayındaki tahmin ise 17,6 milyon tondur. Bakanlığın Türkiye'deki buğday tüketim tahmini geçen yıla göre 1,4 milyon ton artışla 22 milyon ton oldu. Buğday için ihracat tahmini 6 milyon ton, ithalat tahmini ise 11,5 milyon ton oldu. Bu ithalat seviyesi Türkiye için yeni bir ithalat rekoru anlamına geliyor.

Ayrıca arpa rekoltesi için 7,5 milyon ton olan tahminin 4,5 milyon tona düştüğü belirtildi. Buna göre arpa üretim tahmini Mayıs ayına göre yüzde 40 azaldı. Bu yıl Türkiye için arpa tüketimi tahmini, üretimde geçen yıla göre keskin düşüş nedeniyle 7,5 milyon ton olarak gerçekleşti. Bu tahmine göre Türkiye'nin 2,75 milyon ton arpa ithal edeceği hesaplandı. Mısır üretim tahmini ise 6,8 milyon ton olarak gerçekleşti. Bakanlığın Türkiye için mısır ithalat tahmini 2,8 milyon ton, pirinç ithalat tahmini ise 450 bin ton olarak gerçekleşti.

Çözümün gelecek yılın hesaplanarak yapılması gerektiğini vurgulayan Suiçmez, çiftçilerin desteklenmesi gerektiğine dikkat çekti. Suiçmez, çözüm önerilerini şöyle sıraladı: "2022 yılını düşünerek çiftçimize destekler arttırılmalı ve zamanında destek verilmeli. Gübre dahil girdilerin KDV'leri azaltılması gerekiyor. Aynı zamanda kredi faizlerini azaltması lazım. Bu koşulların şimdiden sağlanması, yerli üretimde devamlılığın sağlanması gerekiyor. Dışa bağımlı bir şekilde tarımda sorunları çözemeyiz."

KÜLTÜR BÜTÇESİ HEP DİBE DOĞRU

İktidarın kültür ve sanata bakışı Orta Vadeli Plan'a da yansdı. Diyanet bütçesinde 2021 yılına göre yüzde 24'lük artışa gidilirken 2022 yılında Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın bütçesi yüzde 29 azalacak.

Kültür ve Turizm Bakanlığı'na ilişkin Orta Vadeli Plan'da yer alan öngörüler, iktidarın kültür ve sanat alanlarına bakışını bir kez daha gözler önüne serdi. Kültür ve Turizm Bakanlığı'na 2022 yılı için genel bütçeden ayrılması düşünülen pay, 2015 yılından bugüne en düşük seviyeyi gördü. Bakanlıkların bütçelerine göre sıralandığı listelerde hemen her yıl gerilerde yer alan Kültür ve Turizm Bakanlığı'na 2022 yılı için öngörülen bütçe, 2021 yılına göre 1,2 milyar TL azaltıldı.

HAFTALIK BİLGİLENDİRME RAPORU

MEDYA VE KURUMSAL İLETİŞİMDEN SORUMLU GENEL BAŞKAN BAŞDANIŞMANLIĞI

AKP iktidarları döneminde adeta gözden çıkarılan kültür ve sanat alanlarına yönelik bakış, Orta Vadeli Plan ile ortaya konuldu. 2021 yılı bütçesi 6 milyar 826 milyon TL olan Kültür ve Turizm Bakanlığı için 2022, 2023 ve 2024 yıllarında sırasıyla 4,8 milyar TL, 5,3 milyar TL ve 5,8 milyar TL ödenek öngörüldü.

Bütçe Payı Gerileyecek

Orta Vadeli Plan'a göre, 2021 yılındaki 6 milyar TL'lik bütçesiyle merkezi bütçeden yalnızca yüzde 0,45 alabilen Kültür ve Turizm Bakanlığı'na 2022 yılı için 4,8 milyar TL ödenek teklif edildi. Bakanlık, genel bütçe kapsamındaki kamu idarelerine verilen ödenekten yalnızca yüzde 0,30 pay alabilecek.

2023 yılı için Kültür ve Turizm Bakanlığı'na teklif edilecek bütçe tavan miktarı ise 5,3 milyar TL olacak. 2023 yılında genel bütçe kapsamındaki kamu idarelerinin toplamına dağıtılacak 1,8 trilyondan bakanlığın alacağı pay yüzde 0,29 olacak. Kültür ve Turizm Bakanlığı'na 2024 yılında ise 5,8 milyar TL ödenek ayrılacak. Bakanlığın 2024 yılı bütçesi, genel bütçe kapsamındaki kamu idarelerine verilen toplam bütçenin yine yüzde 0,29'una karşılık gelecek.

Diyanet Katlayacak

Diyanet'in 2023 yılı için 16,9 milyar TL öngörülen bütçesi 2024 yılına kadar yüzde 40 artarak 20,7 milyar TL'ye çıkacak. Buna karşın Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın bütçesi 2022-2024 yılları arasındaki üç yıllık dönemde ortalama yüzde 20 artacak. Bakanlığın 2022 yılı bütçesi 2021 yılına göre, yüzde 29 azalacak.

MUSLUK KESİLİNCE TÜRGEV KÜÇÜLDÜ

AKP'nin İBB'yi kaybetmesiyle Erdoğan'ın öncülüğünde kurulan TÜRGEV de hızla küçüldü. İstanbul'da 27 yurdu bulunan TÜRGEV'in sadece 12 yurdu kaldı. CHP'li Karabat, "Kaynakları kesilen yandaş vakıflar küçüldü" dedi.

AKP'nin 2019 yılındaki tekrarlanan İstanbul Büyükşehir Belediyesi (İBB) seçimlerini kaybetmesinin ardından Türkiye Gençlik ve Eğitime Hizmet Vakfı (TÜRGEV) da hızla küçüldü. Yandaş vakıf son iki yılda İstanbul'daki birçok yurdunu kapatmak zorunda kaldı.

Recep Tayyip Erdoğan'ın öncülüğünde 1996 yılında kurulan ve AKP iktidarları döneminde kamu kaynaklarının seferber edildiği TÜRGEV, son iki yılda İstanbul'da en az 15 yurdunu kapattı. İBB'nin AKP tarafından yönetildiği 2018 yılında yayımlanan STK, Okul, Yurt Faaliyet Raporu'nda belediye kaynaklarının TÜRGEV'in İstanbul'un 16 ilçesindeki 27 yurdu için seferber edildiği belirtildi.

AKP'nin İBB'yi kaybetmesinin ardından da yurtlarını birer birer kapatmak zorunda kalan TÜRGEV'in internet sitesinde yer alan bilgilere göre İstanbul'da sadece 12 yurdu kaldı.

Giderlerini İBB Karşılıyordu

İBB kaynaklarından edinilen bilgilere göre, AKP döneminde İBB tarafından TÜRGEV'e birçok bina tahsis edildi. Yerel seçimlerin ardından da tahsis süresi sona eren binaların tahsisleri uzatılmadı ve TÜRGEV'in bu binaları boşaltması istendi. AKP döneminde belediye meclisi kararıyla tahsis edilen ve yine belediye meclisinde çoğunluğu AKP'li meclis üyelerinde olması nedeniyle tahsis kararları iptal edilemeyen yurtlarda da ekonomik sıkıntılar baş gösterdi. Çünkü sadece bina tahsis etmekle yetinmeyen İBB, aynı zamanda bu yurtların birçok giderini de karşılıyordu. İBB kaynakları, TÜRGEV'e tahsis edilen binaların yemek, organizasyon, güvenlik giderleri ile faturalarının da belediye bütçesinden ödendiğini belirtti.

İBB bütçesinden vakıf ve derneklere aktarılan kaynakların kesildiğini vurgulayan CHP İstanbul Milletvekili Özgür Karabat, yaptığı değerlendirmede şunları söyledi:

"İBB artık bütün kamuoyunun bildiği gibi öğrenci yurtlarını kendisi açıyor. Yandaş vakıflara tahsis edilen binalar geri alınıyor. Vakıflara sadece bina tahsis edilmiyor, kamu kaynaklarından türlü yollarla fonlanıyorlar. AKP'nin İBB seçimlerini kaybetmesiyle kaynakları kesilen yandaş vakıflar küçüldüler. Kamunun birikimleri bir takım siyasi çıkarlarla belli yerlerle aktarılıyordu. AKP'nin İBB'yi kaybetmesiyle bu durum ortadan kalktı. Yurt faaliyetleri prensip olarak devlet tarafından yapılmalı. Cemaatlara ve tarikatlara kaynak aktarılmamalı."

Erdoğan Ailesi Yönetimde

Recep Tayyip Erdoğan öncülüğünde kurulan TÜRGEV'in yönetim kurulu başkanlığı görevini İletişim Başkanı Fahrettin Altun'un eşi Fatmanur Altun yürütüyor. Vakfın yönetiminde Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın kızı Esra Albayrak ile oğlu Bilal Erdoğan'ın yanı sıra birçok AKP'li de yer alıyor.

OKULLARDA HER YIL YÜZLERCE 'KAZA'

2017-2020 yıllarını kapsayan üç yıllık dönemde okul ve eğitim kurumlarında 6 bin 312 kaza meydana geldi. Asansörleri “Can güvenliği açısından uygun değildir” etiketli okullarda 517 olay son dakikada engellendi.

Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) İşyeri Sağlık ve Güvenlik Birimi Daire Başkanlığı'nca hazırlanan değerlendirme raporu, okullar ile eğitim kurumlarında her yıl yüzlerce kaza meydana geldiğini ortaya koydu. Rapora göre, 2017-2020 yıllarını kapsayan üç yıllık dönemde okullarda toplam 6 bin 312 kaza yaşandı. Raporda, kazalardan öğrenci ve okul personelinin etkilendiği belirtildi.

MEB Sağlık ve Güvenlik Hizmetleri Değerlendirme Raporu 2020 yayımlandı. Raporda, okul ve eğitim kurumlarında yaşanan kazalara yönelik istatistiklere yer verildi. Raporu göre, eğitimin Covid-19 salgını nedeniyle dijital platformlara taşındığı 2020 yılında bile okul ve eğitim kurumlarında toplam 856 kaza yaşandı.

Binlerce okulun, “Can güvenliği açısından uygun değildir” etiketli asansöre sahip olduğu Türkiye’de, 2017 yılında okul ve eğitim kurumlarında toplam 937 kaza meydana geldi. 2018 yılında ise kazalar, 2017 yılına oranla yüzde 68 arttı. Toplam bin 579 kazanın yaşandığı 2018 yılında 127 kaza da ramak kala önlemlendi.

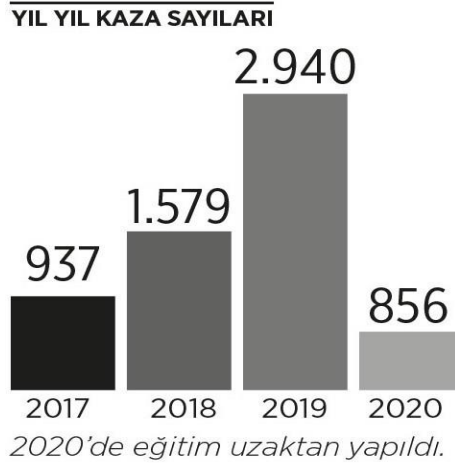
2019 yılında okul ve eğitim kurumlarında rekor düzeyde kaza yaşandı. Toplam 2 bin 940 kazanın yaşandığı 2019 yılında, son dakikada engellendiği belirtilen olayların sayısı ise kayıtlara 92 olarak geçti. Eğitim kurumlarının salgın nedeniyle kapalı olduğu 2020 yılında da yüzlerce kaza yaşanması dikkati çekti. Buna göre, 2020 yılında 856 kaza, 298 de engellenen olay belirlendi.

Türkiye’de asansör sistemi kurulu 11 bin 556 eğitim kurumunun yüzde 25’inin asansörü, “Can ve mal güvenliği açısından uygun değildir. Kesinlikle kullanılmaması gerekir” etiketi taşıyor. Toplam 17 bin 501 okulda yangın merdiveni bulunurken 25 bin 65 okulda ihtiyaç olmasına karşın yangın merdiveni bulunmuyor.

Kazalar Can Yakıyor

Okullarda yaşanan kazalardan bazıları şöyle:

- Kocaeli’nde 2018 yılında bir ilkokulda, üzerine bahçe kapısı düşen çocuk yaşamını kaybetti.
- Mart ayında Düzce’de ilkokul öğrencisi A.S.V, zemin kattaki sınıfının penceresinden dengesini kaybederek düştü. A.S.V, kazayı yara alarak atlattı.
- Maraş’ta 2017 yılında, teneffüs saatlerinde okul bahçesinde arkadaşlarıyla oynayan N.Ö’ün kafasına cam düştü. Yaralanan öğrenci, ilk müdahalenin ardından hastaneye kaldırılırken öğrencinin kafasına camın nasıl düştüğü ise anlaşılamadı.

EĞİTİM BAŞLADI ÖNLEM YOK

Eğitim emekçileriyle yapılan ankete göre okullarda salgına ilişkin önlem yok denecek kadar az. Eğitimcilerin yüzde 82'si önlemlerin yetersiz olduğunu belirtti.

Muğla’da okulların yüzde 82’sinde yeterli önlem alınmadı. Eğitim Sen Muğla Şubesi, yüz yüze eğitimin ilk haftasında okullarda alınan önlemlerle ilgili anket yaptı. Ankete katılan bin 175 eğitim emekçisi ile görüşülerek hazırlanan rapora göre; öğretmenler okulların yüzde 43’ünde salgına ilişkin herhangi bir önlem alınmadığını,

HAFTALIK BİLGİLENDİRME RAPORU MEDYA VE KURUMSAL İLETİŞİMDEN SORUMLU GENEL BAŞKAN BAŞDANIŞMANLIĞI

yüzde 39'unda alınan önlemler yetersiz olduğunu, yüzde 11'inde kısmen önlem alındığını, yalnızca yüzde 7'sinde yeterli önlem alındığını düşünüyor.

Salgının başından itibaren olduğu gibi yeterli önlemlerin alınmadığı koşullarda açıldığına vurgu yapılan Eğitim Sen Muğla Şubesi tarafından ankete ilişkin yapılan açıklamada, eğitim emekçilerinin, öğrencilerin ve velilerin salgında bir kez daha yalnız bırakıldığının altı çizildi.

Risk Altındalar

Yüz yüze eğitimle ilgili okulların açılması kararının aylar öncesinden alınması gerektiğine değinilen açıklamada, şu ifadelere yer verildi: "MEB' i ve tüm karar alıcıları uyarıyoruz. Yeterli önlemlerin alınmadığı, yüz yüze eğitim için yeterli bütçenin sağlanmadığı koşullarda okulların açık tutulması durumunda öğrencilerimiz, eğitim emekçisi arkadaşlarımız ciddi risk altındadır. Yaşanılacak herhangi bir olumsuzluğun sorumlusu okullarda yeterli önlemleri almayanlardır. "

Her Şey Eksik

Açıklamada, okullardan alınan bilgilere göre eksikler şöyle sıralandı:

- Okullara ulaştırılan maskeler son derece yetersiz ve işlevsiz; başta okul öncesi, ilkokul ve ortaokul öğrencileri olmak üzere öğrencilerin kullanımına uygun olmayan standart maskeler okullara gönderilmiş durumda.
- Siperlik vb. koruyucu malzemeler noktasında hiçbir hazırlık yok.
- Okullara yeterli miktarda hijyen malzemesi sağlanmamıştır.
- Covid-19 rehberinde havalandırma sistemlerinin nasıl kullanılacağına dair madde olmasına rağmen kamu okullarının büyük çoğunluğunda havalandırma sistemi bulunmamaktadır.
- Kalabalık okullar, sınıflar sorunu devam etmektedir. Öğrenciler, eğitim emekçisi arkadaşlarımız 30-40-50-60 kişilik sınıflarda ve ortak kullanım alanlarında fiziki mesafenin sağlanmasının mümkün olmadığı koşullarda yüz yüze eğitime devam etmektedir.
- Okul giriş-çıkışlarında gerekli hazırlık ve planlama yapılmadığı için velilerin de okul önlerinde, okul bahçelerinde olduğu anlarda okullarda ciddi bir yoğunluk yaşanmaktadır.
- PCR testine yönelik uygulama yalnızca kağıt üzerinde kalmıştır.
- Yaşanılan sağlık riskine rağmen yüz yüze eğitimi sürdürebilmek için insanüstü çaba gösteren eğitim emekçisi arkadaşlarımızın özlük, mesleki, ekonomik hakları açısından desteklenmesi yönünde tek bir adım dahi atılmamıştır.

2021-2022 EĞİTİM ÖĞRETİM YILI SANCILI BAŞLADI

Okul öncesi eğitim ile ilkokul 1. sınıfa başlayacak öğrenciler için uyum haftası 1 Eylül'de başladı.

Türkiye, pandemi sürecinde dünya genelinde okulları kapalı tutan 4 üncü ülke oldu. Okulların kapalı olduğu süre uzadıkça öğrenciler için yeni sorun alanları ortaya çıktı. Buradaki temel sorun tedbirlerin yeterli olmaması nedeniyle okulların çok uzun süreli kapalı kalmasıdır.

HAFTALIK BİLGİLENDİRME RAPORU MEDYA VE KURUMSAL İLETİŞİMDEN SORUMLU GENEL BAŞKAN BAŞDANIŞMANLIĞI

Geçtiğimiz bir buçuk sene içinde çocuklarımız bilişsel, fiziksel ve duygusal kayıplar yaşadı, okulların kapalı kalmasının sonucunda da eğitime erişim açısından var olan eşitsizlik artarak devam etti.

Açık ortaokul-liseler ve özel okullar haricinde resmi okullarda eğitim gören 2 milyon 316 bin 139 öğrenci EBA'ya ulaşamadı. TV ya da bilgisayarı olan aileler dahi, evdeki birden fazla öğrencinin uzaktan eğitiminde gerekli teknolojik araca sahip olmamanın çaresizliği ile dersler hatta çocuklar arasında tercih yapmak zorunda kaldı.

Maddi imkanları iyi olan aileler uzaktan öğretim araçları ile çocuklarının nitelikli eğitime erişimini sağladı, özel derslerle çocuklarına takviye kurslar aldırdı. Ancak uzaktan eğitime erişim için gerekli bilişim araçları olmayan öğrenciler tüm eğitim ortamlarından uzak kaldı.

Öğrenciler, iyi eğitim almış bir azınlık ve iyi eğitim imkanından yararlanamamış çoğunluk olarak ikiye ayrıldı. Bu makas, yanlış politikalarla her geçen gün daha da açılıyor!

Ülkemizde 18 milyon 241 bin 881 öğrenci eğitim görüyor. Bu öğrencilerin 15 milyon 189 bin 878'i, 54 bin 715 devlet okulunda öğrenim görüyor.

Öğretmen sayımız ise 942 bin 936. Sayıştay Raporları rakamı 138 bin öğretmen açığını gösteriyor, hadi şimdi bunu kullanmayalım, 2020 rakamıdır diyelim; ancak MEB'in kendi açıklamasında verdiği öğretmen açığı zaten 107 bin. Bunu biz söylemiyoruz, MEB söylüyor.

Peki bu ihtiyacı MEB nasıl gideriyor? Özlük hakları olmayan ücretli öğretmen sistemiyle, yani 69 bin ücretli öğretmen ile eksikleri kapamaya, günü kurtarmaya çalışıyor. Ne acı.

Tabi diğer taraftan 107 bin öğretmen açığı var; ancak okul öncesi eğitimin zorunlu olması durumunda 29 bin 183 öğretmene de ayrıca ihtiyaç olacak.

Diğer taraftan derslikler yetmiyor, yeni derslikler yapılmıyor. Eğitim Yatırımları Bütçesi yetersiz. Ya başış gelecek ya da derslik yapılamayacak, durum bu.

Defalarca söyledik. "Bize yer gösterin, CHP'li Belediyelerimizin de desteği ile okul yapalım dedik, sorun çözelim dedik; ancak "CHP yapmasın da varsın derslik olmasın" zihniyeti çok yanlış. Ortada bir sorun varsa çözümü olmalı.

Sayın Bakan temizlik ve hijyen tam sağlanacak dedi. Peki hangi malzeme ile? Hangi personel ile?

100 öğrenciye 1 temizlik personeli yeterli olur diyelim, böyle olunca 101 bin temizlik görevlisi ihtiyacı var.

MEB'in kadrolu temizlik personeli sayısı ise sadece 30 bin. Oysa, Sayın Bakan 113 bin temizlik personelini görevlendirdik dedi; ancak çoğu yerde veliler, öğretmenler, öğrenciler bir değişim olmadığını ifade ediyor.

Okullarda temizlik personelimiz yok, malzememiz yok vs. diyerek kayıt parası alınıyor. Bu nasıl bir ikilem?

MEB'in okullara "Temizlik ve Hijyen ödeneği" adı altında gönderdiği para **öğrenci başına yıllık 45 tl olarak belirlendi. O da ne kadar planlı kullanılıyor, ya da net olarak veriliyor mu belli değil. Bu tutar ABD'de 1600 dolar, Hollanda'da 2500 euro.**

Bu arada ülkemizde 839 bin Suriyeli çocuk da dün yüz yüze eğitime başladı.

Diğer taraftan 2019 yılı sonunda tüm okulların tam gün eğitime geçeceği belirtilmişti. Buna rağmen bugün:

- İlkokulların 3028'inde,
- Ortaokulların 2011'inde,
- Liselerin ise 180'inde, yani toplamda 5219 okulda İKİLİ EĞİTİM yapılmaktadır.

Öğrenci bazında bakıldığında 1 milyon 447 bin 595 öğrenci ikili eğitim kapsamında.

Şimdi derslik ihtiyacı meselesine tekrar dönersek, 43 bin 627 derslik zaten mevcut ihtiyaç rakamıydı. Bir de okul öncesi eğitim zorunlu olur ise, buradan doğacak ihtiyaç 14 bin 912 derslik. İkisi birlikte 58 bin 539 derslik acil ihtiyaçtır.

Diğer taraftan, geçtiğimiz dönem 2 milyon 316 bin öğrenci EBA'ya erişememişken MEB sadece 664 bin öğrenciye tablet dağıtmıştır.

İnternet erişimi oranı (geniş bant + mobil) hanelerde yüzde 92'dir. Halen 1 milyon 459 bin 350 öğrencinin internet erişimi bulunmamaktadır.

HAFTALIK BİLGİLENDİRME RAPORU MEDYA VE KURUMSAL İLETİŞİMDEN SORUMLU GENEL BAŞKAN BAŞDANIŞMANLIĞI

İnternet erişimi olan öğrencilerimizin 10 milyon 388 bin 386'sı geniş bant, 6 milyon 394 bin 145'i ise mobil cihazlar üzerinden internete erişebilmektedir.

Ayrıca devlet okullarında eğitim gören 760 bin öğrencinin TV'ye ulaşımının olmadığı da görülmektedir.

AKP iktidarında, "iyi eğitilmiş ve her olanaktan yararlanan bir azınlık ile nitelikli eğitime erişemeyen bir çoğunluk" gerçeği her geçen gün büyümektedir.

Evini geçindirmekte, çocuklarının gıda ihtiyacını karşılamakta zorlanan aileler, çocuklarının eğitim ihtiyacını karşılayamamakta, tablet-bilgisayar alamamakta, özel ders imkanı sağlayamamakta, ek kaynak bulamamaktadır.

Bu noktada okula başlama maliyetleri ve eğitim harcamalarını da göz ardı etmemek gerekir.

Aileler bireysel olarak çocuklarının ihtiyaçlarını karşılamak için okul kıyafeti, servis, kaynak ve yardımcı kitap, kırtasiye malzemeleri, beslenme giderleri, sınav ücretleri vb. harcamalar ile karşılaşmaktadır.

Ayrıca, 2006-2007 yılından itibaren Okul-Aile Birliği yönetmeliği ile birlikte okula bu birlikler üzerinden doğrudan ödeme de yapılmaktadır. Okul Aile Birliğine yıllık 300 TL ile 12 bin TL arasında değişen ödemeler yapılmakta, özellikle okula başlanan ilk yıllarda (ilkokul1 – Ortaokul 1- Lise1 gibi) sınıflar için sıra- akıllı tahta- dizüstü bilgisayar-perde-örtü- su sebili- dolap vb. ihtiyaçlar için büyük miktarlar ödenmektedir. Bazı okullarda ısınma ve aydınlanma ve su için de para istendiğini biliyoruz.

Okula başlama maliyetleri de her yıl artmaktadır.

- ✓ Okulöncesi eğitime başlayan bir öğrencinin okula başlangıç gideri **2020 yılında 1407 TL iken 2021'de 1673 TL'ye yükselmiştir.** Ayrıca **devletin resmi ana okulları için en az yıllık 1500 TL** ücret alınmaktadır.
- ✓ **İlkokul 1'inci sınıfa başlayan bir öğrencinin başlangıç gideri 2020 yılında 2302,41 TL iken 2021 yılında 2.736,56 TL'ye,**
- ✓ **Ortaokula başlayan öğrencinin başlangıç gideri 2020 yılında 2453,17 TL iken 2021 yılında 2.916,81 TL'ye,**
- ✓ **Liseye başlayan öğrencinin başlangıç gideri 2020 yılında 2529,38 TL iken 2021 yılında 3007,13 TL'ye yükselmiştir.**

Müfredat programlarının yetersizliği nedeniyle okullarda ek kaynak kitaplara ihtiyaç duyulmaktadır. Sadece ortaokul birinci sınıfta 5 temel ders için (Türkçe-Matematik-Fen Bilgisi - Sosyal Bilgiler ve İngilizce) birer tane kaynak kitap ve soru bankası kitaplarının maliyeti bu yıl için 1500 TL'nin üzerindedir.

Okul servis ücretleri ise geçtiğimiz yıla göre yüzde 15 artmış durumdadır.

Bir diğer önemli konu ise, öğrencilerin öğrenim kazanımları ve öğrenme kayıpları ölçülebilmiş midir? Durum nasıl, kazanım yetersiz, kayıp büyük mü? Bunu bilmiyoruz.

Aslında ölçüldüğünü duyuyoruz. Akademik camia ile bir çalışma yapılmış, bu konuda bir destek alınmış. Peki kamuoyu ile paylaşıldı mı? Hayır. Peki gerçekler iç açıcı mı, değil mi? Ya da nasıl bir çözüm düşünülüyor?

Bizim gördüğümüz, bir miktar telafi dersi ve "sponsorunu bulun, etkinlik yapın" okullara gönderilen bu talimatın ötesinde bir şey yok. Lütfen kendimizi kandırmayalım.

Diğer taraftan sadece ilk ve orta öğretim öğrencilerinin sorunları yok; yükseköğretim öğrencilerinin de büyük sorunları var.

Mesela son dönemde **1 milyon 349 bin öğrencinin uzaktan eğitime erişim için gerekli elektronik cihazının olmadığını biliyoruz.**

Yine Yükseköğretim düzeyinde resmi yurtlar 703 bin kapasiteli, özel yurtlar ise 417 bin kapasiteli.

Ülkemizde 207 üniversite var. Örgün eğitimde (2020-2021) 3 milyon 801 bin 294 öğrenci eğitim öğretim gördü. **Yani, resmi yurtların kapasitesi öğrencilerin sadece yüzde 18,5'ini barındırabiliyor. 5 öğrenciden birine hizmet veriyor.**

Bakanlığı bu konuda eksiklerin tamamlanması için acilen göreve çağırıyorum.

Bu noktada:

- ✓ Öğrencilerin öğrenme kayıplarının tespit edilmesi için çalışmalara başlanmalıdır.
- ✓ Öğrenme kayıplarının en aza indirilmesi için 2021-2022 eğitim öğretim yılı için yeni bir öğretim programı hazırlanmalıdır.
- ✓ Öğrenme eksiklerinden kaynaklı ekonomik ve sosyal kayıplar, öğrenme uçurumları oluşmadan telafi edilmelidir.
- ✓ Acilen Milli Eğitim Şurası toplanmalıdır.
- ✓ Tüm eğitim paydaşlarının katılımı ile Eğitim Bilim Kurulu oluşturulmalıdır.
- ✓ MEB'e acilen ek kaynak aktarılmalıdır.
- ✓ Sınıf mevcudu yüksek olan okullar tespit edilmelidir. Eğitimin aksamadan sürdürülebilmesi için ihtiyaç duyulan 43.627 dersliğin yapımına derhal başlanmalıdır.
- ✓ En az 107 bin öğretmen ataması yapılmalıdır.
- ✓ Tüm okullara kadrolu sağlık personeli ataması yapılmalıdır.
- ✓ En az 101 bin kadrolu yardımcı hizmetli ataması yapılmalıdır.
- ✓ Okulların ihtiyaç duydukları temizlik malzemeleri eksiksiz karşılanmalıdır.

DERNEK VE VAKIF YURTLARINDAKİ DURUM...

Kamu Yararına Çalışan Dernek Ve Vergi Muafiyeti Tanınan Vakıfların Yurtlarında Kalan Öğrenci Başına Yapılacak Barınma Ve Beslenme Yardımı...

16/11/2016 tarihinde 351 sayılı Kanununun 23 üncü maddesinde *"...Vergi muafiyeti tanınan vakıflar ve kamu yararına çalışan derneklere ait yükseköğretim yurtlarında barınan öğrencilere Gençlik ve Spor Bakanlığı ile Hazine ve Maliye Bakanlığınca müştereken belirlenecek usul ve esaslar çerçevesinde beslenme ve barınma yardımı yapılabilir."* şeklinde değişiklik yapılmıştır.

Bu değişikliğe dayalı olarak 08.11.2017 tarih ve 30234 Resmi Gazete'de yayımlanan Bakanlar Kurulunca Vergi Muafiyeti Tanınan Vakıf Ve Kamu Yararına Çalışan Derneklere Ait Yükseköğretim Yurtlarında Barınan Öğrencilere Yapılacak Beslenme Ve Barınma Yardımına Dair Yönetmelik ile vergi muafiyeti tanınan vakıf ve kamu yararına çalışan derneklere ait yurtlarda kalan öğrencilere beslenme ve barınma yardımı yapılmaya başlanmıştır. **Bu yurtlara öğrenci başına ayda yaklaşık 750 lira beslenme ve barınma yardımı yapılmaya başlanmıştır.**

Ülke genelinde derneklere ait 2701, vakıflara ait 454 yurt bulunmaktadır. Bu yurtların önemli bir kısmı yükseköğretim düzeyinde hizmet sağlamaktadır. Bunun yanı sıra yükseköğretim düzeyinde 793 resmi yurt bulunmaktadır. Devlet ve vakıf üniversitelerinde 2020-2021 eğitim-öğretim yılında, örgün eğitim kapsamında 3 milyon 801 bin 294 öğrenci üniversitelerde eğitim görmüştür. **Bu verilere göre, resmi yurtların kapasitesi öğrencilerin sadece yüzde 18,5'ine karşılık gelmektedir. Başka bir deyiş ile devlete ait yurtlar tam kapasite dolu olsa bile sadece 5 öğrenciden birine barınma imkanı sağlanabilmektedir.**

Yükseköğretim düzeyinde 419 bin öğrenci burs, 1 milyon 164 bin öğrenci ise öğrenim kredisi almaktadır. Burs ve öğrenim kredisi aylık 650 TL olarak ödenmektedir. Yüksek lisans düzeyinde 1300, doktora da ise 1950 lira burs-kredi ödemesi yapılmaktadır. **Öğrenim kredisi borcu nedeniyle yüz binlerce gencimiz hakkında yasal işlem başlatıldığı bilinmektedir.**

Son yıllarda yapılan kanuni düzenlemeler ile kamu yararına çalışan dernek ve vergi muafiyeti tanınan vakıfların yurtlarına öğrenci başına yaklaşık 750 lira destek verilmeye başlanmıştır. **Kamu yararına çalışan dernek ve vakıflara baktığımızda öğrenci yurdu olan dernek ve vakıfların çoğunun çeşitli tarikat ya da cemaatlere yakınlığı dikkat çekmektedir. Çağdaş Yaşamı Destekleme Derneği gibi kurumların yurt sayısının azlığı da dikkat çeken başka bir husustur.**

Öte yandan, 4 Eylül 2021 tarihinde yayımlanan **Vergi Muafiyeti Tanınan Vakıf Ve Kamu Yararına Çalışan Derneklere Ait Yükseköğretim Yurtlarında Barınan Öğrencilere Yapılacak Beslenme Ve Barınma Yardımına Dair Yönetmelik** ile önceki yönetmelik yürürlükten kaldırılmıştır. Yeni yönetmelik ile yapılan yardım miktarı yaklaşık bin lira dolayında olacaktır. Ayrıca yeni yönetmelik ile barınma ve beslenme yardımı almak için en az bin öğrenci şartı getirilmiştir. Ülke genelinde kamu yararına çalışan 364 dernek, vergi muafiyeti tanınmış 297

HAFTALIK BİLGİLENDİRME RAPORU MEDYA VE KURUMSAL İLETİŞİMDEN SORUMLU GENEL BAŞKAN BAŞDANIŞMANLIĞI

vakıf bulunmaktadır. Devlete ait yurtların sayısının ve kapasitesinin örgün eğitim kapsamındaki öğrencilerin taleplerini karşılamadığı ortadadır. Bu nedenle çeşitli tarikat ve cemaatler kurdukları dernek ve vakıflar aracılığı ile yurt sayılarını önemli ölçüde artırmışlardır. Bu yurtların denetiminin de sağlıklı yapılmadığı ortadadır. **Devletin yurt ihtiyacını karşılamaması ve kimi vakıf ve derneklere beslenme ve barınma desteği verilmesi öğrencileri TÜRGEV, TÜGVA, ENSAR, İLİM YAYMA CEMİYETİ gibi oluşumların yurtlarına yönlendirmiştir.**

Yeni yönetmelik ile getirilen bin öğrenci şartı nedeniyle TÜRGEV, ENSAR, İLİM YAYMA, TUGVA gibi öğrenci yurdu ve öğrenci sayısı fazla olan vakıf ve dernekler barınma ve beslenme yardımından faydalanacaktır.

Yeni yönetmelik değişikliği bahsi geçen dernek ve vakıfları kurtarma operasyonudur!

SİYASİ RANT UĞRUNA HALKA HİZMET ENGELLENİYOR!

Muhalf belediyeleri başarısız gösterme çabası sürüyor: Proje halka rağmen bekletiliyor

İktidarın muhalif belediyeleri başarısız gösterme çabası sürüyor. Birçok projesi bekletilen İBB'nin son olarak İstanbullulara danışarak yaptığı Taksim Meydanı Projesi 208 gündür koruma kurulunun gündemine alınmıyor.

Yerel seçimlerinde büyük hezimetle uğrayan iktidar, muhalefete kaptırdığı belediyeleri çalışamaz hale getirmek için her yolu deniyor. CHP yönetimindeki belediyelere 'başarısız' yaftası vurmak için çabalayan iktidarın hedef tahtasına oturttuğu illerin başında İstanbul geliyor. Ekrem İmamoğlu yönetimindeki İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nin (İBB) icraatları yasaklanıyor, kredi alması engelleniyor, projelerine onay verilmiyor.

Onay verilmeyen projelerden birisi de İBB yönetiminin hazırladığı 'yeni Taksim' projesi. İBB yeni yönetimi göreve gelince Taksim başta olmak üzere İstanbul'un ünlü meydanlarını tasarlamak üzere yarışma açarak halkın oyuna sundu. Sadece Taksim Meydanı için 146 proje başvururken, 209 bin İstanbullu oy kullanarak beğendiği tasarımı seçti, yarışmayı 'Taksim Kolektifi' projesi kazandı.

Ancak İBB Genel Sekreter Yardımcısı Mahir Polat, İstanbullunun katılımıyla seçilen projeyi 1 senedir Kültür ve Turizm Bakanlığı'na bağlı İstanbul 2 Numaralı Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Müdürlüğü'nün konuyu gündemine almadığını açıkladı. Polat, "Taksim Meydanı, tam 209 bin 728 İstanbullunun oy kullandığı proje. Uygulayabilmemiz için 2. Nolu Koruma Kurulu'nun onaylaması gerekiyor. Tam 208 gündür her konuyu görüşen kurul Taksim'i gündeme almıyor. Cevap yok, açıklama yok" dedi.

İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nin karşılaştığı engellerden bazıları şunları:

- İBB Meclisi'nden geçen ve 300 yeni metrobüs alımı için onaylanan 1 milyar TL tutarındaki bütçe, AKP'li Cumhurbaşkanı Erdoğan onaylamadığı için 9 aydır kullanılmadı. İBB sorunu çözmek için özkaynaklarla 160 yeni metrobüs alım ihalesi yaptı.
- İBB'nin '1000 yeni taksit' projesi UKOME'deki bakanlık temsilcilerinin oylarıyla 8'inci kez reddedildi.
- 5 ayrı metro hattı için borçlanma teklifleri İBB meclisinde aylardır onay bekliyor.
- İBB'nin mülkiyetinde bulunan bazı mülkler, İBB Meclisi'nde çoğunluğu elinde bulunduran AKP Grubu'nun teklifi ile ilçe belediyelerine tahsis edildi.
- İBB'nin önceki dönemde satılmaya çalışılan aralarında Levent'teki eski İETT garajının da bulunduğu mülkler AKP grubunun oylarıyla yeşil alan ilan edildi.
- İBB'nin mülkiyetinde bulunan sosyal konutların dar gelirli vatandaşlara verilmesiyle ilgili teklif, İBB Meclisi'nde AKP Grubu'ndan onay alamadı.

Verecek Cevapları Yok

İBB Başkanı Ekrem İmamoğlu, iktidarın engellemelerine ilişkin değerlendirmelerde bulundu. Politikoy'a konuşan İmamoğlu şu ifadeleri kullandı: "İncirli-Sefaköy-Beylikdüzü metro hattı ile ilgili on aydır bakanlıktan cevap beklediğimiz hususlar var biliyor musunuz. On aydır bakanlıklara cevap bekliyoruz. Buna niye cevap verilmez. Basit cevaplar, sıradan cevaplar... Yine İBB'nin yaklaşık 9-10 yıldır yenilenmeyen, gerçekten kötü bir filosu var. İETT'nin yeni otobüs alımıyla ilgili neredeyse on ayı bitmiş olacak ama on aydır Cumhurbaşkanlığında onay yazısı gelmedi. Ya da mecliste 6-7 tane daha metro hattımızın ilave kaynak bulunmasıyla ilgili bütçe onayı niçin bekletilir? Borçlanma onayı İBB Meclisi'nde ama onaylanmıyor. Engel çıkarmak, başarısız göstermek. Neden sorusunun cevabı çok komik olabilir. Yani cevabı yok çünkü."

11 YILDA 9 MİLYAR LİRA GÖTÜRMÜŞLER

'Beşli çete' üyesi Cengiz İnşaat, Karayolları Genel Müdürlüğü'nden 11 yılda 9 milyar TL'lik ihale aldı. İsmi, çevreyi tahrip eden projeler ile anılan şirketin KGM'den aldığı ihalelerin yalnızca birinde açık ihale yöntemi kullanıldı.

AKP'ye yakınlıkları ile bilinen ve "Beşli çete" olarak anılan müteahhitlerin arasında yer alan Mehmet Cengiz'in sahibi olduğu Cengiz İnşaat, Karayolları Genel Müdürlüğü'nden büyük ihaleler aldı. Çevreyi tahrip eden projeler ve rant odaklı olduğu öne sürülen dev kamu projeleri ile adını duyuran şirket, Karayolları Genel Müdürlüğü (KGM) ile bağlı genel müdürlüklerinin 11 yılda 9 milyar TL'lik ihalesini üstlendi.

Yalnızca Bir İhale Açık

Cengiz İnşaat'ın Karayolları Genel Müdürlüğü'nden aldığı 13 ihalenin toplam bedeli kayıtlara, 7 milyar 174 milyon TL olarak geçti. Genel Müdürlük'ten ilk ihalesini 2012 yılında alan Cengiz İnşaat, son ihalesini ise Eylül 2020'de, "Zigana Tüneli Kesiminin İkmal İnşaatı İşi" kapsamında kazandı. Şirketin Karayolları Genel Müdürlüğü'nden aldığı 13 ihalenin altısı pazarlık yöntemiyle gerçekleştirilirken altısı da "Belli istekliler arasında" gerçekleştirildi. Toplam 13 ihaleden yalnızca birinde açık ihale yöntemi kullanıldı.

'Yol Yapılacak'

Genel Müdürlük'ten 7,1 milyar TL'lik ihale alan şirketin, Karayolları 10. Bölge Müdürlüğü'nden de toplam 1,3 milyar TL maliyetli dört ihale aldığı öğrenildi.

Cengiz İnşaat'ın, Karayolları 7. Bölge Müdürlüğü ile Karayolları 15. Bölge Müdürlüğü'nden aldığı toplam dört ihalenin sözleşme bedeli ise 489 milyon TL oldu.

Son olarak Rize İkizdere'deki taş ocağından dolayı halkın tepkisi ile karşılaşan Cengiz İnşaat'ın KGM'den aldığı yüksek maliyetli ihalelerden ilk üçü ise şöyle:

Karayolları Genel Müdürlüğü'nün, "Yol Yapılacaktır" başlıklı ihalesi sözleşme bedeli: 1,3 milyar TL.

Zigana Tüneli Kesiminin İkmal İnşaatı İşi sözleşme bedeli: 953 milyon TL.

Kastamonu-Çankırı (Kırık Baraj Varyantı) Yolu sözleşme bedeli: 607 milyon TL.

20 MİLYAR LİRALIK İHALE ŞAİBELİ DURUMDA

Sayıştay'ın 2020 Yılı Denetim raporlarında öngörülen şartlar oluşmadan pazarlık usulüyle yapılan ihaleler tek tek sıralanırken; Ulaştırma Bakanlığı başta olmak üzere pek çok bakanlıkta gerekli şartlar oluşmadan yapılan ihaleler iktidarın kanun tanımazlığının en açık göstergesi. Ulaştırma Bakanlığı halı saha yapım işini bile pazarlık usulüyle vermiş. Ulaştırma'nın yaklaşık 20 milyar lira tutarındaki pazarlık usulüyle yaptığı ihale artık şaibeli duruma geldi.

Pazarlık usulüyle gerçekleştirilen ihaleler yeni yasama yılıyla birlikte TBMM'ye sunulacak Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı'nın 2020 Yılı Sayıştay Denetim Raporu'nda da yer aldı. Raporda pazarlık usulü ihaleleriyle ilgili çarpıcı tespitler yapıldı.

Raporda, Kamu İhale Kanunu'na göre yapılacak ihalelerde açık ihale usulünün temel, pazarlık usulünün ise istisna bir yöntem olduğuna işaret edildi. Raporda, pazarlık usulünün doğal afetler, salgın hastalıklar, can veya mal kaybı tehlikesi gibi durumlarda yapılmasının önkoşul olarak düzenlendiği belirtildi. Raporda, gerekli şartlar oluşmadığı halde pazarlık yöntemiyle gerçekleştirilen 9 ihaleyle ilgili liste şöyle sıralandı:

Bakanlık hizmet binalarının bakım ve onarım işi / Mersin-Adana-Osmaniye-Gaziantep Yüksek Standartlı Demiryolu Hattı / Mersin-Gaziantep Hattı Kontrollük, Danışmanlık, Mühendislik Hizmetleri / Bandırma-Bursa-Yenişehir-Osmaneli Yüksek Standartlı Demiryolu Hattı İnşaatı / Kayseri-Anafartalar YHT Tramvay Hattı İnşaatı / Kayseri-Anafartalar YHT Elektromanyetik Sistemleri ile Araç Temini / İstanbul Yeni Havalimanı Metrosu 176 Araç Temini / Ulaştırma Bakanlığı kapalı otopark ve halı saha düzenleme işi / Rize İyidere Lojistik Limanı İnşaatı.

Rapora göre bakanlığın gerekli şartlar oluşmadığı halde pazarlık usulüyle yaptığı ihalelerin toplam bedeli 19 milyar 735 milyon 890 bin 551 lira oldu. Raporda, söz konusu ihalelerin pazarlık usulü şartlarını taşımadığı vurgulandı.

Halı Saha İşini Bile Pazarlıkla Vermişler

Milli Eğitim Bakanlığı, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, Ticaret Bakanlığı'nda gerekli şartlar oluşmadan pek çok ihale kapalı kapılar ardında pazarlık usulüyle verildi. Ulaştırma Bakanlığı kendi halı sahasıyla ilgili işi bile pazarlık

usulüyle ihale vermiş. Bu iktidarın kanunları tanımadığının çok açık bir göstergesidir. Ulaştırma Bakanlığı'nın 20 milyar lira tutarındaki ihalesi şaibeli durumdadır.

AYNES'E DE ÇÖKECEKLER

FETÖ soruşturması kapsamında el konulan TMSF yönetimindeki Aynes Gıda, 667 milyon TL'ye satışa çıkarıldı. Ancak şirketin gerçek değeri en az 2 milyar TL

AKP'li Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın Başbakan olduğu dönemde açılışını yaptığını ve 2016'da FETÖ soruşturması kapsamında Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu'na (TMSF) devredilen Denizli merkezli Aynes Gıda'nın 12 Ekim'de satılacağı açıklandı. TMSF, Aynes Gıda şirketi satışı için 667 milyon TL muhammen bedel (en düşük bedel) belirlendiğini açıkladı. Ancak şirketin gerçek değerinin en az 2 milyar TL olduğu ve geçen temmuz ayında satılan Sürat Kargo gibi değerinin altında satılacağı belirtiliyor.

Belgelere göre, İsviçre ve Avrupa'nın en büyük firmalarından olan Emmi şirketi, 2014 ve 2015 yılında Aynes Gıda Şirketi'niz yüzde 80 hissesini satın alarak, şirkete ortak olmak için girişimlerde bulundu. O dönem Aynes Gıda'nın ortakları ile pazarlık görüşmeleri yapan Emmi şirketi, 5 Aralık 2015 yılında Aynes Gıda'ya tam 650 milyon TL değer biçti. Ancak şirketin ortakları bu teklifi kabul etmedi ve hisse satışı, yani ortaklık gerçekleştirilmedi.

Değeri En Az 2 Milyar TL

Bu tekliften yola çıkılarak yapılan döviz kuru hesabı da şirketin gerçek değerini gözler önüne seriyor. Emmi'nin Aynes Gıda'ya değer biçtiği 650 milyon TL, o tarihteki kuru 3.19 TL seviyesinde olduğu için yaklaşık 206 milyon Euro'ya denk geliyordu. Şimdi ise Euro kuru 10.30 TL seviyelerinde olduğu için bu para 2 milyar 130 milyon TL'ye denk geliyor.

FETÖ operasyonu ile 2016 yılında gözaltına alınarak tutuklanan ve şu an da tutuksuz yargılanan TMSF yönetimindeki Aynes Gıda'nın en büyük ortaklarından Nevzat Serin de şirketinin satış kararını 3 Eylül tarihinde yargıya taşıdı. Serin, İstanbul İdare Mahkemesi'nde açtığı davada, "TMSF tarafından alınan satış kararının iptalini ve yürütmesinin durdurulmasını" talep etti. Dava dilekçesi yürütmeyi durdurma talebinin gerekçelerini de sıralayan Serin, şirketin bugünkü değerinin en az 2.5 milyar TL olduğunu ifade etti.

Serin dilekçesinde, "Muhammen satış bedelinin (en düşük bedel) şirketin gerçek değerine kıyasla çok düşük tutulduğunu ve şirketin kamu yararı maksadıyla değil bir takım kimseleri yararlandırma maksadıyla satışa çıkarıldığını" belirterek şirketin ortakları ve yönetim kurulu üyelerinin tümünün tutuksuz olarak yargılandığını ve şirketin kayyum atanmasına karar verilen dava kapsamında bir kişinin dahi tutuklu olmadığını belirtti.

Yönetimine AKP'li Atandı

TMSF tarafından Yoğurt, süt ve ayran markaları ile bilinen Aynes Gıda'ya Yönetim Kurulu üyesi olarak Denizli Merkezefendi İlçesi Eski Belediye Başkanı Muhammet Subaşıoğlu'nun atandığını da geçen yıllarda BirGün ortaya çıkarmıştı. Öte yandan, AKP'den iki defa milletvekili adayı olan Subaşıoğlu'nun AKP Denizli İl Başkan Yardımcılığı da yaptığı da biliniyor.

Torpille İşe Aldırdı

Ayrıca 2019 yılında AKP Serinhisar İlçe Başkanı Halil Akoğlan'ın AKP İlçe Gençlik Kolları Yöneticisi Cennet Kaplan'ın torpille kayyum yönetimindeki Aynes Gıda şirketinde işe aldırıldığı ortaya çıkmıştı. AKP'li Akoğlan'ın Aynes Gıda'ya gönderdiği mektupta, "Şirketinize iş başvurusunda bulunmuş olan Cennet Kaplan, Serinhisar Ak Parti Gençlik Kolları yönetim kurulunda Siyasi ve Hukuki İşler Başkanı ve Serinhisar Seçim Kurulu Başkanı Yardımcısı olarak görev yapmaktadır. Başvurusunu olumlu yönde değerlendirmenizi rica ederiz" demişti.

Sürat Kargo Da 'Ucuza' Gitmişti

Geçen temmuz ayında da TMSF'nin Sürat Kargo'yu değerinin çok altında bir bedelle Bilal Erdoğan'ın arkadaşı Halil İbrahim Bacacı'nın sahibi olduğu Port Kargo Şirketi'ne sattığı ortaya çıkmıştı. CHP Genel Başkan Yardımcısı Bülent Kuşoğlu, Sürat Kargo'un satışına ilişkin "TMSF bünyesindeki en aktif şirketlerden birisi olan Sürat Kargo 28 Temmuz tarihinde gerçekleşen bir ihale ile yangından mal kaçırılırcasına satıldı. Sürat Kargo, pandemi döneminin de etkisiyle TMSF'nin kayyumluk yaptığı 800'e yakın şirket arasında en kazançlı ve pozitif durumda olanlardan birisidir. Kargo piyasasının üçüncü veya dördüncü büyük firmasıdır. Sürat Kargo olması gereken piyasa değeri olan 1.7 milyar TL'nin çok altında bir değer olan 335 milyon 500 bin TL'ye satılmakta ve kamu 1.3 milyar TL zarara uğratılmaktadır. Ayrıca satış kararı da usulsüzdür" demişti.

BAKANLIĞIN 'U' METROSUNDA ŞİRKETE 82 MİLYON TL'LİK KIYAK

İstanbul Yeni Havalimanı metro istasyonu işi için, 'Yap-İşlet-Devret' kapsamında ihale alan şirkete ikinci bir ihale ile 82 milyon TL'lik ödeme yapıldığı Sayıştay tarafından tespit edildi.

Sayıştay, İstanbul Yeni Havalimanı metro istasyonu işinin ikinci kez aynı şirketlere ihale edildiğini tespit etti. Havalimanı kapsamında yapılması gereken iş, yeni bir ihaleyle, havalimanı ihalesini alan şirketlerin kurduğu bir başka ortaklığa verildi. Ulaştırma Bakanlığı, "Yap-İşlet-Devret" kapsamında yapılması gereken iş için açtığı ikinci ihaleyle, havalimanı işini üstlenen firmalara yaklaşık 82 milyon TL ödeme yaptı. Söz konusu ihale, sadece davet edilen firmaların katılabildiği, "Pazarlık" usulüne göre ihale edilmişti.

Sayıştay Başkanlığı, Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı'nın "Sayıştay Denetim Raporu" nu yayınladı. Raporun 36. Sayfasında yer alan "Bulgu 1"de, "Gayrettepe-İstanbul Yeni Havalimanı Metro Yapım İşinde, Sözleşme Kapsamında Olmayan İşlerin Yapılması ve Bu İşlerin Bedellerinin İlgili İdareden Tahsil Edilmemesi" incelemesine yer verildi.

Yap-İşlet-Devret Kapsamındaki İş İçin Ödeme Yapıldı

Gayrettepe Metrosu'nun, İstanbul Büyük Havalimanı kapsamında kalan 3 istasyondan birinin kazısını oluşturan inceleme raporunda, söz konusu kazı işinin havalimanında gecikme yaşanmaması için Bakanlık tarafından, ikinci bir ihale ile bir başka ortaklığa yaptırıldığı ve 7 milyon 945 bin 479 Avro bedel ödendiği belirtildi. Söz konusu bedelin, Havalimanı'nın yapımını üstlenen 5'li ortaklıktan henüz tahsil edilmediğine dikkat çekilen raporda şöyle denildi:

"Görevli Şirket(5'li ortaklık) ile metro yüklenicisinin ortaklık yapıları da önem arz etmektedir. Havalimanı Yüklenicisi olan Görevli Şirket, eşit hisseye sahip beş farklı inşaat şirketinin girişiminden oluşmaktadır. Bu beş inşaat şirketinden üç tanesi ise üç ortaklı olan metro işi yüklenicisi ortak girişimin üç ortağını oluşturmaktadır. Bir başka ifadeyle Görevli Şirket, ortaklık yapısı itibarıyla metro yüklenicisini kapsamakta ve havalimanı yüklenicisi ile metro işi yüklenicisinin aslında aynı firmalardan oluştuğu sonucu ortaya çıkmaktadır.

Gelinen sonuç ise aynı yüklenicinin, yap-İşlet-devret modeli ile yapımını üstlendiği havalimanı işi kapsamında yer alan bir maliyet unsurunu, Gayrettepe Metro İnşaatı işi kapsamına alarak, söz konusu maliyet unsurunu 7,95 milyon Avroluk finansal bir kaynağa dönüştürmesi anlamına gelmektedir. Anılan sonucun, kamu kaynaklarını etkili, ekonomik, verimli ve hukuka uygun kullanılmasına uygun olmadığı düşünülmektedir."

Havalimanı ve Metro İhalesi

İstanbul Yeni Havalimanı yapım işi 2013 yılında yap-İşlet-devret modeliyle ihale edildi. İhale, 22 milyar 152 milyon Avro bedelle, "Beşli" olarak da ifade edilen Limak-Cengiz-Mapa-Kolin-Kalyon ortaklığına verildi.

İstanbul Yeni Havalimanı'na yolcu taşıyacak olan "Gayrettepe-İstanbul Yeni Havalimanı Metro Hattı" ise 23 Kasım 2016 tarihinde, Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı tarafından ihale edildi. "Pazarlık" usulüne göre yapılan ihale, "Şenbay Madencilik Turizm İnşaat Nakliyat San. Ve Tic. A.Ş. - Kolin İnşaat Turizm San. Ve Tic. A.Ş." ortaklığına verildi. Şenbay Madencilik firması, ortaklıktan çekilince hisseleri, Havalimanı yapım işini üstlenen şirketlerden Cengiz-Kolin-Kalyon'a devredildi.

Ancak, söz konusu metro hattının üç istasyonu, Havalimanı içerisinde kaldığı için, yap-İşlet-devret modeli ile yapılan ilk ihale kapsamında yapılacaktı. Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı, İstanbul Yeni Havalimanı'nın açılışında gecikme yaşanmaması için, söz konusu istasyonlardan birinin kazı işini de, parasını ilk ihale kapsamındaki şirketlerden almak üzere yaptırdı. Ancak Bakanlık henüz parasını alamadı. Bir başka ifade ile, "Beşli" ortaklık, ilk ihale kapsamında yapması gereken işi, ikinci hale kapsamında yaparak parasını devletten almış oldu.

DSİ'DE İTHAL ARAÇ SEVDASI

Kendi görev alanındaki işleri yapacak kadroya sahip olmasına karşın özel sektörü tercih eden ve ödenek üstü dev harcamalara imza atan Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü'ndeki ithal araç sevdası, denetimlere takıldı. Türkiye'nin dört bir yanında yaşanan sel felaketlerinde sorumluluğu sorgulanan DSİ'nin ithal araçlar kiraladığı Sayıştay denetimlerinde açığa çıktı. İdarenin 2020 yılına yönelik mali hesaplarını inceleyen Sayıştay denetçileri, kamu kurumlarına yönelik Taşıt Kanunu'nun yok sayılarak toplam 34 adet ithal araç kiralandığını belirledi.

DSİ'ye bağlı bazı bölge müdürlüklerince gerçekleştirilen araç kiralama ihalelerinde, "237 sayılı Taşıt Kanunu"nda yer almayan makamlar için silindir hacmi 1600 cc üzerinde yabancı menşeli binek araç kiralandığı tespit edildi...

HAFTALIK BİLGİLENDİRME RAPORU MEDYA VE KURUMSAL İLETİŞİMDEN SORUMLU GENEL BAŞKAN BAŞDANIŞMANLIĞI

Silindir hacmi 1600 cc'nin üzerindeki yabancı menşeli araçların kasko değerinin yüksek olduğuna dikkati çeken denetçi, "Bu durum, bütçeden daha fazla kamu kaynağı kullanılmasına neden olmaktadır" değerlendirmesinde bulundu.

Rekor Ankara'da

Raporda, toplam sayıları 34 olan kiralık araçların bazı bölge müdürlüklerine göre dağılımları şöyle paylaşıldı:

- Ankara 5'inci Bölge Müdürlüğü: 6 adet 8+1 otomobil.
- Mardin 16'ncı Bölge Müdürlüğü: 4 adet 4+1 otomobil.
- Kahramanmaraş 20'nci Bölge Müdürlüğü: 4 adet 4+1 otomobil.
- Kars 24'üncü Bölge Müdürlüğü: 2 adet 4+4 otomobil, 1 adet 8+1 otomobil.

Sözleşmesiz İşler

DSİ'ye yönelik diğer bazı bulgular ise şunlar oldu:

- Mülkiyeti kuruma ait arazi ve arsaların üzerine binalar yapılmasına rağmen tapu kayıtlarında cins tashihleri yapılmadı.
- Geçerlilik süresi dolan teminat mektupları iade edilmedi.
- Belli bir süreyi gerektiren doğrudan temin alımları için sözleşme imzalanmadı.

İSTANBUL HAVALİMANI'NI İŞLETEN İGA'YA 8 MİLYON EURO'LUK KIYAK

İstanbul Havalimanı'nı işleten İGA, sözleşmeye göre üstlenmesi gereken Gayrettepe metro inşaatındaki bazı işleri yapmadı. İşler metro ihalesini alan şirket tarafından yapıldı ve bakanlık karşılığında 8 milyon Euro (82 milyon TL) ödedi. Sayıştay raporuna göre, Bakanlık bu parayı İGA'dan istemedi. Parayı alan metro müteahhidi ile parayı ödemeyen İGA'nın ortakları da aynı.

Sayıştay'ın Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı'nın 2020 yılında gerçekleştirdiği denetimlerden çarpıcı sonuçlar ortaya çıktı.

Gayrettepe-İstanbul Yeni Havalimanı metro yapım işinde, sözleşme gereği havalimanını işleten İGA tarafından yapılması gereken bazı kazı işleri İGA tarafından yapılmadı.

Sayıştay raporunda, kazı imalatları kapsamında metro yüklenicisine toplam 454.287 metreküp kazı yapılması karşılığı, 17,49 Euro birim fiyatı üzerinden 2020 yılı Ocak ve Şubat ayları hakedişleri içerisinde 7.945.479,63 (7,95 milyon) Euro (yaklaşık 82 milyon TL) bedel ödendiği fakat bu kazı bedelinin İGA'dan tahsil edilmediği kaydedildi.

İki İşte de Aynı Müteahhitler

Sayıştay raporunda, çok daha çarpıcı bir tespit de şu ifadelerle ortaya konuldu:

"İstanbul Havalimanı'nı işleten şirket ile metro yüklenicisinin ortaklık yapıları da önem arz etmektedir. Havalimanı Yüklenicisi olan Görevli Şirket (İGA), eşit hisseye sahip beş farklı inşaat şirketinin ortak girişiminden oluşmaktadır.

Bu beş inşaat şirketinden üç tanesi ise, üç ortaklı olan metro işi yüklenicisi ortak girişimin üç ortağını oluşturmaktadır.

Bir başka ifadeyle, Görevli Şirket ortaklık yapısı itibarıyla metro yüklenicisini kapsamakta ve havalimanı yüklenicisi ile metro işi yüklenicisinin aslında aynı firmalardan oluştuğu sonucu ortaya çıkmaktadır."

Dolayısıyla metro yüklenicisi olarak devletten hakediş alan aynı müteahhitler, sözleşmeye göre yapmaları gereken aynı işi yapmadıkları halde devlete parasını da ödemediler.

Bakanlık Para Almadıklarını Kabul Etti

Bakanlık, Sayıştay'a verdiği cevapta bulguya iştirak ettiği paranın tahsil edilmediğini kabul ettiği tespit edildi.

Sayıştay raporunun sonucunda, "Kazı bedelinin ivedilikle DHMİ ve/veya Görevli Şirketten tahsili noktasında gereğini henüz yerine getirmediği anlaşılmaktadır" denildi.

Tahsilatı yapması gereken kurum olan Devlet Hava Meydanları İşletmesi'nin Genel Müdürlüğü'nü, İGA'nın eski üst yöneticisi Hüseyin Keskin yapıyor.

HAFTALIK BİLGİLENDİRME RAPORU

MEDYA VE KURUMSAL İLETİŞİMDEN SORUMLU GENEL BAŞKAN BAŞDANIŞMANLIĞI

Tablo 4: Gayrettepe-İstanbul Yeni Havalimanı Metro İnşaatı İstasyon Yapıları İmalatlarının Dâhil Olduğu Sözleşmeler

Sayı	İstasyon Adı	Kaba inşaat ve Mimari İnce İşleri	Elektromekanik İmalatlar
1	Gayrettepe İst.	Gayrettepe Metro Kapsamında	Gayrettepe Metro Kapsamında
2	Kâğıthane İst.	Gayrettepe Metro Kapsamında	Gayrettepe Metro Kapsamında
3	Hasdal İst.	Gayrettepe Metro Kapsamında	Gayrettepe Metro Kapsamında
4	Kemerburgaz İst.	Gayrettepe Metro Kapsamında	Gayrettepe Metro Kapsamında
5	Göktürk İst.	Gayrettepe Metro Kapsamında	Gayrettepe Metro Kapsamında
6	İhsaniye İst.	Gayrettepe Metro Kapsamında	Gayrettepe Metro Kapsamında
7	Havalimanı-2 İst. Terminal-2	İstanbul Büyük Havalimanı Kapsamında	Gayrettepe Metro Kapsamında
8	Havalimanı-1 İst. Terminal-1 (Ana İst.)	İstanbul Büyük Havalimanı Kapsamında	Gayrettepe Metro Kapsamında
9	Havalimanı-3 İst. Kargo Terminali	İstanbul Büyük Havalimanı Kapsamında	Gayrettepe Metro Kapsamında

Gayrettepe Metro Yapım İşi ve İstanbul Büyük Havalimanı İnşaatı İşi sözleşmeleri incelendiğinde, söz konusu işlerin imalatlarında bir takım kesişmelerin olduğu görülmektedir.

Tanıdık Şirketler

İGA'nın 2019 yılsonu itibarıyla ortaklık yapısı şu şekilde: Yüzde 35 Kalyon, yüzde 25 Cengiz, yüzde 20 Mapa ve yüzde 20 Limak...

LİRA DEĞİL DOLAR SEVİYORLAR

Lira ile yapılacak iş dolarla yapıldı

BTK, lira üzerinden belirlenen hizmet alımı kapsamında dolar üzerinden sözleşme imzaladı. Şirkete 2018 ve 2019'da 1,8 milyon dolar ödeyen idare, 2020'de yılında ödediği ücreti 2,3 milyon dolara çıkardı.

Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu (BTK), döviz kullanımını gerektirmeyen ve personel çalıştırılmasına dayalı hizmet alım işinin sözleşme bedelini dolar olarak belirledi. Kurum, işin nitelik ve niceliğinde bir artış olmamasına karşın 2018 yılında dolarla yaptığı sözleşmede 2020 yılında bir de yüzde 30'luk artışa giderken eleştirilere ise "Yabancı para cinsinden sözleşme yapılmasına engel bir düzenleme yok" yanıtını verdi.

AKP tarafından yönetildiği dönemde İstanbul Büyükşehir Belediyesi bürokrati olan Ömer Abdullah Karagözoğlu'nun başkanlığını yaptığı BTK'nin maliyeti Türk Lirası üzerinden belirlenen hizmet alımında dolarla sözleşme yaptığı ortaya çıktı. Denetimlerle açığa çıkarılan dolarla sözleşmeye yönelik BTK'nin savunması ise "Herhangi bir engel yoktu" oldu.

BTK, "Veri merkezi işletilmesi" amacıyla 2018 yılında dışarıdan hizmet alımı yaptı. İşin maliyet unsurları TL üzerinden belirlense de iş sözleşmesi dolar üzerinden imzalandı. Sözleşmesi 2018 yılında dolarla imzalanan iş karşılığı BTK, 2018 ve 2019 yıllarında yıllık 1 milyon 800 bin Amerikan Doları ödeme yaptı.

İşin maliyeti artmasa da 2020 yılında yükleniciye yüzde 30 zamlı para ödendiği öğrenildi. Buna göre BTK'nin kasasından, 2018 ve 2019'da 1 milyon 800 bin dolar ödediği iş için 2020 yılında 2 milyon 340 bin dolar para çıktı.

Kurumun mali hesaplarını inceleyen Sayıştay denetçileri, "Kamu menfaati için" sözleşmenin TL cinsinden yapılması gerektiğini belirtirken BTK kendini, "Kurumun yabancı para cinsinden sözleşme yapmasına engel bir düzenleme yok" şeklinde savundu.

Sayıştay'ın, sözleşmenin dolar cinsinden yapılmasına yönelik değerlendirmesi ise raporda şu ifadelerle aktarıldı:

"Veri Merkezinin İşletilmesi hizmeti alımı işinin dokümanları incelendiğinde, hizmetin ana maliyet unsurunun personel gideri olduğu anlaşılmaktadır.

Her ne kadar hizmetin kapsamında birtakım bakım ve onarım unsurları bulunsa da işin teknik şartnamesine göre, bakım onarımda ihtiyaç duyulan sarf malzemesi ve ihtiyaç duyulan diğer malzemeler kurum tarafından ayrıca karşılanacak, bu iş kapsamında sadece hizmet alımı yapılacaktır. Dolayısıyla, bu hizmet alımı kapsamında temel maliyet unsuru olan ücretler Türk Lirası üzerinden oluşmaktadır. Tüm maliyet unsurlarının Türk Lirası üzerinden belirlendiği bir hizmet alımının bedelinin (fiyatının) dolar üzerinden belirlenmesinin kuruma bir fayda sağlamayacağı gibi ilave mali yük getireceği düşünülmektedir.”

NÜKLEER SANTRAL FİRMASI, SİLİFKE'DE YANAN ORMANLARA GÖZ DİKTİ

Geçen yaz yangınlarda kül olan ormanlık alanlara ilişkin endişeleri güçlendiren bir gelişme yaşandı. Akkuyu Nükleer Güç Santrali'ni yapan firmanın Silifke'de yanan ormanın kullanım hakkına talip olduğu öne sürüldü.

Ege ve Akdeniz'de peş peşe çıkan yangınlarda kül olan hektarlarca ormanlık alana ilişkin endişeleri güçlendiren bir açıklama geldi. Akkuyu Nükleer Güç Santrali'nin yüklenici firması Akkuyu NGS Elektrik Üretim A.Ş'nin, Mersin'in Silifke ilçesine bağlı İmamuşağı köyü yakınlarında yanan 26 dönümlük orman arazisi için talip olduğu iddia edildi. Şirket yetkililerinin, ormanlık araziye Milli Emlak'tan satın almak için başvuru yaptığı da öne sürüldü.

CHP Mersin Milletvekili Ali Mahir Başarır, söz konusu arazinin kullanım hakkı olan yurttaş Akkuyu NGS şirketi tarafından ağaç bedelini ödeme teklifi yapıldığını söyledi. Milletvekili Başarır, "Ancak daha sonra bölgede çıkan yangın nedeniyle söz konusu alandaki ağaçlar yandı. Yanan ormanlık arazilerin tekrar doğaya kazandırılması gerekirken, Akkuyu NGS gibi şirketlere verilerek ranta açılması kabul edilemez" dedi. Başarır şu soruları yöneltti: "Akkuyu NGS şirketi santrale 30 kilometrede uzaklıkta bulunan bu araziye hangi amaçla Milli Emlak'tan almış ya da almak istemekte? Akkuyu Nükleer Santralında çalışan Ruslar için Silifke Devlet Hastanesi arkasında bir yerleşim yeri yapıldığını biliyoruz. Yoksa Ruslar burayı beğenmedi de Boğsak'taki araziye mi göz diktiler? Çevre ve Şehircilik Bakanlığı böyle bir yanlışa girdiyse derhal bu yanlıştan vazgeçmeli" diye konuştu.

Öte yandan Muğla'da çıkan yangının üzerinden 1 ay geçmeden yanan ormanlık alanların ranta açılması için girişimde bulunulduğuna ilişkin gelişmeler yaşandı. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın, 7 maden, otel ve RES projesine 'ÇED gerekli değildir' ve 'ÇED olumlu' raporları verdiği ortaya çıkmıştı.

ÜLKEDE YOKSUL HASTA BULAMAMIŞLAR

Sayıştay, Vakıflar Genel Müdürlüğü tarafından kurulan Bezm-i Alem Vakıf Üniversitesi Hastanesi'nin "Sağlık hizmetinin yüzde 20'sinin ücretsiz olarak fakir ve ihtiyaç sahibi kişilere verme" şartını yerine getirmediğini tespit etti. Bir yılda 107 bin kişinin ücretsiz olarak tedavi edilmesi gereken üniversite hastanesinde sadece 404 kişi ücretsiz olarak tedavi edilmiş.

Sayıştay Başkanlığı'nın Vakıflar Genel Müdürlüğü 2020 Yılı Denetim Raporu'nda, Vakıflar Genel Müdürlüğü tarafından 2010 yılında İstanbul'da kurulan Bezm-i Alem Vakıf Üniversitesi'ne ilişkin dikkati çeken bir tespite yer verildi.

Sayıştay denetçileri, Bezm-i Alem Vakıf Üniversitesi'nin, kuruluşunda Vakıflar Meclisi tarafından belirlenen Üniversite Tıp Fakültesi Hastanesi'nde sağlık hizmetinin yüzde 20'sinin ücretsiz olarak fakir ve ihtiyaç sahibi kişilere verilmesi şartını yerine getirmediğini belirledi.

Gureba Şartını Yerine Getirmedi

Sayıştay raporunda, "Vakıflar Meclisi'nin üniversitenin kuruluşuna ilişkin 405 numaralı kararında vakıf Üniversitesinin Bezm-i Alem Valide Sultan Vakfının vakfiyesindeki 'gureba' şartının yerine getirilmesi amacıyla kurulacak üniversiteye bağlı sağlık kuruluşları tarafından verilecek sağlık hizmetinin yüzde 20'sinin ücretsiz olarak fakir ve ihtiyaç sahibi kişilere verilmesinin sağlanmasına karar verilmiştir. Üniversitesinin Tıp Fakültesi Hastanesi'nce verilen sağlık hizmetinin yüzde 20'sinin ücretsiz olarak fakir ve ihtiyaç sahibi kişilere verilmesi şartının sağlanmadığı ve üniversitenin bu yükümlülüğünün yerine getirilmesine ilişkin kontrolünün yapılmadığı görülmüştür" denildi.

107 Bin Hasta Değil Sadece 404 Hasta

Denetim raporunda yer verilen tabloya göre, üniversite hastanesinde 2020 yılında toplam 538 bin 775 bin kişi tedavi edildi. Üniversitesi hastanesinin "Sağlık hizmetinin yüzde 20'sinin ücretsiz olarak fakir ve ihtiyaç sahibi kişilere verme" şartını yerine getirmesi için bu hastaların 107 bin 755'inin ücretsiz tedavi etmesi gerekiyordu. Ancak sadece 404 hasta bu kapsamda ücretsiz olarak tedavi edildi.

HAFTALIK BİLGİLENDİRME RAPORU MEDYA VE KURUMSAL İLETİŞİMDEN SORUMLU GENEL BAŞKAN BAŞDANIŞMANLIĞI

Ayrıca, hastane sağlık hizmetlerinden sadece 2020 yılında 378 milyon TL gelir elde edildi.

Tablo 9: Bezm-i Alem Vakıf Üniversitesi Tıp Fakültesi Hasta Sayıları

Hastane Muayene (Kişi) Sayısı (a)	Fakir Hasta Sayısı (b)	Oranlar b/a (%)
538.775	404	0,00075
Hastane Poliklinik Muayene adedi (c)	Fakir Hasta Poliklinik Muayene Adedi (d)	Oran d/c (%)
746.637	1.528	0,00205
Hastane Sağlık Hizmetleri Toplam Bedeli (e) (TL)	Fakir Hasta Sağlık Hizmetleri Bedeli (f) (TL)	Oran f/e (%)
378.217.262,00	5.305.272,00	0,014027

YABANCI DANIŞMANLARA SARAY'DAN MİLYONLAR

Sayıştay'ın Cumhurbaşkanlığı Yatırım Ofisi'ne ilişkin denetim raporu yayınlandı.

Rapora göre; Cumhurbaşkanlığı Yatırım Ofisi, 2020 yılında ABD, Almanya, Birleşik Arap Emirlikleri, Çin, Güney Kore, İspanya, İtalya, Japonya, Katar, Malezya, Singapur ve Suudi Arabistan'daki ofislerinde çalışan yabancı danışmanlara, Cumhurbaşkanlığı bütçesinden 14 milyon 269 bin 272 lira ödedi. Ofis, yabancı yatırım danışmanları için 2018, 2019 ve 2020 yıllarında toplam 35 milyon 500 bin 112 lira harcadı.

Ayrıca Ofis, Cumhurbaşkanlığı bütçesinden 2020 yılında 88 milyon 153 bin 728 TL harcadı. Yatırım Ofisi, 2020 yılında 160 personel için 34 milyon 907 bin 557 lira ödenek kullandı. Bu personelin 153'ünün kadrolu, yedisinin ise sözleşmeli güvenlik görevlisi olduğu belirtildi.

Geçmiş yıllara ait Sayıştay raporları ise Ofis'in, yabancı danışmanlar için 2019 yılında 11 milyon 290 bin 923 TL, 2018 yılında ise 9 milyon 939 bin 917 TL harcadığını gösterdi. Böylece Ofis'in yabancı yatırım danışmanları için kullandığı ödenek, 2018, 2019 ve 2020 yıllarında toplam 35 milyon 500 bin 112 TL oldu.

YANDAŞA SAĞANAK İHALE YAĞMURU!

Yandaş YeniŞafak'ın patronlarına ihale yağmış: AKP'yle büyüyüp servet sahibi oldular

Yandaş YeniŞafak gazetesinin bağlı olduğu Albayrak Holding kamudan son 11 yılda yaklaşık 7 milyar TL değerinde 437 ihale aldı. Holding patronlarından biri olan Nuri Albayrak ise AKP'li Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın yakın arkadaşı. Milyarlarca lira değerindeki ihalelerle de yetinmeyen Albayrak Holding, AKP iktidarı döneminde kamunun elindeki kağıt fabrikasını ve şeker fabrikalarını özelleştirme kapsamında satın alarak servetini katladı.

AKP'li Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın İstanbul Büyükşehir Belediyesi (İBB) Başkanı olduğu dönemde hızla büyümeye başlayan ve iktidara yakınlığıyla bilinen YeniŞafak gazetesinin de bağlı olduğu Albayrak Holding, kamudan milyarlarca liralık devasa ihaleler alıyor.

Albayrak Holding'e bağlı şirketlerle tam 21 ayrı alanda iş yapan holding, inşaattan araç kiralamaya, sayaç okumadan çöp toplamaya kadar kamu kurumları ile belediyelerden çok sayıda işin ihalesini alıyor. Holdinge bağlı şirketlerin son yıllarda kamudan aldığı yüzlerce ihalenin toplam bedeli milyarlarca lirayı bulurken Albayrak Holding, özelleştirme kapsamında satılan şeker fabrikaları ile kâğıt fabrikası gibi birçok fabrikayı da satın aldı.

Albayrak Holding'in yönetiminde ise AKP'li Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın yakın arkadaşı Nuri Albayrak ile kardeşleri Ahmet Albayrak, Bayram Albayrak, Kazım Albayrak, Mustafa Albayrak ve Muzaffer Albayrak yer alıyor. Cumhurbaşkanı Erdoğan, 2002 yılında evlenen yakın arkadaşı Nuri Albayrak'ın kızı Elif Albayrak'ın nikah şahitliğini de yapmıştı.

Özelleştirmeyle Satın Aldılar

Albayrak Grubu, 1976 yılında Kamu İktisadi Teşebbüsü (KİT) niteliğinde motor üretmek amacıyla kurulan TÜMOSAN Motor ve Traktör Sanayi Şirketi'ni, 2004 yılında özelleştirme kapsamında satın aldı.

Albayrak Grubu'na bağlı TÜMOSAN Motor ve Traktör Sanayi Şirketi, 2011 ile 2021 yıllarını kapsayan 11 yıllık dönemde kamudan 13 ihale aldı. İhalelerin toplam bedeli 43 milyon 168 bin TL'yi buluyor. Şirketin ihale aldığı kurumlar arasında ise ilk sırada Devlet Malzeme Ofisi (DMO) Genel Müdürlüğü geliyor.

HAFTALIK BİLGİLENDİRME RAPORU

MEDYA VE KURUMSAL İLETİŞİMDEN SORUMLU GENEL BAŞKAN BAŞDANIŞMANLIĞI

İBB'den ve TOKİ'den Devasa İhaleler

Albayrak Turizm Seyahat İnşaat Ticaret Anonim Şirketi de Albayrak Grubu'na bağlı şirketlerden biri. Şirket, 2021 ile 2021 yılları arasında kapsayan son 10 yıllık dönemde kamudan tam 1 milyar 468 milyon TL değerinde 19 ayrı inşaat ihalesi aldı. Şirketin ihale aldığı kamu kurumları arasında İstanbul Büyükşehir Belediyesi (İBB) iştirakleri ile Toplu Konut İdaresi (TOKİ) Başkanlığı geliyor.

Şirket, geçtiğimiz yıllarda TOKİ'den "Sivas 600 Yataklı Eğitim ve Araştırma Hastanesi" ihalesini yaklaşık 82 milyon TL'ye, "İzmir İli Urla İlçesi 150 Yataklı Devlet Hastanesi" ihalesini yaklaşık 20 milyon TL'ye, "Antalya İli Kepez İlçesi 300 Yataklı Devlet Hastanesi İnşaatı" ihalesini yaklaşık 64 milyon TL'ye, "Kocaeli 33 Bin Seyirci Kapasiteli Stadyum" İnşaat ihalesini yaklaşık 127 milyon TL'ye aldı. Şirket TOKİ'den son olarak ise "Arnavutluk'un Laç Şehri için düzenlenen konut projesi inşaatı" ihalesini 321 milyon TL'ye almıştı.

Ayrıca Albayrak Turizm Seyahat İnşaat Şirketi'nin de içerisinde yer aldığı iş ortaklığı, İBB'nin 2012 yılında düzenlediği Kartal-Kaynarca Metro İnşaat ihalesini 248 milyon 433 bin avroya aldı. Şirket AKP döneminde İBB iştiraki Halk Ekmek'ten de defalarca Ekmek Dağıtım ihalesi aldı.

Albayrak Holding'e bağlı şirketlerin son 11 yılda aldığı ihaleler		
Şirket adı	İhale sayısı	Toplam ihale bedelleri
TÜMOSAN	13	43 milyon 168 bin TL
Albayrak İnşaat	19	1 milyar 468 milyon TL
Kademe Atık	30	18 milyon 402 bin TL
Platform Turizm	242	3 milyar 169 milyon TL
Sistemli Dağıtım	64	308 milyon 706 bin TL
Yeşil Adamlar	56	1 milyar 945 milyon TL
Reklam Piri	13	2 milyon 313 bin TL
TOPLAM	437	6 milyar 954 milyon TL

SEKA'nın Fabrikasını Satın Aldılar

Albayrak Grubu bünyesinde bir de Varaka Kâğıt isimli bir şirket yer alıyor. Bu şirketin internet sitesinde yer alan bilgilere göre, yerli gazete ve kitap kâğıdı üretimi yapmak için 1981 yılında faaliyete geçen SEKA Balıkesir Kâğıt Fabrikası, 2003 yılında ise Albayrak Grubu tarafından satın alındı.

Ayrıca limancılık alanında da faaliyet gösteren Albayraklar, biri Trabzon'da iki yurtdışında olmak üzere toplam üç liman işletiyor.

Temizlik Araçlarını da Onlar Satıyorlar

Albayrak Grubu bünyesindeki Kademe Atık Teknolojileri Sanayi Anonim Şirketi de kamudan 2017 ile 2021 yılları arasında kapsayan son 5 yılda 30 ayrı ihale aldı. İhalelerin toplam bedeli ise 18 milyon 402 bin TL'yi buluyor. Şirket aldığı ihalelerle kamu kurumları ve belediyelere, yol süpürme aracı, vidanjör ve arazöz gibi araçlar sattı.

Şirketin ihale aldığı kamu kurumlarının başında yine Devlet Malzeme Ofisi (DMO) Genel Müdürlüğü gelirken AKP'li Üsküdar Belediyesi, AKP'li Erzurum Büyükşehir Belediyesi, Yıldız Teknik Üniversitesi, Eti Maden İşletmeleri Genel Müdürlüğü ile Karayolları Genel Müdürlüğü de ihale aldığı kurumlar arasında yer alıyor.

Şirketin internet sitesinde ise yapılan işlere dair şu açıklamada yer alıyor: "Vakumlu ve çekilir tip yol süpürme araçları, dezenfektan ve sterilizasyon araçları, hidrolik sıkıştırıcı çöp kasası, hooklift, konteyner yıkama aracı, su tankeri-arazöz, vidanjör, kombine kanal açma makinesi ve ağaç sökme makinesi üretimleri."

Albayraklar Şeker Fabrikalarını Kaptı

Türkiye Şeker Fabrikaları A.Ş.'ye (TÜRKŞEKER) ait olan ve 1956 yılında açılan Erzurum ile Erzincan Şeker Fabrikaları, 2018 yılında düzenlenen özelleştirme ihalesiyle 287 milyon liraya Albayrak Grubu'na satıldı. Albayrak Grubu bünyesinde de Erzurum ve Erzincan Şeker Fabrikaları'nı işletmek için SUKKAR adıyla bir marka kuruldu ve bu markayla Mayıs 2019'dan itibaren şeker üretimine başlandı.

Ayrıca bir de Erzurum Şeker Fabrikası'nın hammadde eksikliğini gidermek, Erzurum başta olmak üzere Erzincan ve Sivas sınırları içerisinde tarıma elverişli araziler kiralarak pancar ekimi yapmak amacıyla Mezra Ziraat adı altında bir şirket kuruldu.

HAFTALIK BİLGİLENDİRME RAPORU

MEDYA VE KURUMSAL İLETİŞİMDEN SORUMLU GENEL BAŞKAN BAŞDANIŞMANLIĞI

Albayraklar taşımacılık sektöründe de Platform Turizm ve Nakil Lojistik adı altında iki ayrı şirketle faaliyet gösteriyor. Platform Turizm Şirketi, 2010 ile 2021 yıllarını kapsayan son 12 yılda kamudan tam 242 ayrı ihale aldı. Bu ihalelerin toplam tutarı ise 3 milyar 169 milyon TL'yi buluyor ve söz konusu ihalelerin tamamına yakını da araç kiralama ihalesi.

Şirketin ihale aldığı kurumların başında İstanbul Büyükşehir Belediyesi ve iştirakleri ile Beyoğlu Belediyesi, Gaziosmanpaşa Belediyesi, Zeytinburnu Belediyesi ve Bahçelievler Belediyesi gibi AKP'li ilçe belediyeleri geliyor.

Sayaçları Okuyup Faturaları Dağıttılar

Albayrak Grubu, bilgi teknolojileri alanında da ALBİL Merkezi Hizmetler, Rasat Trafik Çözümleri ve Sistemli Dağıtım Hizmetleri adı altında üç ayrı şirketle faaliyet gösteriyor. Sistemli Dağıtım Hizmetleri Şirketi'nin internet sitesinde "Sistemli Dağıtım, İstanbul'da İSKİ, TEDAŞ, İGDAŞ; Ankara ve Trabzon'da TEDAŞ olmak üzere yurt genelinde vermiş olduğu hizmetlerle alanında öncü firma olmuştur" ifadelerine yer verilerek, şirketin kamu kurumlarına işler yaptığını belirtiliyor.

Öte yandan Sistemli Dağıtım Hizmetleri Şirketi, kamuda son 10 yılda 64 ayrı ihale aldı. Bu ihalelerin toplam bedeli ise 308 milyon 706 bin TL olarak açıklandı. Bu ihalelerin büyük çoğunluğu da su ve doğalgaz sayacı okuma ve fatura dağıtım ihalesi.

Şirketin ihale aldığı kurumlar arasından, İBB iştiraki İGDAŞ ve İSKİ, Adana Büyükşehir Belediyesi'ne bağlı ASKİ, Sakarya Büyükşehir Belediyesi'ne bağlı SASKİ, Gaziantep Büyükşehir Belediyesi'ne bağlı GASKİ, Ankara Büyükşehir Belediyesi'ne bağlı ASKİ ve Malatya Büyükşehir Belediyesi'ne bağlı MASKİ başı çekiyor.

Tekstil alanında da faaliyet gösteren Albayrak Grubu bu alana Sümerbank tarafından 1934 yılında kurulan Ereğli Entegre Tekstil Fabrikasını 1997 yılında özelleştirme kapsamında satın alarak girdi. Fabrika, Ereğli Tekstil Şirketi adı altında işletilirken şirketin internet sitesinde, "Ereğli Tekstil'in üretim hacmini Genelkurmay ve Emniyet birimlerinin ihtiyaçları doldurmaktadır" deniliyor.

Askerin Kamuflajını Albayraklar Üretiyor

Öte yandan şirketin Genelkurmay Başkanlığı'na bağlı askeri birlikler ile Emniyet Genel Müdürlüğü'ne uzun yıllardır kamuflaj ve üniforma üretip sattığı da biliniyor. Yine şirketin internet sitesinde bu konuya ilişkin de şu açıklamaya yer veriliyor: "Uluslararası kalite standartlarında, antibakteriyel, nano teknoloji özelliklerine sahip, kara, hava, jandarma ve emniyet kuvvetleri için kamuflajlı-kamuflajsız elbise, mont, parka, gömlek ve rüzgâr ceketi kumaş üretimi ve dikimi, ayrıca soğuk iklim parka ve elbise dikimi yapılmaktadır."

Çöp Toplama ve Çevre Temizliği İhaleleri

Atık yönetimi alanında da Yeşil Adamlar Atık Yönetimi ve Bayfa Geri Dönüşüm Şirketi adı altında iki ayrı şirketle faaliyet gösteren Albayrak Grubu bu alanda da yine kamudan çok sayıda ihale aldı.

Yeşil Adamlar Atık Yönetimi Şirketi'nin internet sitesinde şirketin "Atık yönetimi ve çevre temizliği" alanında faaliyet yürüttüğü belirtiliyor. Şirket son 10 yılda kamudan 56 ayrı çöp toplama, kent içi temizlik ve araç kiralama ihalesi aldı. Bu ihalelerin toplam bedeli ise 1 milyar 945 milyon TL olarak açıklandı. Şirketin ihale aldığı kurumların başında yine İstanbul Büyükşehir Belediyesi ile iştirakleri ile AKP'li ilçe belediyeleri geliyor.

Bayfa Geri Dönüşüm Şirketi'nin internet sitesinde ise şu bilgilere yer veriliyor: "Halihazırda Arnavutköy, Beyoğlu, Kağıthane ve Sarıyer ilçelerinde kentsel atık yönetimine öncülük etmekte, ambalaj atıklarının kaynağında ayrı olarak toplayarak ayrıştırma işlemlerini Kağıthane ve Esenyurt ilçelerinde bulunan ve Çevre Bakanlığı tarafından en üst klasman olan 'TİP 1 Ambalaj Atığı Toplama-Ayrıştırma' lisansına sahip iki modern tesisinde gerçekleştirilmektedir."

Medya, Turizm ve Yayıncılık Şirketleri

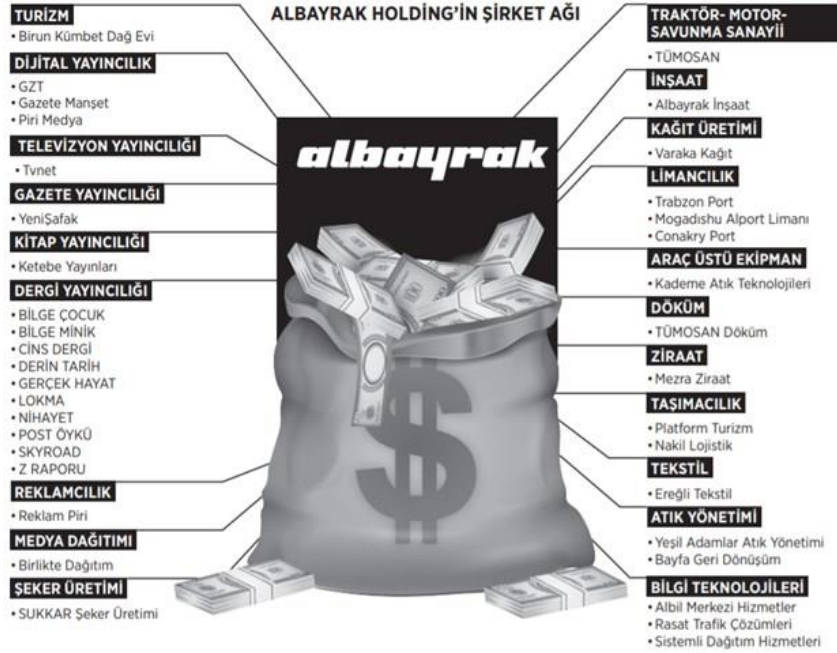
Medya alanında da televizyon kanalı, gazete ve internet siteleriyle faaliyet gösteren Albayrak Grubu, 2007 yılında kurulan Tvnet televizyon kanalının, YeniŞafak gazetesinin ve çok sayıda internet sitesi ile derginin de sahibi.

Birun Otelcilik Şirketi ile de Giresun'un Kümbet Yaylası'nda bir otel işleten Albayrak Grubu, Ketebe Yayınları'nın da sahibi. Ayrıca, Birlikte Dağıtım Şirketi ile de gazete ve dergi dağıtım işini de yapan Albayrak Grubu, birçok gazete ve derginin dağıtım işlerini yapıyor.

HAFTALIK BİLGİLENDİRME RAPORU MEDYA VE KURUMSAL İLETİŞİMDEN SORUMLU GENEL BAŞKAN BAŞDANIŞMANLIĞI

Reklamcılık İhaleleri Milyonlar Getirdi

Reklam Piri Medya İletişim Şirketi ile reklamcılık alanını da boş bırakmayan Albayrak Grubu, bu şirketle de kamu kurumlarından son 9 yılda 2 milyon 313 bin TL değerinde 13 ayrı ihale aldı. Şirketin ihale aldığı kurumlar ise İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nin iştiraklerinden oluşuyor.

Şirketler Basıldı, Gözaltına Alındılar

Sık sık aldığı ihalelerle ve yolsuzluk iddiaları ile gündeme gelen Albayrak Holding'in yöneticileri 2011 yılında "Temiz Şehir Operasyonu" kapsamında gözaltına alınmıştı. Erdoğan'ın İstanbul Büyükşehir Belediyesi Başkanlığı dönemine ilişkin yürütülen soruşturma kapsamında Albayrak Holding yöneticisi Mustafa Albayrak ile 20 yöneticisi gözaltına alındı. Albayraklar Grubu'nun şirketlerini de basan polis ekipleri, birçok belgeye de el koymuştu.

Usulsüzlük Akbile Kadar Uzandı

Sıradan bir taşıma şirketi olan Albayrak, Recep Tayyip Erdoğan'ın İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı olmasından sonra, dönemin Fazilet Partili belediyelerin kadrolu müteahhiti oldu ve Albayraklar'a yönelik usulsüzlük iddiaları hiç bitmedi. Albayrak Kardeşler'in adı ilk kez, Büyükşehir Belediyesi'nin toplu taşıma araçlarında kullanılan elektronik geçiş sistemi Akbil'deki usulsüzlük soruşturmaları sırasında ortaya çıktı. Soruşturmayı yürüten Organize Suçlar Şubesi, Albayrak'ın ortaklarından Ahmet Albayrak'ın da aralarında bulunduğu 58 kişiyi gözaltına aldı, şirketin bütün evraklarına el koydu.

USULSÜZCE HARCADI, DENETİMİ ELEŞTİRDİ

Sayıştay'ın çok sayıda usulsüzlük tespit ettiği DEÜ Rektörlüğü, yalnızca eksik belgelere ilişkin açıklama yaptı. CHP'li Sertel ise Rektör Hotar'ın, kamu parasını nasıl harcadığı hakkında Sayıştay'a bilgi vermediğini söyledi

Dokuz Eylül Üniversitesi (DEÜ) Rektörlüğü, Sayıştay'ın 2020 yılı denetim raporunda yer alan, "Gönderilen 40 maile cevap vermediği ve 'hesap verme sorumluluğunu' yerine getirmede" tespitlerinin basına yansımaları üzerine açıklama yaptı.

Sayıştay'ın çok sayıda usulsüzlük tespit ettiği DEÜ Rektörlüğü, açıklamasında yalnızca "Belgeleri gönderdik" demekle yetinirken CHP İzmir Milletvekili Atila Sertel, üniversitenin Sayıştay denetçilerine, denetimle ilgili bilgi ve belge vermediği iddialarına ilişkin açıklama yaptı. Sertel, "Dokuz Eylül Üniversitesi'nin Rektörü Fatma Seniha Nühket Hotar, kendisine bütçe yoluyla verilen kamu parasını nasıl harcadığı hakkında Sayıştay'a bilgi vermemiş ve Sayıştay'ın denetim yapmasını engellemiştir. Harcadığı para babasının parası değil kamunun parasıdır. Sayıştay'a hesap vermeyen rektör harcadıklarının hesabını hukuk önünde mutlaka vermelidir" dedi.

Üniversitenin harcamalarına ilişkin Sayıştay denetçilerinin belge ve bilgi talebine ilişkin 40 resmi talebi yanıtız bıraktığını hatırlatan Sertel, raporda banka hesaplarının uyumsuz olduğu, şube müdürleri ve öğretim üyelerinin yasaya, yönetmelikleri aykırı şekilde atandığı, işletme gelirlerinin giderlerini karşılayamaz durumda olduğu gibi bulguların da yer aldığını söyledi.

Dokuz Eylül Üniversitesi döner sermaye işletmesinin 4 milyon 415 bin lira açık verdiğini ifade eden CHP İzmir Milletvekili Atila Sertel, şunları söyledi: “Bir kamu idaresinin mali tablolarına görüş bildirmeme Sayıştay tarafından verilebilecek en ağır karardır. Olumsuz görüş bildirmekten çok daha kötüdür. AKP tarafından atanan ve eski AKP Genel Başkan Yardımcısı olan Fatma Seniha Nüket Hotar, kamu parasını nasıl harcadığı hakkında Sayıştay’a bilgi vermedi. Bunun hesabı kendisinden mutlaka sorulmalıdır.” Sayıştay’ın hazırladığı 2020 raporunda, istenilen belgelerin vermediği, banka mutabakat yazılarındaki hesaplar arasında uyumsuzluğun olduğu, Şube Müdürü kadrolarına mevzuata uygun atama yapılmaması ve döner sermayenin zararlar kapandığını tespit etmesine rağmen sadece “gönderilen 40 maile cevap vermediği ve ‘hesap verme sorumluluğunu’ yerine getirmedeği”ne ilişkin bilgiler yer alıyordu.

177 ÖĞRENCİYE HAKSIZ EĞİTİM YARDIMI YAPILDI

Sayıştay Başkanlığı’nın Vakıflar Genel Müdürlüğü 2020 Yılı Denetim Raporu’nda, Formula 1 Pisti İhalesinden haksız yere verilen burslara kadar birçok çarpıcı tespite yer verildi. Sayıştay’ın denetim raporunda, “Vakıflar Genel Müdürlüğü İstanbul 2’nci Bölge Müdürlüğü tarafından 20 Mart 2003 tarihinde bir şirkete ihale edilen Formula 1 pistinde, sözleşmede öngörülen otel ve konaklama evlerinin yapılmadığı” belirtildi.

Ancak, buna rağmen ihaleyi alan ama otel ve konaklama evlerini yıllardır inşa etmeyen şirkete bir yaptırım uygulanmadı. Sayıştay, 177 öğrenciye haksız yere eğitim yardımı yapıldığını belirledi. Sayıştay’ın denetim raporunda, “bazı öğrencilerin haksız yere eğitim yardımına hak kazandığı görülmüştür” denilerek, “Millî Eğitim Bakanlığına bağlı resmi okullarda örgün eğitim gören öğrencilere yapılan eğitim yardımıyla şehit çocuğu olmamasına rağmen toplam 177 öğrencinin haksız yere eğitim yardımı aldığı tespit edilmiştir” ifadelerine yer verildi.

Sayıştay denetçileri, Vakıflar Genel Müdürlüğü tarafından yapılan taşınmaz kiralalarında Hazine ve Maliye Bakanlığı’ndan uygun görüşün alınmadığını tespit etti. Ayrıca, otopark, benzinlik olarak kiraya verilen taşınmazlarda, bu fonksiyonlarına ek olarak oto yıkama, oto kuaför gibi ek ticari faaliyetlerin Vakıflar Genel Müdürlüğü’nün izni olmadan yapılarak fonksiyon değişikliğine gidildiği, bu duruma rağmen kira bedellerinin güncellenmediği saptandı.

EĞİTİM SİSTEMİ BAŞTAN KOKMUŞ

MEB’in mali hesaplarında yapılan Sayıştay denetimleri, eğitim alanındaki içler acısı tabloyu ortaya koydu. Denetimler ile eğitim yöneticisi kadrolarına yapılan liyakatsiz atamalar, FATİH Projesi ile bütçeye getirilen fazladan yük ve ihalelerdeki usulsüzlükler açığa çıkarıldı.

Sayıştay’ın Millî Eğitim Bakanlığı’nın mali hesaplarında yaptığı incelemeler, Türkiye’nin eğitimdeki içler acısı halini bir kez daha gözler önüne serdi. İlçe Millî Eğitim Müdürlüğü kadrolarına yapılan atamaların liyakatsizliği, FATİH Projesi’nin eğitim bütçesine yükü ve ihalelerdeki usulsüzlükler Sayıştay denetimlerine takıldı.

Sayıştay’ın, “MEB 2020 Yılı Denetim Raporu”, eğitim alanındaki plansızlığı bir kez daha gözler önüne serdi.

Liyakatsiz Atamalar

Sayıştay denetçileri, İlçe Millî Eğitim Müdürlüğü kadrolarına, mevzuatta öngörülen atama şartlarını taşımayan kişilerin asaleten atandığını tespit etti. 2020 yılında toplam 49 ilçe millî eğitim müdürünün göreve atandığını ifade eden denetçileri, bakanlık yetkililerinin ise 17 ilçe millî eğitim müdürü hakkında, “Yazılı ve sözlü sınavı kazanarak eğitim kurumu müdürlüğüne atandığı” bilgisinin Valiliklerden temin edilemediğini bildirdiğini kaydetti. Denetçiler, “Eğitim sisteminin etkili, güven duyulan ve yasal çerçeve ile uyumlu yönetilmesinin güvence altına alınması için” yasal düzenlemelere uyulması gerektiği konusunda MEB yetkililerini uyardı.

Fatih Bütçeye İlave Yük

FATİH Projesi’nin eğitim bütçesine yükü de Sayıştay raporu ile bir kez daha ortaya konuldu. Revize edilen, “Eğitimde FATİH Projesi İşbirliği Protokolü” kapsamında yer alan altyapı yatırım bedellerinin ilave maliyet getirdiği belirtildi. 2015 yılında imzalanan ilk protokolde, MEB’e bağlı bütün okulların internet erişimleri ve altyapı bedelleri kapsam içerisindeyken protokolde 2017 yılında yapılan değişiklikler ile kapsamın daraltıldığı ifade edildi. 2019 yılında yapılan son değişiklikle ise yeni yapılacak okulların erişiminin ancak fiber ya da bakır

HAFTALIK BİLGİLENDİRME RAPORU MEDYA VE KURUMSAL İLETİŞİMDEN SORUMLU GENEL BAŞKAN BAŞDANIŞMANLIĞI

bağlantı altyapıları için ödenecek bir bedel sonrası sağlanabileceği yönünde düzenlemeler getirdiğine vurgu yapıldı.

Sayıştay, 2019 yılı Revize Protokol’de öngörülen altyapı işinin doğrudan Türk Telekom tarafından yapılmasının mümkün olmadığını altını çizerek, şu değerlendirmede bulundu:

“Söz konusu yapım işinin ayrıca ihale edilmesi ise Bakanlık bütçesine ilave mali yük getirecektir. Erişime ilişkin alt yapı yatırım bedellerinin ödenmesi ile oluşacak ilave mali yükün ortadan kaldırılması, işin önemi dolayısıyla iş bütünlüğü ile sürekliliğinin sağlanması ve olası aksamaların önüne geçilmesi için kamu yararı gözetilerek altyapı yatırım bedelinin, Ana Protokol hükmüne göre düzenlenmesinin uygun olacağı değerlendirilmektedir.”

İhalelerde Pazarlık

Sayıştay’ın, MEB’e yönelik denetimleri ile açığa çıkarılan diğer bazı bulgular ise şunlar oldu:

- Okulların hangi yöntemle internete erişim sağladığına ve okullarda bulunan altyapıya ilişkin bir veri tabanı bulunmamasının ihale ve işlerin yapım süreçlerini olumsuz etkilediği görülmüştür.
- Gerekli şartlar oluşmadığı halde bazı yapım işlerinde pazarlık usulü (21/b) ihaleler yapıldığı, bu ihalelerde rekabetin yeterince sağlanamaması sebebiyle ihale/sözleşme bedelinin işlerin yaklaşık maliyetine çok yakın gerçekleştiği ve gerekçeleri açıklanamayan bazı uygulamaların yapıldığı görülmüştür.
- Bakanlık harcama birimleri tarafından dağıtım şirketlerine doğal gaz kullanım sözleşmeleri kapsamında güvence bedeli ödendiği görülmüştür.

FAKÜLTELER ATIL LIYAKAT HIÇ YOK

Bilim üretmesi gereken üniversitelerde yaşanan durum yine Sayıştay raporlarında; kişiye özel ilanlar, liyakatsiz atamalar, tek bir öğrencisi bile olmayan fakülteler sorunu sürüyor. Onlarca ilana sadece tek aday başvurabiliyor.

Sayıştay, üniversitelere ilişkin 2020 Yılı Denetim Raporu’nu yayımladı. Yayımlanan raporlarda üniversitelerde geçen yıllarda yapılan usulsüz uygulamaların sürdüğü ortaya konuldu. Şube müdürlüğüne atamalarda sekreterliklerin basamak olarak kullanılması, öğrencisiz fakülte veya bölümlerin bulunması, atamalarda objektif kurallara uyulmaması geçen yıllarda olduğu gibi devam etti.

Sayıştay raporunda üniversitelere ilişkin yer alan tespitlerden bir bölümü şöyle:

1- 13 müdürden sadece biri sınavla geldi:

- Üniversitelerde şube atamalarında usulsüzlük yapıldığı tespit edildi. Şube müdürlüğüne görevde yükselme sınavıyla gelinmesi gerekirken yönetmelikle fakülte veya yüksekokul sekreterleri için istisna getirildi.
- Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi’nde 13 şube müdüründen yalnızca biri sınavla göreve geldi. Bir müezzin bu yolla önce şube müdürü, hiç görev yapmadan özel kalem müdürü oldu.
- Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi’nde ise 2020’de atanan 3 şube müdüründen biri 18, diğer ikisi yalnızca 7 gün fakülte veya yüksekokul sekreterliği yaptı. Daha sonra şube müdürlüğüne geçti.

2- Boş bölüme 139 bin TL harcama:

- Öğrencisiz bölüm ve fakülte sorunu devam ediyor.
- Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi’nin biri 2011’de diğeri 2016’da açılan iki fakültesine hiç öğrenci kaydolmadı.
- 2016’da Doğubayazıt İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi’nde öğrenci de öğretim elemanı da yer almadı. Bu fakülteye 2019’a dek 139 bin TL harcandı.
- Sıfır öğrenciye karşılık 6 öğretim elemanı bulunan Patnos Sultan Alparslan Doğa Bilimleri ve Mühendislik Fakültesi’nin harcaması ise 2020’ye kadar tam 3,5 milyon 482 TL’ye dayandı.
- Abant İzzet Baysal Üniversitesi Teknoloji Fakültesi, 8 yıldır atıl durumda, tek öğrencisi yok. Yönetim bu durumun ek maliyet getirmedeğini ileri sürse de fakülte sekreteri ve kullanılan odaların maliyeti olduğu görüldü.

3- İlanda tarif edilen tek aday:

- Üniversitelerin en çok tartışılan sorunlarından biri olan kişiye özel ilanlar da Sayıştay raporlarına girdi.
- Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi’nde 42 ilandan 36’sına yalnızca bir kişi başvurdu. 36 aday da kadroya alındı.
- Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi’nde ise 132 ilandan 125’ine sadece bir kişi başvuru yapabildi.

4- Vekaleten yönetim:

- Vekaleten dekanlık sorunun devam ettiği de Sayıştay'ın tespitleri arasında yer aldı. Vekalet dekanlıkta azami süre aşıldı.
- İbrahim Çeçen Üniversitesi'nde iki fakültede yaklaşık 3 yıldır aynı isimler dekan vekili.
- Aynı durum Yıldırım Beyazıt Üniversitesi'nin 5 fakültesinde yaşanıyor. 3 fakülteye dekanlar, iki fakülteye ise rektör vekillik yapıyor.

HER İKİ OKULDAN BİRİNDE HİZMETLİ YOK

Temizlik personeli sorunu nedeniyle eleştirilen MEB'in verilerine göre örgün eğitimdeki toplam 53 bin 620 okulda yalnızca 27 bin 180 kadrolu hizmetli görev yapıyor. Bir kadrolu hizmetliye 559 öğrenci düşüyor.

Eğitimcilerin, velilerin ve öğrencilerin, "Okulumuzda temizlik personeli sorunu var" şikâyetinin haklılığı resmi verilerle ortaya konuldu. Okulları Covid-19 salgınına karşı hazırlamak için yeterli kaynağı ayırmadığı gerekçesiyle eleştirilen Milli Eğitim Bakanlığı (MEB), okullardaki toplam temizlik personeli sayısını ilk kez açıkladı. CHP Eğitim Politikalarından Sorumlu Genel Başkan Yardımcısı Lale Karabıyık'ın soru önergesini yanıtlayan Milli Eğitim Bakanı Mahmut Özer, Bakanlığa bağlı okullarda görev yapan hizmetli sayısının 27 bin 180 olduğunu duyurdu. Devlet okullarında görevli hizmetli sayısı, toplam okul sayısının yalnızca yüzde 50'sine karşılık geldi. Verilere göre yüz yüze eğitimin ilk dört haftasında 559 öğrenciye yalnızca bir hizmetli düştü.

Bakan Özer'e Soruldu

Okulların Covid-19 ile mücadelesinde kritik rol oynayan hizmetli sayısını TBMM gündemine taşıyan CHP Bursa Milletvekili Lale Karabıyık, okullardaki fiziki koşullar ile hijyen koşullarının yüz yüze eğitimin sürdürülebilir olması açısından büyük önemde olduğuna dikkat çekti. Karabıyık, Eğitim Bakanı Özer'e verdiği önergesinde şu soruları sordu: "Dezenfekte çalışmalarının sürekliliği nasıl takip edilecektir? Hijyen koşullarının yetersiz olduğu okulların tespiti yapılmış mıdır? Okullarda kadrolu çalışan kaç yardımcı hizmetli bulunmaktadır?"

Eksiklik Ortaya Çıktı

Bakan Özer'in Karabıyık'a verdiği yanıtlar, salgın il mücadelede okullarda yaşanan zafiyeti ortaya koydu. Özer, MEBBİS kayıtlarına göre MEB'e bağlı resmi eğitim kurumlarında 27 bin 180 hizmetlinin görev yaptığını belirtti. Özer, Toplum Yararına Programlar (TYP) kapsamında 81 ilde 42 bin personelin görevlendirileceği bildirdi ancak görevlendirmelerin hangi aşamada olduğuna yönelik bilgi paylaşmadı. Özer'in açıkladığı verileri değerlendiren Karabıyık, okullarda kadrolu yalnızca 27 bin 180 hizmetlinin olmasını eleştirdi. Bakan'ın TYP kapsamında görevlendirileceğini açıkladığı 42 bin hizmetli sayısının da yetersiz olacağını belirten Karabıyık, "Bu insanlar sözleşmeli olarak, kısa bir dönem okullarda görev yapacaklar. Hizmetlilerin, kadrolu görevlendirilmeleri gerekiyor" dedi. Öğretmenler ve okul idarecilerinin okullarda temizlik yapmak zorunda kaldığına dikkati çeken Karabıyık, "Öğretmenlerimiz tenefüs aralarında temizlik yapıyor. Her şeyi öğretmenler nasıl yapabilir?" diye sordu.

Normalde çocuklarını özel okullara gönderen velilerin, "Okullar yeniden kapanır" kaygısıyla çocuklarını bu yıl devlet okullarına gönderdiğini savunan Karabıyık, "Bu da devlet okullarındaki sınıf mevcutlarını artırdı. Devlet okullarında önlemler yetersiz, sınıflar kalabalık. Bir buçuk yılda hiçbir şey yapılmadı. Çocukların sağlığından önemli ne olabilir?" diye konuştu.

'Personel Sayısı 113 Bine Çıkarıldı'

AKP'li Cumhurbaşkanı Erdoğan ise önceki gün Cumhurbaşkanlığı Kabine Toplantısı'nın ardından yaptığı konuşmada, özel ve resmi okullarda bulunan 71 bin temizlik personeline 42 bin ilave yapıldığını açıkladı. Yapılan ilaveyle birlikte resmi ve özel okullardaki toplam temizlik personeli sayısının 113 bine çıkarıldığını belirten Erdoğan, "Ülke genelindeki resmi ve özel 71 bin 320 okulda bir milyon 172 bin öğretmenle 17 milyon 436 bini aşkın öğrencimizle eğitim öğretim faaliyetleri devam ediyor. Okullarımızda yüz yüze eğitimin sağlıklı bir şekilde yürütülebilmesi amacıyla bu dönem için 722 milyonluk bir ödeneği yerlerine ulaştırdık" dedi.

ÖĞRENCİLERE PART-TİME HAYAT

Ülke nüfusunun yüzde 10'unu oluşturan üniversiteli gençler, hayat pahalılığı nedeniyle büyük bir kıskacın içine girdi. Yurtlara yerleşemeyen, artan kira fiyatları nedeniyle ev tutamayan öğrencilerin aldığı kredi ya da burslar günlük ihtiyaçları bile karşılamıyor. Ülke nüfusunun yüzde 10'unu oluşturan üniversiteli gençler,

hayat pahalılığı nedeniyle büyük bir kıskacın içine girdi. Yurtlara yerleşemeyen, artan kira fiyatları nedeniyle ev tutamayan öğrencilerin aldığı kredi ya da burslar günlük ihtiyaçları bile karşılamıyor.

Üniversite öğrencileri kampüslere dönmeye başladı. Öğrenciler yüz yüze eğitime verilen aranın ardından yaşadıkları kentlerden okudukları kentlere göç ediyor. Ancak artan kiralar, devlet yurdu kapasitelerinin yetersizliği, özel yurt fiyatlarının pahalılığı öğrencileri ve aileleri şimdiden geçim sıkıntısının içerisine hapsetti. Öğrenciler artık kendilerini öğrenci gibi hissetmiyor, geçim sıkıntısı nedeniyle çalışmak zorunda kalıyor. Birçok öğrenci ise masrafları karşılayamadığı için eğitimlerine ara vermek zorunda kalıyor.

AKP'nin her ile açtığı yükseköğretim kurumları nedeniyle ülkenin büyük bölümü üniversite öğrencisi haline geldi. Yüksek lisans ve doktora okuyanlar da dahil olduğunda üniversite öğrencileri ülke nüfusunun yüzde 10'unu oluşturuyor. Bu sayıya karşılık ekonomideki kötü gidiş nedeniyle öğrencilere yeterli imkân sağlanamıyor. Verilen burs ya da kredilerin yetersizliği, yurttardaki kontenjan azlığı, kiralardaki artış öğrencileri zor durumda bırakıyor. Öte yandan bunların yanında sürekli yukarı ivmelenen hayat pahalılığı da öğrenciler açısından önemli bir sorun. Bütün bunlar bir araya gelince öğrenciler değil akademik ihtiyaçları karşılamak yaşamak için bile oldukça çabalıyor. Öğrencilerin çoğu hayatlarını sürdürmek için bir işte çalışıyor. Bu da hem hayat standardını hem de akademik hayatı ciddi şekilde olumsuz etkiliyor. Büyük kentlerde okuyanlar için bu olumsuzluk ikiye katlanıyor.

Yükseköğretim Kurulu'nun (YÖK) verilerine göre ülkede yüksek lisans ve doktora okuyanları da dahil edersek toplam 8 milyon 240 bin 997 öğrenci bulunuyor. Yüksek lisans ve doktora okuyanlar dışarıda bırakıldığında ise bu sayı 7 milyon 791 bin 274'e iniyor. Her sene daha da artan üniversiteler ve kontenjanlar da bu sayının yükselmesine neden oluyor. Buna karşın öğrenci sayısı arttıkça üniversitelerin ve öğrencilerin niteliği artmıyor. Öğrenciler eğitimden ziyade ekonomik zorluklarla yaşamak zorunda olduğu için büyük bir kısmı eğitim hayatı boyunca çalışıyor. Kimisi de yarı zamanlı iş buluyor.

Üniversiteyi yeni kazanan bir öğrenci ve ailesinin yapması gereken masrafları derledik. Ortaya çıkan sonuç, bir öğrencinin şehir dışında okuma maliyetinin asgari ücretle yarışır düzeyde olduğunu gösteriyor. Üniversite öğrencisinin sadece barınma, ulaşım ve beslenme giderleri bin 700 ila 2 bin lira arasında değişiyor. Kültür sanat, sinema veya giyim gibi ekstra masraflar ülkedeki üniversite öğrencisinin aylık gideri büyük şehirlerde 2 bin 500 liraya kadar çıkıyor. Kredi ve Yurtlar Kurumu'nun (KYK) öğrenciye verdiği burs yalnızca 650 lira.

En Önemli Sorun Ekonomi

Ipsos araştırma şirketi 75'inci dönem Koronavirüs Salgını ve Toplum Araştırması'nın sonuçlarını yayımladı. Araştırmada üniversiteli gençler ülkedeki en büyük sorunun ekonomi olduğunu ifade etti. Üniversiteliler ayrıca ekonomiyi toplumun geneline göre daha önemli bir sorun olarak belirtiyor.

Toplumun yüzde 60'ı ekonomiyi en önemli sorun olarak görürken üniversitelilerin yüzde 70'i ekonomiyi en önemli sorun olarak belirtiyor. Diğer taraftan koronavirüs salgını üniversiteliler nezdinde çok önemli bir sorun olarak ifade edilmiyor. Toplumun genelinde koronavirüs salgını yüzde 24 ile en önemli sorun olarak ikinci sırada görülürken, Üniversite gençlerinin sadece yüzde 4'ü salgına işaret ediyor. Bu gençler için eğitim yüzde 12 ile daha önemli bir sorun olarak öne çıkıyor.

Ipsos Türkiye CEO'su Sidar Gedik verilerle ilgili şu değerlendirmelerde bulundu: "Duygu durumu açısından üniversite öğrencilerini toplum geneli ile karşılaştırdığımızda olumsuz duyguların onların için daha baskın olduğunu tespit ettik. Üniversitelilerin yarısından daha fazlası yorgun, bıkkın ve endişeli hissediyor. Kafası karışmış, üzgün ve yalnız hissedenler de kayda değer oranda."

Günlük 25 TL İle Geçiniyorlar

Twentify tarafından 15-24 yaş arası bin 998 genç ile yapılan anket çalışmasında gençlerin yaşam koşulları analiz edildi. Yaşadıkları evi ortalama 3 kişiyle paylaşan gençler hanelerinde oda sayısını ortalama 3,5 olarak belirtiyorlar. Evlerin yüzde 66'sı ise gençlerin ailelerine ait. Araştırmada şu ifadeler kullanılıyor: "Ayda yaklaşık 750 TL harçlıkları/gelirleri olan gençler günlük 25 TL ile geçiniyor. Araştırmaya katılan gençlerin yüzde 37'sinin aylık 0-99 TL arasında gelirleri olduğunu düşünürsek, her 10 gençten 4'ünün ay içinde sadece yol paraları var diyebiliriz. Gençlerin yalnızca yüzde 28'i banka müşterisi olmamış."

Ankete katılan genç kadınların kültürel aktiviteleri daha çok tercih ettikleri belirtiliyor. Yapılmak istenen ama yapılamayan aktivitelerin başında kültürel aktiviteler ve alışveriş geliyor. Yapılmamasının önündeki en büyük engel yeterli gelirleri olmaması gösteriliyor. Yüzme gençlerin yüzde 42'sinin en çok yapmak isteyip yapamadığı spor olarak belirtiliyor.

Barınma

Barınma

KYK YURDU:

275 TL

450 TL

ÖZEL YURT:

2000 TL

3000 TL

KİRALIK DAİRE:

670 TL*

*2 BİN LİRALIK
KİRALIK DAİREDE
3 ÖĞRENCİNİN
KALMASI HALİNDE

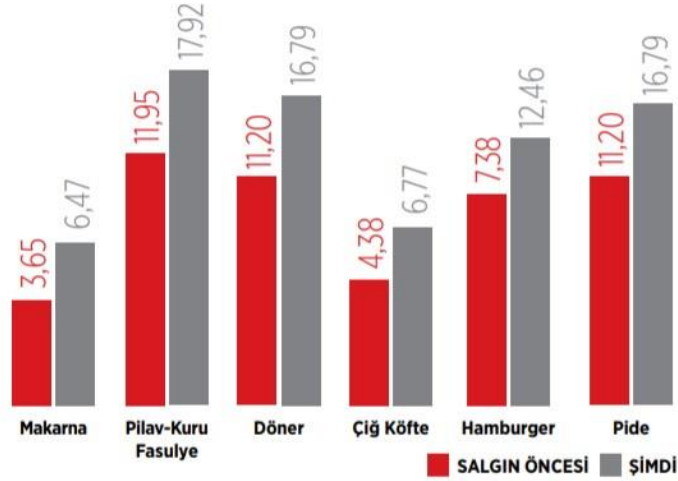
Üniversiteye giden öğrencinin ilk sorunu barınma. Üniversitelerin yüz yüze eğitime başlayacaklarının netleşmesiyle birlikte öğrencilerin kalacak yer telaşı da başladı. KYK'ye bağlı 750 civarı yurt var. Bu yurtların kapasitesi ise 700 bin kişiye anca yetiyor. Bu nedenle öğrenciler özel yurtlara mahkûm kalıyor. Ülke genelinde 4 bini aşkın özel yurt bulunuyor ve bu yurtların fiyatı 2 bin ila 3 bin lira arasında değişiyor. Öğrencilerin yığılması nedeniyle özel yurtlarda da yer kalmaması üzerine öğrenciler kiralık dairelere yöneliyor. Ancak artan kiralar nedeniyle ucuz ve yaşanılabilir bir ev bulmak zorlaşıyor. Yurtlar ve kiralık daireler için ilk girişte belli bir miktar depozito ödenmesi gerekiyor. Bu miktar, yurdun aylık ödemesine ya da dairenin aylık kirasına göre değişiklik gösteriyor.

Beslenme

Gıda fiyatlarındaki artış öğrenci sofrasına da yansıyor. Devlet yurtlarında öğrencilere sabah kahvaltısı ve akşam yemeği için fiş veriliyor. Bazı özel yurtlar da kahvaltı ve akşam yemeğini fiyata dâhil ediyor. Ancak evde kalan bir öğrenci için artık makarna bile pahalı. Öğrenciler için dışardan alınan en ucuz beslenme seçeneği olan tavuk döner bile 15 liraya çıkmış durumda. Böyle olunca bir öğrencinin porsiyonu küçülüyor, cebinden çıkan para artıyor.

Öğrencilerin en çok tükettiği yiyeceklerin salgın öncesine göre fiyat değişimi (TL)

Ulaşım

Okula yakın semtlerde kalacak yer bulamayan öğrencilerin en önemli masrafı ulaşım. Yerel yönetimlerde öğrenci ulaşımı için indirimli tarifeler mevcut. Aylık abonmanlık üzerinden belediye otobüslerini öğrenciler indirimli kullanabiliyor. Ancak bunun dışında dolmuş, minibüs gibi seçenekler için indirimli bir tarife söz konusu değil. Mesafeye göre değişen dolmuş fiyatları 10 liraya kadar çıkabiliyor.

Yurtlar Cemaatlerin Elinde

Son günlerde en çok konuşulan konulardan olan yurt sorunuyla ilgili Sosyal Demokrasi Vakfı Gençlik örgütlenmesi (SODEV Genç) bir rapor yayımladı. SODEV Genç yayınladığı raporda yükseköğretimde barınma sorununun boyutlarını gözler önüne serdi. 2020 yılı Temmuz ayı itibari ile Türkiye’de yer alan yükseköğretim yurtlarının yüzde 66’sının vakıf, dernek ve özel işletmelere ait olduğu ifade edilen raporda, geri kalan yüzde 34’ü oluşturan 793 KYK öğrenci yurdunun ise ihtiyacın çok altında kaldığı belirtildi. Raporda barınma sorunun başlıca nedeni olarak, AKP iktidarının vakıf ve dernekler adı altında dinî cemaatler ve tarikatlara çeşitli ayrıcalıklar tanınması gösterilirken, 2020-2021 yılları arasında 20 KYK öğrenci yurdunun kapatıldığı bilgisi yer aldı.

Yatak Başına 32 Öğrenci Düşüyor

10 büyükşehirde yer alan, öğrenci yurt kapasitelerinin araştırıldığı raporda, İstanbul’da yatak başına 32, Ankara ve İzmir’de 11, KYK’da 10, Bursa’da 10, Mersin’de 7, Antalya’da 6, Diyarbakır’da 5, Adana’da ve Konya’da 4, Erzurum’da ise 3 öğrenci düşüyor denildi. Bunun yanı sıra son bir yılda İstanbul’da 426, Ankara’da 196 ve İzmir’de bin 156 yatağın mevcut KYK yurtlarından eksildiği ifade edildi. Ülke genelinde KYK yurtlarında toplam 17 bin 341 yatağın azaldığı aktarıldı.

Rapor kapsamında yer alan bir diğer çarpıcı veri ise 2019 ve 2020 yılları arasında öğrenci sayısı yüzde 1,62 artmasına rağmen 2020-2021 eğitim-öğretim döneminde yurt kapasitesinin yüzde 2,47 azalması oldu.

Barınma sorunun yanında gençlerin yaşadığı ekonomik sorunlara da değinen SODEV Genç, son 20 yılda KYK Öğrenim Kredisinin nasıl değer kaybettiğini açıkladı. 2011 yılında 240 TL olan öğrenim kredisiyle 153 dolar alınabiliyorken, 2021 yılında 650 TL olan öğrenim kredisiyle sadece 78 dolar alınabildiği belirtildi.

Marmara’da Seçmeli Ders İçin Para İstendi

Marmara Üniversitesi’nin 2021-2022 eğitim-öğretim yılı güz dönemi ders seçimleri dün başladı. Derslerini seçmek isteyen öğrenciler üniversitelerinin sistemlerine girdiklerinde seçtikleri ders başına ücret talep edildiğini gördü. Söz konusu ders ücreti ödenmediği sürece derslerin danışman onayına gönderilmesine izin verilmedi.

Konu hakkında bilgi almak için fakültelerinin öğrenci işlerine ulaşmaya çalışan öğrencilerin telefonları cevapsız kaldı. Danışman hocalarıyla iletişime geçen öğrenciler akademisyenlerin de konudan habersiz olduğunu öğrendi.

Hiçbir açıklama yapılmadan, son dakika böyle bir durumla karşılaşılması öğrencilerin büyük tepkisine neden oldu. Ders başına istenen ücretlerin fakülteden fakülteye değişiklik gösteriyor ve öğrenciler seçimden sonra kredi kartı sayfasına yönlendiriliyor. Öğrenciler hakları olan parasız eğitime bir an önce kavuşmayı ve bu tarihi hatadan bir an önce dönülmesini talep ediyor.

HAFTALIK BİLGİLENDİRME RAPORU MEDYA VE KURUMSAL İLETİŞİMDEN SORUMLU GENEL BAŞKAN BAŞDANIŞMANLIĞI

YURLAR FACİAYA DAVETİYE ÇIKARIYOR

Gençlik ve Spor Bakanlığı'nın, konut ya da işyeri olarak kiraladığı bazı binaları yurt binası olarak kullandığı öğrenildi. Yurt binası olarak kullanılan binaların yangın söndürme ve altyapı sistemleri ile ortak alan kapasitelerinin yurt olarak kullanıma uygun olmadığı belirlendi.

Sayıştay'ın Gençlik ve Spor Bakanlığı'na yönelik tespitleri, "Bu kadar da olmaz" dedirtti. Sayıştay denetçileri, öğrenci yurdu olarak kullanıma elverişli olmayan binaların kiralanmaya devam edildiğini belirlendi.

Gençlik ve Spor Bakanlığı'nın, 2020 yılı öncesinde kiraladığı konut veya işyeri niteliğindeki bazı binaların, öğrenci yurdu olarak kullanımı uygun olmadığı halde kira sözleşmelerinin feshedilmediği ve bazı sözleşmelerin süresinin uzatıldığı tespit edildi.

Düzenleme Yapılmadı

Sayıştay denetçileri, Gençlik ve Spor Bakanlığı'nın kiraladığı binalarda fiziki incelemelerde bulundu. Konut ve işyeri olarak planlanan ve yapılan binaların yurt binası olarak kullanıldığı belirlenirken, binalarda mevzuata uygun düzenlemeler yapılmadığı anlaşıldı.

Denetçiler, binaların genelinde yangın söndürme ve algılama sistemleri, havalandırma sistemleri, asansör nitelikleri, altyapı sistemleri ve ortak kullanım alanları kapasitesinin yurt için uygun olmadığını tespit etti. Binaların imar, plan, proje, inşaat ve iskân süreçlerinin binaların konut ya da işyeri olarak kullanımına uygun gerçekleştirildiği belirtilerek, "Dolayısıyla, bu binaların yurt binasının gerektirdiği koşulları sağlaması zaten mümkün değildir" değerlendirilmesinde bulunuldu.

Sayıştay Uyardı

Denetim raporunda şunlar kaydedildi:

"Her ne kadar bu binaların iskân ruhsatlarının yurt binası olarak yenilenmesi şartı getirilse de bu durum yurt binalarının bir bölümü için ekonomik, teknik ve yasal olarak mümkün görünmemektedir. Zira binalarda esaslı tadilatlarla bile düzeltilemeyecek, taşıyıcı sistem ve betonarme yapı farklılıkları bulunmaktadır. Kaldı ki bu binalarda kullanımın gerektirdiği basit nitelikteki değişiklikler dahi halen yapılmamıştır. Dolayısıyla, yüksek maliyet ve uzun süre gerektiren imalatların yapılamayacağı ortadadır."

Sayıştay'ın, Gençlik ve Spor Bakanlığı'na yönelik diğer bazı tespitleri ise şunlar oldu:

- Gerekli şartlar oluşmadığı halde bazı yapım işlerinde pazarlık usulü (21/b) ihale yapıldığı görülmüştür.
- Bakanlığın mülkiyetinde ya da kullanımında olan stadyumlardan spor kulüplerine kiraya verilmiş olanların bir bölümünün kirasının tahsil ve tahakkukunun yapılmadığı tespit edilmiştir.

MEB DERS KİTABI ÜZERİNDEN VELİLERE SORDU: 15 TEMMUZ GECESİ NEREDEYDİNİZ?

Milli Eğitim Bakanlığı'nın Gizem Yayıncılık'a hazırladığı ve ilkokul 3. Sınıf ders kitabı olarak tüm okullarda ücretsiz olarak dağıttığı Türkçe ders kitabında 15 Temmuz darbe girişiminin önlenmesinin ardından ilan edilen 15 Temmuz Demokrasi ve Milli Birlik Bayramı ile ilgili metinler ve etkinlikler de yer alıyor. Kitabın bir bölümünde öğrencilerin velilere bir takım sorular sorarak cevapları defterlerine yazması isteniyor. Sorular arasında "15 Temmuz gecesi neredeydiniz?" gibi ifadeler yer alıyor.

Millî Eğitim Bakanlığı'nın ilkokul 3. sınıflar için hazırlayıp okullarda ücretsiz olarak dağıttığı ders kitabında öğrenci velilerine "15 Temmuz gecesi neredeydiniz? Bu olay hakkında ne düşünüyorsunuz" sorusu yöneltiliyor. Ders kitabında öğrencilerden ailelerine bu soruları sormaları ve defterlerine yazmaları isteniyor...

HAFTALIK BİLGİLENDİRME RAPORU

MEDYA VE KURUMSAL İLETİŞİMDEN SORUMLU GENEL BAŞKAN BAŞDANIŞMANLIĞI

Eğitimciler, “Müfredatta çocukların aileleriyle yapacakları etkinlikler vardır. Ama o yaştaki çocuklardan, yakın dönemde yaşanmış siyasi bir olayla ilgili aile etkinliği yapılmasını istemek doğru değil” diyor.

Kitabın kapağındaki okul görselinden okulun adının 15 Temmuz Şehitleri İlkokulu olduğu göze çarpıyor. 50. sayfasında, Derya Öney tarafından yazılan “Bayrağıma Sesleniş” adlı metinde de 15 Temmuz’dan söz ediliyor.

Metinde, “Öyle ya! haklıydı bayrağım. Biz birlikte var olmuşuz şimdiye kadar. Vatan, bayraksız; bayrak, vatansız olamaz asla! Tıpkı 15 Temmuz’daki gibi biz bir bütün olarak var oldukça ve halkımız el ele verip canla başla çalışmaya devam ettikçe daha güzel günler göreceğiz” ifadeleri yer alıyor.

Kitabın bir sonraki sayfasında çocuklardan metinle ilgili bir etkinlik yapmaları isteniyor ve “Türk halkı 15 Temmuz’da ne yapmış?” sorusu yöneltiyor.

'Olayları Duyunca Ne Hissettiniz?'

Ancak kitaptaki 15 Temmuz etkinliği konusu metinle sınırlı bırakılmıyor ve çocuklardan ailelerinin 15 Temmuz’la ilgili görüşlerini sorması isteniyor.

Kitabın ilgili bölümünde, “Aile büyüklerimizden birini belirleyelim. Ona aşağıdaki soruları sorarak röportaj yapalım. Edindiğimiz bilgileri defterimize yazalım” şeklinde bir yönlendirme yapıldıktan sonra çocuklardan şu soruları ailelerine sormaları isteniyor:

“15 Temmuz gecesi neredeydiniz? O gece ülkemize ne yapılmak istendi? Bu olaylardan nasıl haberdar oldunuz? Yaşanan olayı öğrendince ne hissettiniz? Halkımız o gece nasıl bir kahramanlık gösterdi?”

'Bu Yaşta Çocukların Dersi İçin Uygun Değil'

Eğitim-İş Mersin Şube Başkanı Nesime Aslan, ilkokul 3. Sınıf ders kitabında böyle bir etkinliğin yer almasını doğru bulmadıklarını söyledi.

Aslan, “Müfredatta çocukların aileleriyle yapacakları etkinlikler vardır. Mesela çevre bilinci oluşturmak için çocuğun ailesiyle çevre temizliği hakkında röportaj yapması istenebilir. Hayvan sevgisi kazandırmak için çocukta ailesiyle sokak hayvanları için neler yapılabileceğini konuşması istenebilir. Bu tür etkinlikler çocuğun çevreye duyarlılığı açısından yapılırdı. Bu tür etkinlikler normaldir. Ama bu kitapta çocuklardan istenen etkinlik çok farklı. O yaştaki çocuklardan, yakın dönemde yaşanmış siyasi bir olayla ilgili aile etkinliği yapılmasını istemek, ailenin ne düşündüğünü ne hissettiğini, o gece nerede olduğunu sormasını istemek doğru değil” dedi.

Aslan, iktidarın 15 Temmuz’u önemli gün ve haftalar arasına aldığını, ders müfredatlarında da 15 Temmuz’u daha çok anlatmak istediğini belirterek, “İlkokul 3. Sınıf Türkçe ders kitabına böyle bir etkinliğin ve böyle soruların konulması, çocukların bilinçaltına böyle bir günün olduğunun kazınması amacını taşıdığını düşünüyorum. Yakın tarihte meydana gelmiş, hâlâ siyasetin tartışma konusu olan bu olayın bu seviyedeki bir sınıfın ders kitabında olmasını bir eğitimci olarak doğru bulmuyorum” ifadelerini kullandı.

KEÇİÖREN BELEDİYESİ'NE AİT ARAÇTA 3 KİLO ESRAR YAKALANDI

Ankara’da narkotik polisinin, Keçiören Belediyesi’ne ait bir araçta 2 kilo 900 gram esrar yakaladığı ortaya çıktı.

T24’ten Eray Görgülünün haberine göre, Ankara Emniyet Müdürlüğü Narkotik Suçlarla Mücadele Şube Müdürlüğü ekipleri, yaklaşık bir ay önce 15 Ağustos gecesi, Keçiören Belediyesi’ne ait 06 BM 3165 plakalı araca operasyon düzenledi. Yapılan aramada aracın sol arka koltuğunda beş adet streç filme sarılmış yaklaşık 2 kilo 900 gram ağırlığında esrar maddesi ele geçirildi. Uyuşturucu madde ticareti yapmak suçlamasıyla gözaltına alınan A. B.’nin aynı zamanda belediyede şoför olarak çalıştığı öğrenildi.

B., Emniyet’te verdiği ifadesinde şunları söyledi: “Bir yıldır Sakalar kavşakta uyuşturucu madde satan Cango lakaplı şahıstan her hafta 25-30 gram civarı esrar maddesine bin 200 TL vererek satın alıp kullanıyordum. Bir hafta önce yine gittiğimde Cango isimli şahıs bana ‘Sen sürekli olarak benden esrar maddesi satın alıyorsun, sürekli gelip gitme’ dedi. Bana elinde bulunan 3 kilo civarı esrar maddesini uygun fiyattan 8 bin TL’den verebileceğini söyledi. 2 bin TL civarı param vardı, geriye kalan kısmını ise sonra ödemek koşuluyla aldım.”

"Ticaret Yapmıyorum, İçiciyim"

B., “Keçiören Bademlik Mahallesinde bir adreste yüklü miktarda uyuşturucu madde bulundurduğu ve sattığı”na yönelik iddialar üzerine de “Esrar maddesini kullanmak amacıyla satın aldım kesinlikle uyuşturucu madde ticareti gibi bir amacım yoktur” dedi. B., sorgusunun ardından uyuşturucu madde ticareti yapmak suçlamasıyla savcılığa sevk edilirken, belediyeye ait 06 BM 3165 plakalı aracın halen Narkotik otoparkında tutulduğu öğrenildi.

Belediye İşten Atıldı

Keçiören Belediyesi yetkilileri ise, konu hakkında detaylı açıklama yapmaktan kaçınırken, “Belediye şirketinde çalışan şahıs, başkanımızın talimatı üzerine hemen işten atılmıştır” ifadesini kullandı. Öte yandan esrar maddesi ile yakalanan ve işten atıldığı belirtilen B.’nin, sosyal medya hesabından Keçiören Belediye Başkanı Turgut Altınok ile çekilmiş çok sayıda fotoğrafını paylaştığı görüldü.

AKP’Lİ BELEDİYEDE SKANDAL TORPİL

‘Millet dünyayı yiyor, biz 5 kişi işe alıyoruz, çok mu’

Elazığ’ın Palu ilçesinde AKP’li belediye, 5 işçi alımı için ilana çıktı ama başvuru yapmak isteyenlere “Boşuna başvurmayın, alınacaklar belli” denildi. İddiaları kabul eden Belediye Başkanı Bekir Yıldırım, “Millet dünyayı yiyor, biz 5 kişi işe alıyoruz, çok mu” dedi.

Elazığ’ın Palu ilçesinin AKP’li Belediye Başkanı Bekir Yıldırım, belediyeye yapılan işçi alımında 'torpil' iddiasını doğruladı, "Beş kişi için adam mı vuralım? Millet dünyayı yiyor, biz beş kişi işe alıyoruz çok mu görüyorlar?" dedi.

Elazığ’ın yerel yayını olan Günışığı Gazetesi’nden Faik Akgün’ün haberine göre, Palu Belediyesi’nin işçi kontenjanından 5 kişilik alım yapmak için ilana çıktığı, alınacak işçilerin isimlerinin belli olduğu ve bu isimlerin; belediye meclis üyelerinin yakınları olduğu iddia edildi.

İddia, başvuru yapmak için Palu Belediyesi’ne giden yurttaşlara, belediye yetkilileri tarafından “Boşuna başvuru yapmayın, alınacak isimler belli...” demesiyle gündeme geldi. Belediye Başkanı Bekir Yıldırım’ın da “Alınacak isimler belli, boşuna müracaatta bulunmayın” dediği öne sürüldü.

İddialar üzerine görüşüne başvurulanan AKP Palu İlçe Başkanı, yaşanan hukuksuzluğu, il başkanına bildirdiğini ifade ederek; “İl başkanı ilgilenmiyorsa ben ne yapayım? Benim elimde bu hukuksuzluğu engelleyecek bir yetki yok” dedi.

İddialar üzerine ulaşılan AKP’li Palu Belediye Başkanı Bekir Yıldırım da, bütün iddiaların doğru olduğunu vurgulayarak, yurttaşların hukuksuz alımlara gösterdiği tepkilerin boş tepkiler olduğunu ifade etti.

Yıldırım, “Evet iddialar doğru... Biz 5 kişinin ismini verdik, bu isimler de bize yakın isimlerdir. Mevzuata aykırı bir durum da yoktur. Biz gerekli olan her yerden izin aldık. Vatandaşların gösterdiği tepkileri boş olarak değerlendiriyorum. Kimsenin ağzını tutacak halimiz de yok... İsteyen istediğini söylesin. Beş kişi için adam mı vuralım? Millet dünyayı yiyor, biz 5 kişi işe alıyoruz, çok mu görüyorlar?” dedi.

31 Mart 2019 yerel seçimlerden Palu Belediye Başkanı AKP’li Efrayim Ünalın’ın, hakkındaki 2 yıl 6 ay hapis cezasının onanmasının ardından mazbatasını Yüksek Seçim Kurulu (YSK) tarafından iptal edilmişti. AKP’li Bekir Yıldırım, mecliste yapılan oylamayla Ünalın’ın yerine yeni belediye başkanı seçilmişti.

155 ARAZİ ARACINI BİLE HİBE ETMİŞLER!

Orman yangınlarına müdahalede yetersiz kaldığı gerekçesiyle eleştirilen Orman Genel Müdürlüğü’ne ait 155 arazi aracının, yangınlardan önce AKP ve MHP’li belediyelere bedelsiz olarak verildiği ortaya çıktı.

Orman yangınlarına müdahalede yetersiz kaldığı tartışmaları sürerken yangınlarda asli sorumlu olan Orman Genel Müdürlüğü’nün mülkiyetindeki arazi araçlarını belediyelere bedelsiz verdiği öğrenildi. CHP Genel Başkan Yardımcısı Seyit Torun, Orman Genel Müdürlüğü’ne ait 155 arazi aracının, yangınlardan önce AKP ve MHP’li belediyelere bedelsiz hibe edildiğini açıkladı.

OGM’nin arazi araçlarını AKP’li ve MHP’li belediyelere hibe etmesine tepki gösteren Torun, “Çürümüşlüğü’nün resmidir” diyerek uygulamaya tepki gösterdi. Torun, araçların ihale ya da açık artırma yöntemiyle satılarak OGM’ye gelir sağlanması gerektiğini ifade etti.

OGM, tüm belediyelere ortak bir duyuru yapmadan bünyesindeki arazi araçlarını bazı belediyelere hibe etti. CHP’li Seyit Torun, arazi aralarından 123’ünün AKP’li, 32’sinin ise MHP’li belediyelere gönderildiğini açıkladı. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı’nın araç yardımlarının yüzde 97’sinin yalnızca Cumhuriyet İttifakı belediyelerine aktardığını anımsatan Torun, “Bu kez Tarım ve Orman Bakanlığı’na bağlı Orman Genel Müdürlüğü’nde yeni bir partizanlıkla karşı karşıyayız” dedi.

Çürümüşlüğün Resmi

OGM'ye bağlı bölge müdürlüklerinin bünyesindeki bazı araçları ihale ya da açık artırma usulüyle satışa çıkarabileceğini ifade eden Torun, sözlerini şöyle sürdürdü:

“Buradan gelen kazançlar da müdürlüğün bütçesine eklenir. Ancak son dönemde bu uygulamanın dışına çıkılarak araçların belediyelere aktarıldığını tespit ettik. Bu kapsamda, Orman Genel Müdürlüğü son iki yılda elindeki 155 aracı belediyelere hibe etme kararı almış ve tüm belediyelere ortak bir duyuru yapılmadan bu araçların tamamı el altından AKP ve MHP'li belediyelere hibe edilmiş. AKP'li 123 ve MHP'li 32 belediyeye birer araç gönderilmiş. Yıllar içinde bütçesi ve personel sayısı azaltılan ve bu nedenle orman yangınlarıyla mücadelede yetersiz kaldığı ortaya çıkan Orman Genel Müdürlüğü'nün araçlarının da AKP ve MHP'li belediyelere aktarılması iktidarın çürümüşlüğünün resmidir. Orman Genel Müdürlüğü'nün bu tutumu da kuruluş kanunlarına açıkça aykırıdır, görevi kötüye kullanmaktır.”

Araçların yurttaşın vergileriyle alındığının altını çizen Torun, şunları kaydetti:

“Eğer hibe edilecekse bile tüm belediyelere eşit paylaşılması gerekir. İktidar, devletin tüm kaynaklarını kendi belediyelerine aktararak, muhalefet belediyelerinde yaşayan vatandaşların hakkını da gasp ediyor, oyunu alamadığı vatandaşa hizmet götürülmesini engelliyor. Biz onların gerçek yüzünü ortaya çıkarmaya ve vatandaşlarımıza anlatmaya devam edeceğiz. Ve inanıyoruz ki halkımız ilk seçimlerde devlet kaynaklarının tamamını sadece kendisi için kullanan bu yönetime sandıkta dersini verecek.”

Hangar İçin Para Saçmışlardı

Orman yangınlarıyla mücadele kapsamındaki 55 milyon TL bütçeli projeler için altı ayda yalnızca 28 bin TL harcayan, 26 helikopter alımı için ise bin TL kaynak ayıran OGM, “Türk Kuşu” adını verdiği yeni hangarının maliyeti belli oldu. OGM, uygulama projesi 396 bin TL'ye çizdirilen hangarın yapımı için 33 milyon 939 bin TL'ye imza attı.

BAKANLIK TALANA GÖZ YUMMUŞ

MUÇEV'e özel kararlar alan Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, deniz kaplumbağalarının yumurtlama sahasını iş makineleri ile yok eden AKP'li Serik Belediyesi'ne yönelik de hiçbir yaptırım uygulamamış.

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın, Cumhurbaşkanlığı ile diğer kamu kurumlarında görev yapan eski bürokratların yönetiminde bulunduğu MUÇEV'e özel kararlar aldığı, şirkete maddi ve fiziki ayrıcalıklar sağladığı açığa çıktı. Bakanlığın, deniz kaplumbağalarının yumurtlama sahasını traktör ve iş makineleri ile yok eden AKP'li Serik Belediyesi'ne yönelik de hiçbir yaptırım uygulamadığı öğrenildi. Sayıştay, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın mali hesaplarında incelemelerde bulundu. İşletmelerin ÇED proje bedellerini düşük gösterdiği ve idari para cezalarının olması gerekenden az ödendiği tespit edildi. Ekolojik Temelli Bilimsel Araştırma Raporları'nın hazırlanma sürecindeki eksiklikler de Sayıştay denetimlerine takıldı.

Projelerin çevreye olası olumsuz etkilerin belirlenmesi amacıyla kritik önem taşıyan, “Çevresel Etki Değerlendirmesi (ÇED)” uygulama süreçlerine uyulmadığı belirlendi. İzmir Menemen'de inşa edilen 399 adet konutun projesinde ÇED Yönetmeliği hükümlerine uyulmadığı tespit edildi. Bakanlık, ÇED'e uyulmamasına karşın hiçbir yaptırım uygulamadı.

Ekolojik Temelli Bilimsel Araştırma Raporu hazırlanma sürecindeki eksiklikler de denetçilerin raporlarında yer aldı. Sayıştay Raporu'na göre, doğal SİT alanlarına ilişkin bakanlıkça hazırlanması gereken rapor, hizmet alımı yöntemiyle özel bir kuruma hazırlatıldı. İncelemede, Bakanlık tarafından hizmet alımı yöntemiyle 2014 yılında 22 adet ekolojik temelli bilimsel araştırma raporu ihalesi düzenlendiği görüldü. Hizmet alımı yöntemiyle yaptırılan işlerde, araştırma ekiplerinin niteliklerinin Yönetmelik ile belirlenen şartlara uygun olmadığı ortaya çıktı.

Raporda en dikkati çeken bulgu ise AKP'li Serik Belediyesi ile Bakanlık arasında imzalanan protokole yönelik bulgu oldu. Nisan 2012'de imzalanan, “Kıyı Kesimi Günöbirlik Alan İşletme” isimli protokolün şartlarının uzun yıllardır yerine getirilmemesine karşın feshedilmediği anlaşıldı.

Bakanlık ile protokol imzalayan AKP'li belediyenin protokole aykırı uygulamaları, rapora şöyle kaydedildi:

- ▶ Belediye Başkanlığı tarafından Protokol kapsamında ödenmesi gereken kira bedelleri 2016 yılından 2020 yılına kadar ödenmemiştir. (Protokole göre, yıllık kira bedeli 190 bin 598 TL)
- ▶ Söz konusu alanda Protokol şartlarına aykırı yapılar mevcuttur.

- Deniz kaplumbağaları yumurtlama sahası içerisinde bulunan yaklaşık bin metre karelik alanda, Belediye tarafından halı saha yapılması amacıyla traktör ve iş makineleri kullanılarak kum tepeleri yok edilmiş, dolayısıyla kaplumbağaların yuvalama sahalarına zarar verilmiştir.
- Düzleştirilen alan tel örgüyle çevrilmiş ve çimlendirilmiş, alanın doğal yapısı tahrip edilmiştir.

MUÇEV'e Özel Karar Alındı

Bakanlığın, birçok sahili ihalesiz alan ve yönetimi eski bürokratlardan oluşan Muğla Turizm Çevre Vakfı'na sağladığı ayrıcalık da denetimlere yansdı. Sayıştay'ın, "Genel nitelikli kararlar olmayıp, ilgili genel müdürlüklerden gelen teklifler üzerine hazırlanan ve sadece belli kurumlara avantaj sağlayan bireysel nitelikli düzenlemeler" olarak nitelediği karar kapsamında MUÇEV'in Marmaris tekne bağlama iskelesi imar planı teklifi ücretinin taksitlendirme işlemine, "Teminat mektubu aranmaz" şartı getirildi.

MUÇEV'e sağlanan ayrıcalıklar rapora göre, bunlarla da sınırlı kalmadı. Devlet İhale Kanunu Kapsamında düzenlenen ihalelerde tahmini bedel tespit edilirken yeterli araştırma yapılmadı. Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğü tarafından kiraya verilen, devletin hüküm ve tasarrufu altındaki yerlerin ihalelerinde tahmin edilen bedel tespit edilirken yeterli araştırmanın yapılmadığı, söz konusu yerlerin bir kısmını kiralayan MUÇEV Turizm Limited Şirketi tarafından hazırlattırılan gayrimenkul değerlendirme raporlarının kullanıldığı açığa çıktı. MUÇEV tarafından hazırlattırılan 52 adet değerlendirme raporunun kullanıldığı kiralama ihalelerinin 25 adedinde kiracının yine MUÇEV olduğu belirlendi.

SALGIN PEŞKEŞ VE YAĞMAYA YARADI

Covid-19 test kitlerini Sağlık Bakanlığı'na 3-4 katı pahalıya sattığı tespit edilen USHAŞ'ın yönetim kurulu üyelerinden birine serbest harcama yetkisi ile birlikte 100 bin TL limitli kredi kartı verdiğini tespit etti.

Sayıştay geçen yıl ağustos ayından beri Yönetim Kurulu Başkanlığı'nı AKP'li eski Pendik Belediye Başkanı Kenan Şahin'in yaptığı Uluslararası Sağlık Hizmetleri AŞ'nin (USHAŞ) 2020 yılına ilişkin denetim raporunu açıkladı. Rapordan yeni bir "AKP'li süper bürokrat" örneği çıktı. Şahin'in yönetim kurulu başkanı olarak atanmasından sonra 4 Kasım 2020 tarihinde yönetim kurulu kararıyla bir üyeye, şirket ad ve hesabına kullanılmak üzere aylık 100 bin lira üst limitli kredi kartı çıkarılarak serbest harcama yetkisi verildiğinin tespit edildiği raporda şöyle denildi: "Kamu kuruluşlarının hesap verme sorumluluğu gereği olarak USHAŞ esas sözleşmesinde yönetim kurulunun doğrudan karar vereceği durumlar ile yönetim kurulu üyelerinin imza sirküleri işlem yapılacağı durumlara ilişkin parasal limitlerin belirlendiği, şirketin yönetimi için gerekli görev, tanım ve yerlerin gösterildiği, görevlilerin kime bağlı olduğu ve bilgi sunmakla mükellef olduğunun belirlendiği yönetim kurulu iç yönergesinin düzenlenmesi gerekmektedir."

4 Milyonluk Tadilat

Üsküdar Belediyesi tarafından kullanım hakkı Sağlık Bakanlığı'na devredilen bir taşınmazın bir kısmının kullanım hakkı da 2020 yılı içerisinde USHAŞ'a devredildi. Ofisin kullanıma hazır hale getirilmesi için 2020 yılında toplam 3 milyon 932 bin TL'lik harcama yapıldığı da raporda yer aldı. 2020 yılında personel sayısı da 13'ten 68'e çıktı. Buna bağlı olarak personel harcaması da bir önceki yıla göre yaklaşık dört kat artarak 12 milyon 669 bin TL'ye yükseldi. Bunun 12 milyon 363 bin TL'si işçilere, 306 bin TL'si ise yönetim kurulu üyelerine ödendi.

Raporda, şirketin test kitlerini Sağlık Bakanlığı'na pahalıya sattığı iddialarının doğru olduğuna ilişkin tespitler de yer aldı. USHAŞ'ın bir şirkete ürettiği test kitlerini Sağlık Bakanlığı'na pahalıya sattığı ve oluşan fiyat farkının tümünün tahsil edilmediği açıklandı.

Başkanlığını Sağlık Bakanı Fahrettin Koca'nın yaptığı Türkiye Sağlık Enstitüleri Başkanlığı'nın 135 ürünün üretilmesi haklarını süresiz olarak USHAŞ'a devretmesinden sonra başlayan "fahiş fiyatlı satış" süreci raporda şöyle anlatıldı:

"Covid19 RT qPCR Tespit Kiti Testi ve Covid-19 Ekstraksiyon Kiti Testi, Bioeksen isimli bir firmaya üretilirdi. Bu ürünlerden Covid-19 RT qPCR Tespit Kiti Testi 25 TL ile 30TL, Covid-19 Ekstraksiyon Kiti Testi ise 9 TL ile 10 TL arasında birim fiyatlarla çeşitli tarihlerde bu firmadan satın alınarak Sağlık Bakanlığı Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü'ne teslim edildi.

DMO aracılığıyla alım başladıktan sonra Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü Covid-19 RT qPCR Tespit Kiti Testini 9,8 TL'den, Covid-19 Ekstraksiyon Kiti Testini 6,73 TL'den satın almaya başladı. Bu durum karşısında USHAŞ, DMO tarafından belirlenen fiyata göre daha yüksek bir bedelle satın alınmış olan malzemelerden kaynaklı toplam 43 milyon 770 bin TL fiyat farkını firmadan tahsil etti.

HAFTALIK BİLGİLENDİRME RAPORU MEDYA VE KURUMSAL İLETİŞİMDEN SORUMLU GENEL BAŞKAN BAŞDANIŞMANLIĞI

Fiyat farkı düşülen ürünlerden ayrı olarak 9 Nisan 2020’de bu şirketten 27,59 TL birim fiyatla satın alınan 80 bin Covid-19 RT qPCR Tespit Kiti Testi ile 10,06 TL birim fiyatla satın alınan Covid-19 Ekstraksiyon Kiti Testi Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü’ne toplam tutarı 3 milyon 468 bin TL’lik fatura ile teslim edildi, bu ürünlerden Covid-19 RT qPCR Tespit Kiti Testine 32,60 lira birim satış fiyatı, Covid-19 Ekstraksiyon Kiti Testine 10,78 TL birim satış fiyatı uygulandı. Böylece malzemeler Sağlık Bakanlığı’nın DMO’dan aldığı fiyatlara göre daha yüksek bedelle satın alındı.”

Yüksek fiyatlı alımdan kaynaklanan tüm fiyat farkı şirketten tahsil edilmedi.

Belgeleyemediler

USHAŞ’ın bu ürünleri yeterince maliyet analizi ve piyasa araştırması yapmadan satın aldığını gösterdiği belirtilen raporda şöyle denildi:

“Her ne kadar, şirket yetkilerince malzemelerin günün piyasa koşullarına uygun alındığı, daha sonraki dönemlerde test kiti üreten firmaların sayısının arttığı ve test kitlerinin birim fiyatlarının düştüğü ifade edilmişse de USHAŞ alımlarında uygulanacak düzenleme ve standartların olmaması nedeniyle bu durum belgelendirilememektedir.”

PANDEMİ HASTANESİNDE ÇAMAŞIRLAR YIKANAMIYOR

Numune Hastanesi Yoğun Bakım Servisi’nde çamaşırlar 3 haftadır yıkanamıyor. Bir çalışan, “Pandemi olan bir yerde çamaşırlar böyle bekletilmemeli” dedi.

Ankara Şehir Hastanesi’nin açılmasının ardından kapatılan ancak Covid-19 vakalarının artması ile Ankara Hastanesi’ne bağlı hizmet vermeye devam eden Numune Hastanesi Yoğun Bakım Servisi’ndeki tablo, “Bu kadarı da olmaz” dedirtti. Hasta yataklarında kullanılan çamaşırların, makinelerdeki arıza nedeniyle haftalardır yıkanmayı beklediği bildirildi.

Sağlık çalışanlarının çalışma koşulları, yatak kapasiteleri ve yaptırım içermeyerek kağıt üzerinde kalan önlemler ile tartışılan ülkenin Covid-19 mücadelesindeki zafiyetlere bir yenisini daha ekledi. Ankara Hastanesi’ne bağlı Numune Hastanesi Pandemi Yoğun Bakım Servisi’nin çamaşırhanesi, içler acısı tabloyu gözler önüne serdi.

Haftalardır Bekletiliyor

Hastanenin yoğun bakım servisinin bulunduğu ek hizmet binasının çamaşırhanesinde çekilen fotoğraflarda, içerisi çamaşır dolu onlarca çöp poşeti olduğu görüldü. Küçük taşıma kovaları içerisine istiflenen, bir kısmı ise yere konulan çamaşırların, haftalardır temizlenmeyi beklediği belirtildi.

Covid-19 Hastaları Kullanıyor

Pandemi yoğun bakım servisine ait çamaşırların, çamaşır makineleri arızalı olduğu için bekletildiği öğrenildi. İsminin paylaşılmasını istemeyen bir hastane çalışanı, Covid-19 hastalarının kullandığı çamaşırların, “teknik arıza” nedeniyle üç haftadır yıkanmayı beklemesini eleştirerek, “Pandemi olan bir yerde çamaşırlar bu şekilde bekletilmemeli” dedi.

ZEKERİYAKÖY’DEKİ TALAN İÇİN ÇED GEREKLİ DEĞİLMİŞ

İstanbul Zekeriyaköy’de, büyük kısmı ağaçlık olan eski askeri araziye inşa edilen konut projesinin kapasitesi artırıldı. 161 olarak planlanan konut sayısı 215’e çıktı.

İstanbul’un Sarıyer ilçesine bağlı Zekeriyaköy’de büyük kısmı ağaçlık olan eski askeri araziye inşa edilen tartışmalı ‘Köy Zekeriyaköy Projesi’nin kapasitesi artırıldı.

Emlak Konut Gayrimenkul Yatırım Ortaklığı A.Ş. tarafından 2015 yılında yapımına başlanan projenin kapasitesinin artırılması için Çevre ve Şehircilik Bakanlığı’na geçen ağustos ayında başvuru yapıldığı ve Çevresel Etki Değerlendirmesi (ÇED) sürecinin başlatıldığı duyuruldu. Bakanlık tarafından önceki gün yapılan açıklamada ise projeye ilişkin “ÇED gerekli değil” kararının verildiği belirtildi. Ayrıca projenin 28 milyon 303 bin TL’ye mal olacağı açıklandı. Hazırlanan ÇED dosyasına göre, projede şu değişiklikler yapıldı:

- 161 adet yapılması planlanan konut sayısı 215’e yükseltildi.
- 87 adet inşa edileceği belirtilen villa sayısı 70’e düşürüldü.
- 248 adet olan bağımsız bölüm sayısı ise 288’e yükseldi.

Eski Askeri Arazi

Milyonlarca liralık konut projesinin inşa edildiği arazi, daha önce 15. Hava Füze Üssü olarak kullanılıyordu. Yüzde 61'i ağaçlık olan 500 dönümlük askeri arazi, 2010 yılında boşaltıldıktan sonra TOKİ'ye devredilmişti. Yıllardır gündemde olan konut projesi daha önce de yargıya taşınmıştı. Danıştay'ın imar planlarını iptal etmesine ve arazinin devrine ilişkin yürütmeyi durdurma kararları vermesine rağmen inşaat çalışmaları hiç durdurulmadı.

MÜTEAHHİDE KIYAK ÇİFTÇİLERE İSE BORÇ

Çiftçiyi batağa sürükleyen politikaların uygulayıcısı olan Tarım ve Orman Bakanlığı'na bağlı il müdürlüklerinin, inşaat maliyetini artırdığı öğrenildi.

Tarım, iktidarın politikaları nedeniyle adeta uçuruma sürüklenirken Tarım ve Orman Bakanlığı'nın ihalelerde iş artışı yoluyla milyonlarca liralık maliyet artışına yol açtığı öğrenildi. Sayıştay incelemelerine takılan bulguya göre, Tarım ve Orman Bakanlığı'nın "anahtar teslim götürü" olarak ihale edilen yapım işlerinin birçoğunda ihale edilen işin maliyetinin değişmesine yol açacak değişikliklere imza atıldı.

Yolda Kural Değişikliği

Sayıştay raporuna göre, Kırşehir İl Tarım ve Orman Müdürlüğü'nün hizmet binasının yapım ihalesi 10 milyon TL'ye karara bağlandı. Binanın yapımı devam ederken bazı imalat kalemlerinde yüzde 10'luk iş artışına gidildi.

Toplam 12,4 milyon TL'ye ihale edilen Kayseri İl Tarım Müdürlüğü'nün hizmet binası yapım işinde de yüzde 23,71 oranında iş artışı, yüzde 18,74 oranında ise iş eksilişi yapılarak ihale bedelinin önemli ölçüde sapmasına yol açıldı. Değişikliklerin büyük kısmının zorunlu nedene dayanmadığı ve projedeki eksikliklerden ve estetik gerekçelerden kaynaklandığı belirlendi.

Hatay İl Tarım Müdürlüğü'nün 12,2 milyon TL ihale bedelli hizmet binasının yapımı sırasında da iş artışına gidildi. İş artışına yönelik gerekçe raporunda, 6 cm yerine 10 cm taş yünü kullanılması gerektiği belirtildi.

Meralar Sahipsiz

Tahsis amacı değişikliği nedeniyle zarar gören meraların eski vasfına kavuşturulması için gerekli çalışmaların yapılmadığı da denetimler ile açığa çıkarıldı. Aralarında Adana, Ankara ve Manisa'nın da olduğu çok sayıda Tarım ve Orman Bakanlığı'na bağlı il müdürlüğünün, meraların eski niteliğine kavuşturulması için alınan teminatları da iş yapılmadığı halde iade ettiği öğrenildi.

Rapora göre, Tarımsal Amaçlı Arazi Kullanım Plan ve Projeleri de tamamlanmadı. Sayıştay denetçileri, potansiyel arazi ve toprak kaynaklarının sınıflandırılarak, niteliklerine uygun ve teknik ve ekonomik biçimde kullanılması gerektiğinin altını çizdi.

İhalesiz Temin

Sayıştay'ın denetimlerine takılan mevzuata aykırılıklar bunlarla da sınırlı kalmadı Bakanlığın, tarım ürünü olmayan ve tüketim amacıyla kullanılan bazı ürünleri ihalesiz olarak satın aldığı belirlendi. Sayıştay denetçileri, Tarım Kredi Kooperatifleri'nden temin edilen akaryakıt, kömür, piknik masası, gübre gibi ürünlerin, tarım üreticileri tarafından üretilmemiş olmasına karşın ihalesiz olarak alınmasını eleştirdi.

MUHALİFLE UĞRAŞAN AMA İŞİNİ YAPMAYAN RTÜK

Televizyonlarda muhalefete yönelik, "şerefsiz, adi, köpek" gibi sözleri "eleştiri" olarak kabul edip yaptırımsız bırakan, iktidar mensuplarına yönelik eleştirel ifadelere bile üst sınırdan cezalar veren Radyo ve Televizyon Üst Kurulu (RTÜK), en temel görevlerini bile yerine getiremiyor.

RTÜK'ün faaliyetlerini denetleyen Sayıştay, kuruma 1994 yılında verilen görevin 27 yıldır yerine getirilmediğini bildirdi. 1994 yılında RTÜK'e radyo ve televizyon yayınları için frekans planlamalarını yapma görevinin verildiğini kaydeden Sayıştay, o tarihten bu yana bu konuda gelişme kaydedilemediğini ifade etti. RTÜK'ün görevini yerine getirmemesinin çeşitli sonuçlarının olduğunu vurgulayan Sayıştay, "Gecikme ve aksaklıklar, kalkınma planı ve yıllık program hedeflerinin gerçekleştirilememesine neden olduğu gibi analog yayıncılıktaki işletme maliyetlerinin yüksekliği nedeniyle kaynakların verimsiz şekilde kullanılmasına yol açmaktadır" dedi.

Sayıştay'ın RTÜK hakkındaki bir diğer tespiti, güvenlik açığı hakkında oldu. Kurum bünyesinde bilgi güvenliğinin sağlanması ve yedekleme sistemlerinin kurulması konusunda eksiklikler bulunduğunu kaydeden Sayıştay, 2019 yılındaki raporda da yer alan bu eksikliğin henüz giderilmediğini ifade etti.

Kendi İstatistiğini Bile Tutamıyor

Öte yandan ülkenin önemli alanlardaki istatistiklerini derlemek, değerlendirmek, analiz etmek ve yayımlamakla görevli Türkiye İstatistik Kurumu'nun (TÜİK) kendi envanterinin kaydını bile hatalı tuttuğu, bu nedenle milyonlarca liralık hesap hatasına neden olduğu ortaya çıktı.

TÜİK'in 2020 yılı Sayıştay Denetim Raporu, kurumun iç işleyişinde yaşanan sorunları ortaya koydu.

Rapora göre, geçen yıl kuruma 300 masaüstü, 200 de dizüstü bilgisayar alınması için işlem başlatıldı. Toplam 500 bilgisayar için kayıt oluşturan istatistik kurumu, henüz bu bilgisayarları teslim almadığı halde 'muayene komisyonu' tarafından kabul edildiğine dair tutanak düzenledi ve taşınır kayıt yetkilisi tarafından taşınır işlem fişi düzenleyerek bilgisayarları kurum bünyesine alınmış olarak gösterdi. Bu işlem nedeniyle 2.9 milyon TL'lik hesap hatası ortaya çıktı.

SORUNLARIN ÇÖZÜM ADRESİ MİLLET İRADESİNİN YANSIMASI MECLİSTİR

Ülkemizin en temel sorunlarından birisi olan Güneydoğu sorunu, Kürt meselesi ya da adına ne dersiniz deyin en geniş toplumsal-siyasal katılımı, ortak akıl ve uzlaşıyla, milletin meclisinde çözüme kavuşturulmalıdır. Hazırlanan çözüm raporlarımız, kitapçıklar, programlarla sorunun varlığını kabul ve tespit edip, çözümlerimizi ortaya koyduk. Hiçbir sorun, iktidar ittifakının yaptığı gibi 'yoktur' denilerek, inkâr edilerek çözülemez.

Cumhuriyetin kuruluşunda ilk olarak 'Şark meselesi' adıyla gündeme alınarak raporlaştırılan ve çözüm aranan Güneydoğu sorunu, Kürt meselesi ülkemizin yıllardır süregelen ve kronikleşmiş toplumsal bir gerçeğidir. Çözümü milletin meclisinde, meşru düzlemde, meşru muhataplarla, en geniş siyasal, toplumsal katılımı, ortak akıl, diyalog ve uzlaşıyla mümkündür.

CHP olarak bu sorunun gerçekliğini yıllardan bu yana tespit edip, çözüm önerilerimizi ve yöntemlerimizi açıkladık, kamuoyuyla paylaştık. 1989'da SHP tarafından hazırlanan 'Doğu ve Güneydoğu Sorunlarına Bakış ve Çözüm Önerileri Raporu' daha sonra 1991 seçimlerinde güncellenerek kamuoyuyla paylaşıldı. İki partinin birleşmesi sonrasında da CHP tarafından aynı yönde çalışmalar sürdürüldü. Şimdi böyle bir sorun olmadığını söyleyip, 'o iş çözülmüş bitmiştir' diyen CB Erdoğan, hamaset siyaseti ve ittifak ortağıyla ilişkilerinin bozulmaması için gerçekleri görmezlikten gelmeyi tercih ediyor. Oysa 'çözüm ve açılım' diyerek yıllarca farklı toplumsal kesimleri siyaseten istismar ettiler.

- Açılım diyerek, Romanların elinden Sulukule'yi alıp ranta dönüştüren,
- Alevilere Cemevleri için ibadethane statüsü vaat edip yıllardır aldatma politikasını sürdüren,
- Ermeni açılımında 1915 olaylarının 99. Yıldönümünde Ermeni Patriği'ne ve Ermeni Diaspora'sına mektup yayınlayan,
- Türkiye-Ermenistan milli maçında statları Ermenistan bayraklarıyla donatıp, Azerbaycan bayrağını yasaklayan,
- Çözüm süreci deyip, Oslo'da, Kandil'de, İmralı'da PKK ile yıllarca masaya oturan,
- Akiller heyetleri oluşturup illere yollayan,
- Dolmabahçe'de mutabakat zaptı imzalayan da Erdoğan başkanlığındaki **bu iktidardı.**

Şimdi tamamıyla inkâr ve yok sayma politikasına sarıldılar. Tüm açılımların siyasi çıkar, oy hesabı istismar amaçlı olduğunu herkes gördü. İnandırıcılıkları kalmadı.

Çözümü şeffaf şekilde ve meşru siyaset zemininde aramadılar. TBMM'yi dışlayıp, PKK'yı ve yöneticilerini muhatap alarak pazarlıkları kapalı kapılar arkasında sürdürdüler.

- Hatta Öcalan'ın isteği üzerine bu müzakerelere katılan, mektupları getirip götüreren, pazarlıklarda yer alan devlet görevlileri ve siyasetin yargılanamayacağı güvencesini öngören yasa bile çıkarttılar.

Gelinen noktada kendi çıkarttıkları yasayı yok sayıp yüzlerce kişilik davalar açıyorlar, kitlesel yargılamalar için Kürt siyasetçiler aleyhine iddianameler yazdırıyorlar. İşlerine gelince de 2019 yerel seçimlerinde olduğu gibi yine İmralı'ya akademisyen gönderip Öcalan'dan mektup getirterek basın toplantısında okutuyorlar.

Öcalan'ın kırmızı bültenle aranan kardeşini TRT ekranlarına çıkartıp röportaj yaptırarak Kürt seçmenlere, İstanbul'da, Ankara'da ve diğer büyükşehirlerde 'AK Parti adaylarına oy verin' çağrısı yaptırıyorlar. Biz o dönemde de terör örgütüyle masaya oturulmayacağını, terör örgütünün meşrulaştırılmasının söz konusu olamayacağını, çözümün meşru, yasal, anayasal adresinin meclis olduğunu söyledik.

HAFTALIK BİLGİLENDİRME RAPORU MEDYA VE KURUMSAL İLETİŞİMDEN SORUMLU GENEL BAŞKAN BAŞDANIŞMANLIĞI

Hatırlanacaktır, o dönemde HDP de mecliste çözüm çağrılarımıza yanıt vermedi. İktidarın yanında tavır aldı. 2010 anayasa referandumunda referandumu boykot kararı alarak, ülkenin bu noktaya gelmesine zemin hazırlayan değişikliklere dolaylı destek verdiler.

Biz bugün de aynı çizgimizdeyiz. İmralı ve Kandil'i muhatap almayacağımızı söylüyoruz. Kürt yurttaşlarımızın seçerek TBMM'ye gönderdiği siyasi temsilcilerinin yanı sıra diğer tüm siyasi partilerin de katılımıyla, bu sorunun çözümüne öncülük etmeye, her türlü katkısı vermeye hazır olduğumuzu ifade ediyoruz. Ülkenin önünde 40 yıla varan süreden bu yana duran, toplumsal barışın, diyalogun önünü tıkayan, derin acılara, ekonomik kayıplara neden olan bu sorunun kalıcı şekilde TBMM çatısı altında çözülmesi.

Türkiye'nin yıllardır süregelen, bugün içinde güncel bir sorun olan ve çözüm bekleyen kronikleşmiş Kürt meselesi vardır! Meşru muhataplarla, diyalog ve uzlaşıyla, tüm toplumun gözü önünde şeffaf bir süreçle, anayasa ve hukuk zemininde, temel hak ve özgürlüklerin, eşit yurttaşlığın teminat altına alınarak güvenceye kavuşturulacağı, demokratik meşru çözüm yeri **Türkiye Büyük Millet Meclisi'dir!**

İKTİDARIN REFORM SÖYLEMLERİ CİDDİYE ALINMIYOR

İktidarın Hukuk ve Yargı Reformu, Yeni Sivil Anayasa ve Adil Seçim söylemleri ciddiye alınmıyor!

Nakarat gibi 'Hukuk, Yargı Reformu ve Yeni Anayasa'dan' söz eden bir siyasi zihniyet, artık söylemlerinin inandırıcılığının ve karşılığının olmadığını görünce çaresizlik içinde seçim barajı aritmetiğine sığınıyor. 2009, 2015 ve 2019'da açıkladıkları Yargı Reformu Strateji Belgelerini, 2007, 2010, 2017 anayasa referandumlarını, demokratikleşme vaat edip otokratlaşmayı tercih ettikleri için yine sivil anayasa aldatmacasına sarılıyorlar!

AK Parti'nin ilk kuruluş bildirgesinde ve seçim beyannamesinde önemli vaatlerinden birisi kamudaki taşıt ve bina saltanatına, lüks ve şatafata son vermektir.

- İcraatları tam aksi yönde oldu. İnşaat ve rant tutkusuyla birbirinden lüks devasa kamu binaları inşa edildi. Olağanüstü bedellerle kamu kurumlarına dolara endeksli kontratlarla lüks binalar kiralandı.

Cumhurbaşkanı Erdoğan tarafından geçen hafta açılışı yapılan yeni Yargıtay binası da iktidarın adaletten önce inşaat, lüks ve şatafat anlayışının son eseri oldu. Büyük ve görkemli binalar yaparak, adliyelerin yerine 'Adalet Sarayları' inşa ederek kendi zihniyetlerince **ülkede hukuk ve adalet varmış algısı** yaratmaya çalışıyorlar.

Adli yılın ve Yargıtay binasının açılışında yeniden Hukuk ve Yargı Reformu ihtiyacından söz eden CB Erdoğan, 19 yıldan bu yana artık bu kavramın içini boşalttı. 2009, 2015 ve sonuncusu 2019 olmak üzere 19 yılda üç kez iddialı Yargı Reformu Strateji Belgesi açıklayan iktidarın kendisi bile bu reform vaatlerini unutmuş görünüyor.

Aynı şekilde iktidarın değişmeyen ve artık hiçbir inandırıcılığı olmayan vaatlerinden birisi de yeni bir sivil anayasa söylemi. 2007'de, 2010'da ve son olarak 2017'de anayasa değişikliği yaparak referanduma götürülen AK Parti iktidarı yine **yeni sivil bir anayasadan** söz ediyor.

- 2007'de Cumhurbaşkanının halk tarafından seçilmesi kabul edilirken, 2010 değişikliğinde yargı tümüyle yeniden yapılandırıldı.

Bu değişikliklerin faturasını Türkiye, 15 Temmuz darbe teşebbüsü ve öncesinde özel yetkili mahkemeler, özel yetkili savcılar eliyle yürütülen kumpas davalarıyla, ödemek durumunda kaldı. Bu değişikliklerle 12 Eylül darbesini yapan generallere yargı yolu açıldı. 2017 anayasa referandumunda yine yargı kurumları, yüksek yargı organları sil baştan düzenlenirken, yeni yönetim sistemine geçildi.

Bunların hepsi kendilerinin değiştirdiği 'sivil anayasa' değişiklikleri idi. Şimdi kapalı kapılar ardında oturup anayasa yazıyorlar ve önümüzdeki aylarda gündeme getireceklerini söylüyorlar.

- Ülkenin yüzde 50'sini temsil eden muhalefeti yok sayarak anayasa yazıp, herkesin itirazsız kabul etmesini istiyorlar.

12 Eylül darbesinin mahsulü yüzde 10 seçim barajını 19 yıl boyunca sahiplendi. Kuruluş beyannamesinde barajı düşürmeyi ve kaldırmayı vaat ettiği halde iktidara gelince barajın düşürülmesi veya kaldırılması yönündeki değişiklik önerilerinin tamamını reddetti.

- Şimdi toplumsal, siyasal ve oy destekleri dibe vurunca seçim barajı değişikliğini hatırladılar. TBMM'yi ve millet iradesini de yok sayarak yüzde 7 seçim barajını kendi aralarında tescillediler!

Neden yüzde 7? Yüzde 5 ya da gelişmiş demokrasilerde en yaygın şekilde uygulanan yüzde 3 veya SIFIR değil? Kendi akıllarınca seçim mühendisliği yapıyorlar. Çaresizlik ve tükenmişlik içinde baraj indirimlerine sığınırken, bunu da 'demokrasi ve temsilde adalet' ambalajıyla pazarlamaya çalışıyorlar.

HAFTALIK BİLGİLENDİRME RAPORU MEDYA VE KURUMSAL İLETİŞİMDEN SORUMLU GENEL BAŞKAN BAŞDANIŞMANLIĞI

O zaman 19 yıldır üç kez anayasa değiştirirken, yüzlerce maddelik torba yasaları bir gecede çıkartırken niye hiç seçim barajını düşürmek aklınıza gelmedi. Gelen önerileri niye reddettiniz?

Bugüne kadar Türkiye siyasetinde hemen her seçimde, seçim yasalarıyla, seçim sistemiyle en çok oynayan, en çok değişiklik yapan Turgut Özal ve partisi ANAP idi. Geçmiş dönemde de Demokrat Parti. Ancak yaptıkları değişiklikler yine de iktidardaki ömürlerini uzatmaya yetmedi. Eninde sonunda gittiler. En somut siyasi gerçek, siyasi iktidarlar gidici olduklarını görünce, son çırpınıyla seçim yasası değişikliğine sarılıyor.

- Şimdi de aynı senaryo, iktidar ittifakı tarafından sahneleniyor.

Tıpkı her önüne gelene terörist dedikleri ve terör sözcüğünü bile ucuzlatıp içini boşalttıkları gibi, artık 'Hukuk ve Yargı Reformu', 'Yeni Sivil Anayasa', Adil Seçim söylemleri de ciddiye alınmıyor.

Rize'deki açılışa **kurdele kesmeyi oyun sanan ve makası erken vuran 3 yaşındaki çocuğa bile kızıp**, kafasına vuran Cumhurbaşkanı ve AK Parti Genel Başkanı Erdoğan'ın sergilediği kaybedenlerin ruh hali, canlı yayında 83 milyonun tanıklığında, gizlenemez hale geliyor!

SOSYAL MEDYAYI YALAN TERÖRÜ GÖREN ZİHNİYETİN VARACAĞI NOKTA TALİBANLAŞMAKTIR!

İktidar düne kadar üreticiyi, hal esnafını gıda teröristi ilan ediyordu. Şimdi ise komünizm tehdidi, yalan terörü diyerek, düşünce, fikir açıklayan, iktidarı eleştiren, toprağına, doğasına sahip çıkanları, gerçeğin peşinde koşanları terörle yaftalayıp, yasaklama yasası çıkartmak istiyorlar. İktidarının ilk döneminde AB'ye uyum yasaları için seferber olan AK Parti iktidarı ve Tayyip Erdoğan, bugün Taliban ile yakınlaşıırken, toplumu ve sosyal medyayı da Taliban'a uyum yasalarıyla dizayn peşinde.

Büyüme ve enflasyon rakamlarının ortaya koyduğu ağır ekonomik tahribatın, yaygınlaşan sosyal tahribatın sorumlusu olan iktidar bunların konuşulmasını engellemek istiyor.

Her alanda hızla irtifa kaybeden iktidar ittifakı ve başındaki Cumhurbaşkanı artık çaresizlik içinde, İkinci Dünya Savaşı ve sonrasındaki soğuk savaş dönemi söylemlerine sarılıyor. Sovyetler Birliği'nin dağıldığını, Berlin Duvarı'nın yıkıldığını, Çin'in en büyük kapitalist güç olma yolunda ABD ve AB'yi bile solladığını unutarak, ülkemizde komünizm tehdidinden söz ediyor. Rize-Ikizdere'nin bahçesine, dağına, deresine sahip çıkan köylülerini komünist-bozguncu ilan ediyor. Bununla da kalmayıp kendilerinin uydurup yarattığı sanal 'yalan terörü' kavramıyla, ülkede yeni bir korku atmosferi yaratmayı planlıyorlar. İktidarı eleştirmeyi, yolsuzlukların, haksızlık ve adaletsizliklerin, kurdukları sistemdeki çürümüşlüğüne açığa çıkmasını önlemek için sözde yalan terörüne karşı yeni ve ağır yasaklar getirme peşindedir. Düne kadar soğan-patates üreticisini, hal esnafını terörist ilan eden, fahiş fiyat komiteleri kurup üreticinin depolarını basarak, soğan-patates çuvallarını terör kanıtı diye iktidar medyasının ekranlarında sergileyenler, bu kez sosyal medya paylaşımları üzerinden terör suçu icat etme, sosyal medya izleme ve takip komitesi kurup, söze, yazıya, düşünceye kelepçe vurma hazırlığındalar. Açıklanan yüzde 21,7'lik ikinci çeyrek büyüme hızına karşılık ülke tarımının çöktüğü, bir yıl öncesine göre yüzde 50 küçülerek, tarımsal üretim artışındaki büyümenin yüzde 5,4'ten, 2,3'e gerilediği ortaya çıktı. Ücretli, çalışan kesimlerin milli gelirden aldığı payın yüzde 37'den yüzde 32'ye indiği çiftçi, köylü, toplumun üreten, çalışan en geniş kesimlerinin ağır şekilde yoksullaştığı resmi olarak tescillendi. TÜİK'in ağustos rakamlarıyla gıda enflasyonu yıllık yüzde 29! Bu tablo, üreticinin terörist ilan edilip üretimden küstürülmesinin vahim sonucudur. Üreticiyi terörist, hal esnafını gıda teröristi, sosyal medya kullanıcılarını yalan teröristi ilan eden bir zihniyetin varacağı nokta Talibanlaşmaktır! Taliban sözcüsü en yakın oldukları ülkelerin Çin, Katar ve Türkiye olduğunu açıkladı. İktidar, Taliban ile yakınlaşıırken, ülkeyi de çağdaş dünyadan, laik demokratik hukuk devletinden uzaklaştırma gayretinde. İktidara geldiğinde AB'ye uyum ve demokratikleşme yasalarını CHP'nin de desteğiyle TBMM'den geçirenlerin gerçek yüzü görünüyor. Ülkeyi karanlığa götürmek için şimdi Taliban'a, El Kaide'ye uyum yasası çıkartma çabasındalar. Muhalefeti sindirip, tehdit etmeye yasal kılıf uydurmak istiyorlar. İnternet, sosyal medya yasaklarını, erişim engellemelerini genişletip, kendileri dışındaki fikir ve düşünceleri 'yalan terörü' diye suç sayarak cezalandırmak için zemin hazırlığındalar. Taliban ve türevleri gibi, aydınlıktan, gençlik ve kadınlardan, uygarlık ve demokrasiden, herkesin kendisini özgürce ifade etmesinden korkuyorlar. Bu ülke karanlık heveslere, uyduruk terör suçu icatlarına, teslim olmayacak. Bu millet, maaşlı troll ordusu besleyenlere yanıtını oylarıyla demokrasiye sahip çıkarak, sandıkta verecektir.

EKSENSİZ VE STRATEJİ YOKSUNU DIŞ POLİTİKAMIZ

ABD GERİLİMİ YENİ DEĞİL!

Türkiye-ABD arasındaki hemen tüm sorunlar, Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın 'çok iyi anlaşıldığını ve çalışıldığını' söylediği, başta Trump olmak üzere önceki başkanlardan bugüne devreden sorunlardır!

Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın ABD'de Biden ile görüşmemekten dolayı büyük hayal kırıklığını dile getirmesi ve hiçbir ABD Başkanı karşısında bu konuma gelmediğini medya ve kamuoyu önünde ifade etmesi, ülke adına siyasi ve diplomatik bir zafiyettir. Türkiye-ABD arasındaki hemen tüm sorunlar, Cumhurbaşkanı'nın 'çok iyi anlaşıldığını ve çalışıldığını' söylediği, başta Trump olmak üzere önceki başkanlardan bugüne devreden sorunlardır!

Cumhurbaşkanı'nın ABD Başkanı Biden ile ilgili ifadeleri, gerek diplomasi ve devletten devlete ilişkilerin gerekse dış politika stratejisi ve beklentilerinin, tamamıyla plansız-öngörüsüz bir tutumla yürütüldüğünü, devletler arası ilişkilerin 'kişisel ilişkiye' indirgenerek, 'şahsi kırgınlık ve sempati' üzerine inşa edildiğini gösteriyor.

Bush, Obama, Trump ile çok güzel çalıştıklarını dile getiren Cumhurbaşkanı Erdoğan, Biden ile ilişkilerinde ise 'böyle bir konum yaşamadığını' söylüyor. Türkiye-ABD arasındaki güncel sorunların, anlaşmazlıkların tamamı Cumhurbaşkanı'nın 'çok iyi anlaşıldığını ve çalışıldığını' söylediği önceki başkanlar döneminden bugüne devreden sorunlardır.

- Kuzey Irak'ta askerimizin başına çuval geçirildiğinde ABD Başkanı Bush idi. ABD'ye tepki gösterilmesi, protesto notası verilmesi çağrılarına ise o dönemde Başbakan olan Cumhurbaşkanı 'Ne notası, müzik notası mı?' karşılığını verdi.

- Obama'nın Cumhurbaşkanı Erdoğan ile telefonda görüşürken Beyaz Saray Oval Ofis'te masasında beyzbol sopasıyla verdiği pozun medyaya servis edilmesi, o görüntüler hâlâ akıllarda.

- F-35 projesinden Türkiye'yi çıkartan, giderayak S-400'ler için yaptırım kararını uygulamaya koyan, Halkbank davası, FETÖ'nün iadesi taleplerine ayak sürüyen, Rahip Brunson yaptırımlarıyla Türkiye'ye ağır ekonomik hasar veren Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın 'Dostum' dediği eski başkan Donald Trump idi.

Trump'ın hakaret mektubuna dahi suskun kalıp sineye çeken Cumhurbaşkanı Erdoğan, tüm bu sorunları önceki başkanlardan devralan Biden ile görüşemediği için hayıflanıyor. Irak Başbakanı ile görüşen, İsrail ve İngiltere Başbakanlarını üstelik Washington'a davet edip Beyaz Saray'da ağırlayan Biden, Cumhurbaşkanı Erdoğan ile görüşmedi. Anlaşılan Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın ekibi Biden ile randevu olacağı konusunda kendisine ciddi umut vermişler.

- Şimdi o aldanmışlığın hüznünü yaşıyor.

Geçen hafta ABD Savunma Bakanlığı Pentagon bütçesi Kongre'de onaylandı ve SDG-YPG'ye 170 milyon dolar para desteği verilmesi kabul edildi. Şimdi iktidar çıkıp 'bu para desteği beklentilerin, olması gerekenin çok üstünde' mi diyecek? Ne Cumhurbaşkanı sözcülüğünden ne Dışişleri Bakanlığı'ndan bir tepki gelmedi.

Cumhurbaşkanı Erdoğan Biden ile görüşemedi ama Dışişleri Bakanı Çavuşoğlu ABD Dışişleri Bakanı Anthony Blinken ile Cumhurbaşkanlığı Sözcüsü İbrahim Kalın da Washington'a gidip Beyaz Saray Ulusal Güvenlik Danışmanı Jake Sullivan ile görüştü. Sadece bu bile dış politikanın, koordinasyonsuzluk içinde olduğunu ortaya koyuyor. Cumhurbaşkanlığı sözcüsü Bakan mı, Savunma Bakanı mı, Milli İstihbarat Başkanı mı? **Hangi görev, yetki ve sorumlulukla** ABD Ulusal Güvenlik Danışmanı ile bir araya geliyor?

SURİYE'DE SULAR ISINIYOR

Putin, Esad'ı Moskova'da ağırladı, İdlib operasyonu hazırlıkları son aşamaya geldi. İdlib'e operasyon ve TSK'nın Suriye'den çekilmesi gündeme gelebilir! Rusya Devlet Başkanı Putin ile bir araya gelecek olan Cumhurbaşkanı Erdoğan, Şam yönetimine karşı Suriye'de ortak mücadeleyi gündeme getireceğini söyledi. Oysa Putin, Esad'ı Moskova'da ağırladı, İdlib operasyonu hazırlıkları son aşamaya geldi. Putin'in İdlib'e operasyon ve TSK'nın Suriye'den çekilmesini gündeme getireceğini, düşünüyorum. Rusya, binlerce ton ihraç domates ve meyveyi iade ederek, görüşme öncesi iktidara mesaj verdi!

Soçi'de 29 Eylül'de bir araya gelecek Cumhurbaşkanı Erdoğan ve Rusya Devlet Başkanı Putin arasındaki görüşme, giderek tansiyonun yükseldiği İdlib başta olmak üzere, Kuzey Suriye'deki durumun ilerleyeceği süreç açısından kritik önem taşıyor. Rusya'daki Duma seçimlerinden zaferle çıkan Putin'in partisi Birleşik Rusya, ilhak edilen Kırım'da da büyük başarı elde etti. Ancak Dışişleri Bakanlığı'ndan yapılan açıklamada Kırım'daki seçim sonuçlarını Türkiye'nin tanımadığı, Kırım'ın Ukrayna toprağı olduğu dile getirildi. Cumhurbaşkanı Erdoğan da

HAFTALIK BİLGİLENDİRME RAPORU

MEDYA VE KURUMSAL İLETİŞİMDEN SORUMLU GENEL BAŞKAN BAŞDANIŞMANLIĞI

BM Genel Kurulundaki konuşmasında Ukrayna'nın toprak bütünlüğüne destek verildiğini belirterek Kırım'ın ilhakını tanımadığını ifade etti. Bu açıklamalara Rusya Dışişleri Bakanlığı ve Putin'in sözcüsü Dmitriy Peskov tarafından sert tepki gösterildi.

Esad yönetimi 2011'den bu yana süren iç savaşta iktidarını Rusya ve İran desteğiyle korudu. Sonrasında 2015'ten bu yana yine Rusya ve İran desteğiyle IŞİD ve diğer cihatçı örgütlerden geri aldığı bölgelerle Suriye'nin yüzde 80'ini aşan bölümünde kontrolü yeniden sağladı. Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın Esad'ı yönetimden uzaklaştırmayı gündeme getirmesi ne Rusya ne de İran'da karşılığı olmayan bir söylem. Putin yaptığı açıklamada Suriye'de barışın ve toprak bütünlüğünün önündeki en büyük engelin Suriye'deki yabancı askeri güçler olduğunu belirterek Türkiye ve ABD'yi hedef aldı.

Putin sözlerinin devamında bu yabancı askerlerin uluslararası hukuka, anlaşmalara ve BM kararlarına aykırı olarak Suriye topraklarında bulduklarını derhal çekilmeleri gerektiğini vurguladı.

Büyük olasılıkla Esad-Putin görüşmesinde son hazırlıkları gözden geçirilen İdlib'e yönelik operasyon ve TSK'nın İdlib'ten çekilmesi talebi Putin tarafından masaya getirilecek. Daha önce de vurguladığım gibi son birkaç haftadan bu yana Rusya'da üst düzey resmi açıklamalarda sıklıkla Türkiye-Rusya arasındaki Soçi Mutabakatına atıfta bulunularak Türkiye'nin taahhütlerini yerine getirmede gündeme taşıyor.

Putin büyük olasılıkla Cumhurbaşkanı Erdoğan'a artık Esad ile görüşmesi zamanının geldiğini, Kuzey Suriye'de Fırat Kalkanı, Zeytin Dalı, Barış Pınarı harekât bölgelerindeki TSK birliklerinin geri çekilerek buraların Suriye ordusuna devredilmesi durumunda SDG-YPG'den de Türkiye'ye tehdit gelmeyeceğini bildirecek.

Son dönemde ABD ile Suriye'de iş birliğini öne çıkartan Rusya, Kuzey Suriye'de özerk federasyon ve Kürtlerle Şam yönetimini uzlaştırmak için rol üstlendi. Daha önce de belirttiğim gibi İsrail ile diyaloga giren Rusya, Golan tepeleri ve Güney Suriye'den İsrail'e yönelik Hizbullah saldırılarını sona erdirme güvencesini verdi.

ABD, İsrail ve Şam Yönetimi ile büyük ölçüde mutabakat sağladığı anlaşılan Putin'in Soçi'deki görüşmede Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın beklentilerinin çok dışında ve öngöremediği talep ve önerilerle masaya oturacağını, Biden ile görüşmediği için hayıflanılan Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın Soçi'den de düş kırıklığıyla döneceğini öngörmekteyim.

Rusya'nın gündeme getireceği talep ve öneriler şayet Cumhurbaşkanı Erdoğan tarafından kabul edilmez, özellikle İdlib'te yeniden taahhütlerin yerine getirilmesi için zaman kazanma çabasına girilirse, Rusya'nın sahadaki dengeler çerçevesinde bir süre daha iktidara fırsat tanıyacağını, katı bir tutum sergilemeyeceğini ancak zorlayıcı girişimler ve mesajlarla iktidarı sıkıntıya sokacak hamleler yapacağını düşünüyorum.

İdlib'te Rusya-Suriye operasyonuna karşı çıkılması durumunda TSK gözlem noktalarına, askerlerimize yönelik saldırıların, gözlem noktalarımızın Rus ve Suriye savaş uçakları tarafından 'yanlılıkla' bombalanması olaylarının artması ihtimali gündeme gelecektir.

Soçi müzakeresinde Rusya'nın sergileyeceği tutum ve Türkiye'ye vereceği olası yeni mühletler çerçevesinde bazı taleplerinin olması da kaçınılmaz görünüyor. Bir süredir Rus yetkililerin gündeme getirdiği ikinci parti S-400 anlaşması bu çerçevede Rusya'ya verilecek ekonomik tavizlerden birisi olabilir. Putin F-35'e alternatif yeni nesil SU-52 savaş uçaklarının satışını yeniden masaya getirebilir.

Cumhurbaşkanı Erdoğan, ABD'de yaşanan fiyaskoyu ve Biden'la görüşememe tepkisini Putin'e övgü düzerek atlatma çabasında. 'Putin'den beklentim yüksek' diyerek Rusya'yla yakınlık mesajları verip, ABD'yi tahrik etme gayretinde. Geline aşamada iktidarın Suriye'de bir ABD'ye bir Rusya'ya yanaşma politikasından sonuç alması giderek zorlaşıyor. ABD'de yaşanan benzer bir hayal kırıklığı Soçi'de de yaşanırsa şaşırtıcı olarak görülmemeli.

İKTİDARDAN LIBYA DA U DÖNÜŞÜ

Libya'da 24 Aralık seçimleri yaklaşırken, siyasi gerilim artıyor. Tobruk'taki Libya Ulusal Meclisi'nin Trablus'taki geçici Ulusal Birlik Hükümeti'ne güvenoyunu iptal etmesi tansiyonu yükseltti. Trablus yönetimi Tobruk'un kararını tanımadığını açıklarken, Türkiye desteğini UBH'den (Ulusal Birlik Hükümeti) yana açıkladı. İktidarın Mısır ve BAE'den sonra, Libya politikasında da U DÖNÜŞÜ yapma ihtimali yüksek görünüyor.

Tobruk'taki Libya Ulusal Ordusu (LUO) geçtiğimiz hafta yaptığı oylamada Trablus'ta Abdülhamid Dibeybe Başkanlığındaki geçici Ulusal Birlik Hükümeti'nden (UBH) güvenoyunu geri çekti. Libya Ulusal Meclisi (LUM) Başkanı Akile Salih, tüzük uyarınca güvenoyunun çekilmesinin kabul edilmesinden sonra Dibeybe hükümetinin yeni hükümet seçilene veya kurulana kadar rutin işler dışında görev yapamayacağını sadece günlük işleri yürütmekle sorumlu olduğunu savunuyor.

HAFTALIK BİLGİLENDİRME RAPORU

MEDYA VE KURUMSAL İLETİŞİMDEN SORUMLU GENEL BAŞKAN BAŞDANIŞMANLIĞI

Seçimlere üç ay kala ortaya çıkan siyasi gerilim, 2011'de Kaddafi'nin devrilmesinden sonra ülkede başlayan ve 1,5 yıl önce varılan kalıcı ateşkes anlaşması ve siyasi mutabakatla kesilen iç savaşın yeniden başlaması endişelerinin artmasına neden oldu.

LUM tarafından alınan karara itiraz eden Başbakan Dibeybe, hükümetin görevinin başında olduğunu, 24 Aralık'taki seçimlere kadar da görevini sürdüreceğini belirterek Libya'yı sorunsuz şekilde seçimlere taşıma sorumluluğundan kaçmayacaklarını, Tobruk meclisinin kararını tanımadıklarını dile getirdi. Mısır gelişmeler üzerine tarafları Kahire'ye davet ederek anlaşmazlığın çözümünde arabulucu rolüne soyundu. LUM Başkanı Akile Salih güvenoyu çekildikten sonra Trablus hükümetinin sadece 'bakıcı hükümet' konumunda olduğunu, gündelik işleyişle ilgili rutin işleri yürüteceğini, uzun vadeli bağlayıcı ekonomik, ticari, askeri anlaşmalar yapamayacağını savunuyor. Kendisi de Libya'nın önde gelen işadami ve müteahhitlerinden birisi olan Başbakan Abdülhamid Dibeybe altyapı, inşaat, petrol rafinerileri ve petrol satışı konusunda uzun süreli ihaleler, anlaşmalar yapmakla, Libya Merkez Bankası rezervlerini dilediği gibi kullanmakla eleştiriliyor. Dibeybe hükümeti hakkında yolsuzluk ve rüşvet iddiaları da Libya ve diğer Arap medyasında yaygın şekilde dile getiriliyor. Ağırlıklı İhvan-Müslüman Kardeşler çizgisindeki Trablus yönetimi gerek eski Başbakan Feyiz el Sarrac döneminde gerekse şimdiki Başbakan Dibeybe ile İhvan'ın siyasi kontrolü altında olmakla eleştiriliyor. Mısır, Tobruk yönetiminden yana tavır aldı ve destekledi.

Rusya, BAE, Fransa da Tobruk Meclisini ve Trablus'a karşı mücadele eden Mareşal Halife Hafter başkanlığındaki LUO'ya destek veriyor.

- Hatırlanacağı gibi Trablus'ta daha önce görevdeki Sarrac yönetimi ile Deniz Sınırlarının Belirlenmesi ve Askeri İşbirliği Anlaşmaları imzalayan iktidar bu çerçevede ülkenin dörtte üçünü kontrolüne geçiren Hafter güçlerinin Trablus kuşatmasında Sarrac yönetimine destek vererek Hafter'in ilerlemesini durdurmuştu.

LUO Başkanı Mareşal Hafter geçtiğimiz hafta LUO'daki görevlerini geçici olarak bıraktığını açıkladı. Bu adımla Hafter, 24 Aralık'taki seçimde Libya Devlet Başkanlığı'na adaylığını ilan etti. Seçim düzenlemeleri uyarınca, orduda ya da devlette resmi görevi olanlar aday olabilmek için bu görevlerinden en az 3 ay önce ayrılmak zorunda. Seçilemezlerse tekrar eski görevlerine dönebiliyorlar.

- Dolayısıyla Hafter'in adaylık sürecini başlatması, Libya'daki siyasi tansiyonun nispeten düşmesine, çatışmaların yeniden başlaması endişelerinin giderilmesine zemin sağlayabilir kanısındayım.

Bunun yanı sıra Libya'nın batı sınır komşusu Tunus'ta ve diğer Kuzey Afrika ülkesi Fas'ta art arda yaşanan siyasi gelişmeler İhvan'ın siyasi gücünü ciddi şekilde zayıflattı. Tunus Cumhurbaşkanı Kays Said anayasa uyarınca hükümeti görevden alarak meclisin faaliyetlerini de askıya alırken, Arap Baharı'ndan bu yana Tunus'taki hemen tüm hükümetlerin büyük ortağı konumundaki ve İhvan çizgisindeki El Nahda da iktidardan uzaklaştırıldı.

Siyasal İslam ve İhvan'ın hızla güç yitirmesi, özellikle Tunus, Fas gibi yıllardır iktidarın en güçlü ortağı olduğu ülkelerde de yolsuzluk, rüşvet, usulsüzlük, medyaya baskı, sansür ve inanç üzerinden baskıların artırılmasına yönelik artan tepkiler bu gelişmelerde etkili oldu.

- Kanımca Libya'yı çevreleyen ülkelerdeki bu gelişmelerin İhvan çizgisindeki Trablus hükümetine ve siyasi desteğine de yansiyacaktır. Yaklaşan seçimler öncesi Tobruk meclisinin güvenoyunu çekmesi, Hafter'in adaylığa soyunması bu yöndeki işaretler olarak görülmeli.

24 Aralık'a kadar olan süreçte Libya'da yeni ve sıcak gelişmelerin yaşanması, siyasi dengelerde gerek iç gerekse dışarıda yeni dengelerin oluşması kaçınılmaz ve yüksek ihtimal olarak görünüyor. Mısır ve BAE ile normalleşme çerçevesinde İhvan'a desteğini hızla geri çekmeye başlayan iktidar açısından Libya'da da oluşacak yeni dengeler Libya politikasında bir U dönüşünü zorunlu hale getirebilir.

BÜYÜK BİR BUHRANIN İÇİNDEYİZ

Erdoğan Şahsım Hükümetinin ekonomiyi sıcak paraıyla şişirmeye dayalı büyüme modeli 2007'den sonra patinaja başladı, 2013'te sıcak para musluklarının kesilmesiyle bu tıkanma belirginleşti. Ardından 2014 yılında tek kişilik vesayet rejiminin düğmesine basıldı ve işler iyiden iyiye sarp sarmaya başladı. Bugün ülkemiz ekonomik kriz, devlet krizi ve sağlık krizinin iç içe geçmesiyle büyük bir buhranın içinde.

Önümüzdeki Kış, Kara Kış Olacak

Yılın ikinci çeyreği itibariyle, mevsim etkilerinden arınmış işsiz sayımız hala 9 milyonun üstünde. İşgücü ödemelerinin milli gelir içindeki payı da yıldan yıla düşüyor. Resmi verilerdeki büyüme oranları sokağa, cüzdana, fileye yansımıyor. İşsizlikle birlikte hayat pahalılığı da milletimizi eziyor. Ağustos ayı itibariyle resmi tüketici enflasyonu yüzde 19,25 görünse de, milletimizin yaşadığı enflasyon bunun çok üstünde. Ayrıca aynı dönemde,

HAFTALIK BİLGİLENDİRME RAPORU MEDYA VE KURUMSAL İLETİŞİMDEN SORUMLU GENEL BAŞKAN BAŞDANIŞMANLIĞI

üretici fiyatlarında yüzde 45'in üzerine çıkan artış, maliyetlerin henüz fiyatlara tam olarak yansımadığını, enerji fiyatlarındaki artışlarla birlikte düşünüldüğünde önümüzdeki kış günlerinin milletimiz için kara kış olacağını gösteriyor.

2023 Hedefleri Hayal Oldu

Hükümet sürekli 2023 hedeflerinin adından bahsediyor ama bu hedeflerin ne olduğunu bir türlü söylemiyor. Bundan 10 yıl önce, 2011 Yerel Seçimlerine giderken Erdoğan 2023'te 2 trilyon dolar milli gelir, 25 bin dolar kişi başına gelir, 500 milyar dolar ihracat ve yüzde 5 işsizlik sözü verdi. Oysa Orta Vadeli Program'a göre 2023'te milli gelir 925 milyar dolar, kişi başına gelir 10 bin 703 dolar, ihracat 242 milyar dolar, işsizlik ise yüzde 11,4 olacak. Orta Vadeli Program'a göre Erdoğan'ın açıkladığı 2023 hedefleri hayal oldu, yarısı bile gerçekleşmeyecek. Bir tek şey dışında, o da işsizlik. İşsizlik oranı Erdoğan'ın vadettiğinin iki katından fazla olacak. 2013'ten itibaren Türkiye'nin 2023 rotasından çıkmasının milletimize faturası 1 trilyondan fazla olacak.

Ekonomi Yönetiminde Kurumsal Çöküş

Ekonomi yönetiminde kurumsal bir çöküş yaşanıyor. Merkez Bankası'nın Temmuz sonunda yaptığı tahminler Eylül başında çöpe atılıyor. Merkez Bankası'nın yüzde 5 enflasyon hedefine artık hükümet dahil kimse inanmıyor. Merkez Bankası yılın ikinci yarısında cari fazla geleceğini söylüyor ama OVP'de bu beklenmiyor.

Bir İnatla 19 Günde 236 Milyar Liralık Fatura

Yüksek faiz tabii ki kimsenin isteyeceği bir şey değil. Fakat Erdoğan'ın kerameti kendinden menkul enflasyon-faiz teorisinin peşine takılarak riskleri düşürmeden, hesapsız kitapsız yapılan faiz indirimi ekonomiye zarar veriyor. İşte Merkez Bankası Başkanı'nın açıklamaları ortada... Daha önce "Politika faizi enflasyonun üstünde olacak" diyen Merkez Bankası Başkanı, sonra çıktı Alman-Türk Ticaret ve Sanayi Odası Ekonomi Toplantısında "Çekirdek enflasyona ağırlık vereceğiz" deyiverdi. Bu, oyun devam ederken kural değiştirmektir. Merkez Bankası Başkanının açıklamasından bu yana geçen 19 günde TL, dolar karşısında yüzde 6 değer kaybetti. TL'deki değer kaybı nedeniyle 19 günde Türkiye'nin dış borcunun TL karşılığı, yani dış borç yükü 236 milyar TL ağırlaştı.

Kasaya Bakarsan Zekâta Muhtaç

Meşhur bir Erzurum deyişi vardır: Deftere bakarsan hac farz olmuş; kasaya bakarsan zekata muhtaç. Merkez Bankası net rezervleri açık veriyor. Analitik bilançodan hesaplanan Uluslararası Para Fonu tanımlı net rezerve bakarsanız açık 40 milyar dolar. Merkez Bankası kasasındaki emanet dövizleri ve bilanço içi yükümlülükleri çıkarırsak rezerv açığı 53 milyar doları buluyor.

Ülke Her Alanda Zemin Kaybetti

Bu ucube rejimin ülkeyi nereye getirdiği ortada... Yangın ve sel felaketinde yaşananları hep birlikte gördük. "Türkiye'yi uçuracak" dedikleri rejim, yangında uçak uçuramadı. Ya dış politikada yaşananlar? Sınırlarımız Peşaverleşti. Türkiye Avrupa'nın sığınmacı gettosu haline geldi. Erdoğan da başta buna teşne göründü, finansı iyi yönettiğimiz için yeni sığınmacı alabileceğimizi söyledi. Sonra bir u dönüşü yaparak daha fazla göç yükünü kaldıramayacağımızı söylemeye başladı. Salgında da durum parlak değil. Geçen yılın 26 Eylül'ünde salgın nedeniyle kaybettiğimiz vatandaşlarımızın sayısı 71 idi. Bu yılın 26 Eylül'ünde bunun üç katına çıktı, günlük vefat sayımız 228'e ulaştı. Okullar büyük bir sıkıntıyla açıldı. Tedbirler yetersiz, pek çok okulda hijyen malzemesi ve hizmetli ihtiyacı var. Uluslararası karşılaştırmalarda da durumumuz parlak değil. Son 7-8 yıllık dönemde Hukukun Üstünlüğü Endeksi'nde 48 sıra, Yolsuzluk Algı Endeksi'nde 22 sıra, İnsani Özgürlük Endeksi'nde 57 sıra, Dünya Mutluluk Endeksi'nde 27 sıra geriledik. Ülkemiz her alanda zemin kaybetti.

Yeni Kurallar, Yeni Kurumlar, Yeni Kadrolar

Fakat umutsuzluğa gerek yok. Her sorunun çözümü var. Sorunları 3 yeniyle, Yeni Kurullarla, Yeni Kurumlarla ve Yeni Kadrolarla çözeceğiz. Bunun için dört sütun üzerine oturan bir programımız var. **Programımızın ilk ayağında**, adaleti, demokrasiyi ve kuvvetler ayrılığını ayağa kaldırmak var. Tarafsız Cumhurbaşkanı ile "Yepyeni ve Güçlendirilmiş Bir Parlamenter Sistemi" getireceğiz. Bu, yapacağımız diğer işlerde için güçlü bir zemin ve güven ortamı oluşturacak.

Refah Devleti 3.0'dan Yararlanacağız

Programımızın ikinci ayağında üretimin önünü açacak önlemler yer alıyor. Üreterek, verimliliği artırarak, ekonomiyi büyüten bir modeli getireceğiz. Salgın döneminde ülkeler çok önemli dersler edindi. Bu dersler ışığında devletin, sağlık, eğitim, gıda güvenliği gibi kritik alanlarda akılcı müdahalesini önemi ortaya çıktı. Biz, Dijital ve Yeşil Ekonominin sunduğu fırsatları değerlendireceğiz. Refah Devleti 3.0 yaklaşımından yararlanacağız.

HAFTALIK BİLGİLENDİRME RAPORU MEDYA VE KURUMSAL İLETİŞİMDEN SORUMLU GENEL BAŞKAN BAŞDANIŞMANLIĞI

Refahı Paylaşmadan Büyüme Sürmüyor

Programımızın Üçüncü Ayağında, Üretilen Refahın Adil Paylaşılması var. Refahı topluma yaymazsanız büyüme sürmüyor. Bunu artık herkes anladı. Bizim burada yararlanacağımız en önemli yeni kurum Aile Destekleri Sigortası olacak. **Programımızın dördüncü ayağında ise** çevresel, ekonomik ve mali sürdürülebilirlik var. Bu sene yangın ve sellerde gördük; tüm yapılacak işlerde, çevrenin sürdürülebilirliğini planlamak önceliğimiz olacak. Yeşil Mutabakata uyum sağlayacağız, Paris İklim Antlaşması'nı onaylayacağız. Borcun kontrolsüz artışına müsaade etmeyeceğiz. Enflasyona neden olmadan, istikrar içinde hızla büyüyeceğiz. Biz hazırız. Milletimiz hazır. Cumhuriyetin İkinci Yüzylında, CHP ülkemizi yepyeni bir ufka taşımaya hazır.